

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**
Univerzita Karlova

Mgr. Barbora Perníčková

Popěrné úkony v insolvenčním řízení

Rigorózní práce

Vedoucí rigorózní práce: JUDr. Miroslav Sedláček LL.M., Ph.D.

Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 1.4.2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 223.535 znaků včetně mezer.

V Praze dne 1.4.2024

Mgr. Barbora Perníčková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu JUDr. Miroslavu Sedláčkovi, LL.M., Ph.D. za cenné rady a drahocenný čas, který mi byl ochoten věnovat jako vedoucí této rigorózní práce. Dále děkuji své rodině a blízkým za morální podporu, kterou mi v průběhu psaní poskytovali.

Obsah

Úvod	5
1 Popěrné právo v insolvenčním řízení	7
1.1 Procesní subjekty oprávněné popřít přihlášenou pohledávku	7
1.1.1 Insolvenční správce	8
1.1.2 Dlužník	8
1.1.3 Přihlášený věřitel	9
1.2 Přezkumné jednání	12
1.3 Uplatňování pohledávek	13
1.3.1 Pohledávky uplatňované přihláškou pohledávky	14
1.3.2 Pohledávky uplatňované jinak než přihláškou pohledávky	16
1.3.3 Pohledávky, které se považují za přihlášené ze zákona	17
1.4 Popření pravosti, výše a pořadí pohledávek	19
1.4.1 Důvody popření	20
1.4.2 Účinky popření	23
1.4.3 Popření nevykonatelné pohledávky	27
1.4.4 Popření vykonatelné pohledávky	29
2 Typologie incidenčních sporů v insolvenčním řízení	33
2.1 Spory o pravost, výši a pořadí přihlášených pohledávek	37
2.2 Spory o vyloučení hodnot z majetkové podstaty nebo vydání výtěžku zpeněžení	42
2.2.1 Žaloba na vyloučení majetku z majetkové podstaty dle § 225 InsZ	43
2.2.2 Návrh na vynětí majetku ze soupisu majetkové podstaty dle § 226 InsZ	49
2.2.3 Vyjmutí věci z majetkové podstaty dle § 227 InsZ	50
2.2.4 Vyřazení majetku ze soupisu majetkové podstaty dle § 217 odst. 2 InsZ	51
2.3 Spory o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela	52
2.4 Spory na základě odpůrcí žaloby	57
2.4.1 Aktivní a pasivní věcná legitimace	58
2.4.2 Neúčinnost právních úkonů bez přiměřeného protiplnění	60
2.4.3 Neúčinnost zvýhodňujících právních úkonů	62
2.4.4 Neúčinnost úmyslně zkracujících právních úkonů	64
2.5 Spory o náhradu škody vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem	65

2.5.1	Aktivní a pasivní věcná legitimace	68
2.6	Spory o platnost smluv, kterými došlo ke zpeněžení majetkové podstaty	69
2.6.1	Prodej mimo dražbu	70
2.6.2	Aktivní a pasivní věcná legitimace	70
2.7	Spory o určení právního vztahu nebo práva k majetku dlužníka	71
2.7.1	Žaloba na neplatnost právního jednání podle § 231 InsZ	72
2.7.2	Ostatní určovací žaloby podle § 159 odst. 1 písm. g) InsZ	73
2.8	Další spory označené zákonem jako incidenční	73
3	Vliv významné judikatury soudů na popěrné úkony v insolvenčním řízení	75
3.1	Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 14/10 ze dne 1.7.2010	75
3.2	Nález Ústavního soudu ze dne 2.7.2019, sp. zn. Pl ÚS 2/19	78
3.3	Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.2.2013, sp. zn. 29 ICdo 11/2012	81
4	Srovnání s vybranými zahraničními úpravami	84
4.1	Spolková republika Německo	84
4.2	Slovenská republika	89
4.2.1	Incidenční spory podle slovenské právní úpravy	89
4.2.2	Incidenční spory týkající se odpovědnosti člena statutárního orgánu podle ZKR a podle InsZ	93
	Závěr	96
	Seznam použitých zkratk	98
	Seznam použitých zdrojů	99
	Abstrakt	106
	Abstract	107

Úvod

Téma rigorózní práce autorka zvolila z oblasti insolvenčního práva, jelikož se tomuto oboru věnuje a má za to, že se jedná o obor práva velice aktuální a pro současnou společnost nezbytnou součástí právního systému.

Cílem této práce je vytvořit ucelený přehled o popěrných úkonech a následných incidenčních sporech v insolvenčním řízení, podrobně zanalyzovat problematiku popěrných úkonů v insolvenčním řízení, a to včetně komparace zahraničních úprav v sousedních zemích. Díky snaze České republiky dostát závazkům jí plynoucím z členství v Evropské unii, judikatuře českých soudů a novelizacím zákona č. 182/2008 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) se počet subjektů, kteří disponují popěrným právem oproti minulosti značně rozšířil a v souvislosti s tím lze poukázat na stoupající počet popěrných úkonů a následných incidenčních sporů.

V první kapitole se autorka věnuje popěrným úkonům obecně, jejich vlastnostem, důvodům popření, procesním subjektům, které jsou oprávněni činit popěrné úkony, uplatňování pohledávek a přezkumnému jednání, které je stěžejní částí insolvenčního řízení právě pro činění popěrných úkonů.

V druhé kapitole se autorka zaměřuje na deskripci jednotlivých incidenčních sporů podle insolvenčního zákona. U každého z nich autorka rozebere jejich jednotlivé aspekty, především jejich funkci, aktivní a pasivní legitimaci, vlastnosti a jejich specifika. V rámci této kapitoly autorka provede čtenáře celým procesem insolvenčních incidenčních sporů, od podání žaloby, přes celý proces těchto sporů, specifikace práv a povinností procesních subjektů a jejich zástupců až po ukončení těchto sporů a jejich dopad na insolvenční řízení a na jeho účastníky. Zvláštní pozornost autorka věnuje incidenčním sporům o pravost, výši a pořadí pohledávek.

Ve třetí kapitole je autorčina pozornost upřena k judikatuře českých soudů týkající se popěrných úkonů. Autorka v této kapitole analyzuje judikáty, které nějakým způsobem ovlivnily insolvenční řízení v oblasti popírání pohledávek či přinesly změny ve výkladu insolvenčního zákona.

Ve čtvrté kapitole autorka porovnává zahraniční právní úpravu, především odchylky pojetí popěrných úkonů dle slovenské a německé právní úpravy.

Autorka v práci používá především metodu literární rešerše, dále pak metodu deskriptivní a analytickou. V kapitole čtvrté pak převládá metoda komparativní, pomocí níž se autorka snaží čtenářům nastítnit, jak je stejná problematika upravena zahraničními úpravami, jejich výhody a nevýhody v porovnání s úpravou českou. Rigorózní práce vychází především ze samotného insolvenčního zákona, komentářové literatury, rozsáhlé judikatury a ostatní literatury, týkající se insolvenčního řízení, především popěrných úkonů. Tím je zaručen komplexní přehled o dané problematice napříč odborným spektrem.

1 Popěrné právo v insolvenčním řízení

Popěrným právem rozumíme právo popřít řádně a včas přihlášenou pohledávku do insolvenčního řízení. Je-li toto právo uplatněno, vede se následně u insolvenčního soudu incidenční spor o pravost, výši či pořadí popřené pohledávky.¹ Popěrné právo můžeme tedy definovat jako právo insolvenčního správce, dlužníka a přihlášeného věřitele na popření pravosti, výše nebo pořadí přihlášené pohledávky v insolvenčním řízení, přičemž věřiteli bylo toto právo přiznáno až novelou insolvenčního zákona účinnou ode dne 31.3.2011. Dříve popěrné právo náleželo pouze insolvenčnímu správci a dlužníku. Ústavní soud označil tuto absenci popěrného práva přihlášených věřitelů za protiústavní a § 192 odst. 1 InsZ byl změněn v tom smyslu, že přihlášené pohledávky mohou nyní popírat i ostatní přihlášení věřitelé.^{2 3}

Popěrné právo se realizuje prostřednictvím takzvaného *popěrného úkonu*. Popěrný úkon musí splňovat náležitosti úkonu dle § 41 a 42 OSŘ, posuzuje se dle svého obsahu a nesmí se vázat na splnění podmínky nebo doložení času, jinak se k němu nepřihlíží.⁴ Musí být srozumitelný, přezkoumatelný a odůvodněný, musí z něj být zřejmá vůle popírajícího a jaký důsledek tím sleduje.

1.1 Procesní subjekty oprávněné popřít přihlášenou pohledávku

Jak autorka zmiňuje výše, procesními subjekty, které jsou oprávněny popřít přihlášenou pohledávku jsou insolvenční správce, dlužník a věřitel. Insolvenční soud, i když se řadí mezi subjekty insolvenčního řízení,⁵ mezi ně nepatří. Insolvenční soud nemůže přihlášené pohledávky při přezkumném jednání sám zpochybnit⁶ a ani nemůže insolvenčnímu správci ukládat povinnosti nebo ovlivňovat to, jakým způsobem by se měl k přihlášeným pohledávkám postavit.⁷

---

¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory s judikaturou*. 4. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s.18.

² Nález Ústavního soudu ze dne 1.7.2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10.

³ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 195.

⁴ Srov. § 41a odst. 1 OSŘ.

⁵ Dále se dle InsZ mezi subjekty insolvenčního řízení řadí státní zastupitelství, které vstoupilo do insolvenčního řízení nebo do incidenčního sporu a likvidátor dlužníka.

⁶ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 194.

⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2013, sp. zn. 29 NSCR 63/2011.

1.1.1 Insolvenční správce

Insolvenční správce má ze subjektů majících možnost popřít přihlášenou pohledávku nejsilnější postavení, resp. je ve svém právu omezen nejméně. Může popřít přihlášenou pohledávku, ať se jedná o jakýkoliv způsob řešení úpadku, a jeho popření má účinky i na hlasovací práva spojená s popřenou přihlášenou pohledávkou.⁸ Zároveň je ve své funkci vázán zásadou odborné péče, je povinen postupovat svědomitě a vyvinout veškeré úsilí, které je po něm spravedlivě možno požadovat, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší možné míře.⁹ Insolvenční správce má zákonem danou povinnost přezkoumat veškeré přihlášky pohledávek, případně je popřít a podat žalobu proti všem pohledávkám u nichž je zjištěna pochybnost jejich existence, výše či pořadí.

Dle autorky za pozornost stojí situace, kdy je soudem ustanovený insolvenční správce odvolán schůzí věřitelů a na jeho místo je zvolen a ustanoven správce nový. V případech, kdy původní odvolaný insolvenční správce popřel pohledávku některého z přihlášených věřitelů, insolvenční soud zpravidla tohoto odvolaného správce ustanoví tzv. *odděleným insolvenčním správcem*, který bude aktivně či pasivně legitimován v incidenčních sporech, týkajících se jím popřených pohledávek.¹⁰

1.1.2 Dlužník

Dalším procesním subjektem, který má možnost popřít přihlášenou pohledávku je dlužník. V této souvislosti autorka pokládá za důležité dodat, že až do 1.6.2019 neměl dlužník ze zákona právo popírat přihlášené pohledávky zajištěných věřitelů. Až následně Ústavní soud¹¹ právní úpravu neumožňující přezkoumat oprávněnost pohledávky zajištěného věřitele k námitce dlužníka označil za neústavní.

Popření dlužníkem má různé účinky dle toho, o jaký způsob řešení úpadku se jedná. Jedná-li se o oddlužení nebo reorganizaci má dlužníkův popěrný úkon stejné účinky, jako popěrný úkon insolvenčního správce.¹² Resp. v případě řešení úpadku oddlužením, pokud jde o popření pohledávky nezajištěného věřitele, pohledávka je účinně popřena a

---

⁸ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 194.

⁹ Srov. § 36 odst. 1 InsZ.

¹⁰ Srov. § 29 odst. 1 a § 34 odst. 3 InsZ.

¹¹ Nález Ústavního soudu ze dne 2.7.2019, sp. zn. Pl ÚS 2/19, Nález Ústavního soudu ze dne 23.7.2019, sp. zn. III ÚS 2589/17, Nález Ústavního soudu ze dne 23.9.2019, sp. zn. III ÚS 3289/17.

¹² Srov. § 336 odst. 2 a § 410 odst. 2 InsZ.

její existence se ověřuje v incidenčním sporu. Jsou-li dlužníkem manželé v rámci společného oddlužení manželů, mají po dobu trvání oddlužení z důvodu právní fikce jediného dlužníka postavení nerozlučných společníků. Jejich úpadek je zkoumán společně bez ohledu na to, kterému z nich závazky vznikly.¹³ To platí i pro incidenční spory, v incidenčních sporech o popření pohledávky musí též vystupovat na příslušné straně žalobce či žalovaného oba manželé společně.

Pokud se jedná o způsob řešení úpadku konkursem, nemá dlužníkovu popření pohledávky žádný vliv na její zjištění a hlasovací práva daného věřitele nejsou dotčena. Tzn. že dlužník u vykonatelné pohledávky nemůže podat incidenční žalobu, soud by ji odmítl dle § 160 odst. 4 InsZ jako podanou neoprávněnou osobou a u nevykonatelných pohledávek nemůže být dlužník žalovaným, jelikož soud by žalobu zamítl. Jediným účinkem popření přihlášené pohledávky dlužníkem při řešení úpadku konkursem je, že upravený seznam pohledávek bude vůči této pohledávce po zrušení konkursu exekučním titulem.¹⁴ To znamená, že po skončení insolvenčního řízení je nutné v rozsahu pohledávky popřené dlužníkem podat žalobu o úhradu u obecného soudu.¹⁵

1.1.3 Přihlášený věřitel

Posledním subjektem, majícím právo popřít přihlášenou pohledávku je věřitel. Autorka ho uvádí na posledním místě proto, že tohoto práva nabyt z výše uvedených subjektů jako poslední, a to novelou insolvenčního zákona č. 69/2011 Sb. Tato novela reaguje na nález Ústavního soudu¹⁶ a činí tak insolvenční zákon v souladu s Ústavním pořádkem. Ústavní soud namítal především skutečnost, že věřitelé nemohli popírat pohledávky ostatních přihlášených věřitelů, tímto nálezem zrušil větu první § 192 odst. 1 InsZ, kterou považoval za odporující právu na spravedlivý proces. Od účinnosti novely mohou tedy věřitelé uplatňovat popěrné právo.

Popření pohledávky věřitelem má význam, pokud se jedná o způsob řešení úpadku dlužníka konkursem nebo oddlužením, toto popření nemá vliv na výkon hlasovacího práva přihlášeného věřitele, jehož pohledávka byla popřena. Je-li způsobem řešení

---

¹³ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25.8.2016, sp. zn. 101 VSPH 211/2016.

¹⁴ Srov. § 312 odst. 4, § 396 odst. 3, § 405 odst. 4 a § 418 odst. 6 InsZ.

¹⁵ WINTEROVÁ, Alena; MACKOVÁ, Alena a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl druhý: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 2. aktualizované vydání, Praha: Leges, 2018. Str. 279.

¹⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 1.7.2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10.

úpadku reorganizace, popření pohledávky věřitelem nemá na zjištění pohledávky vliv.¹⁷ Při řešení úpadku oddlužením jsou účinky popěrného práva věřitele zachovány z toho důvodu, že věřitel je v tomto případě vyloučen z rozhodování o povolení oddlužení.

Přihlášení věřitelé mohou popírat pohledávky jiných věřitelů, a to jak nevykonatelné, tak s omezením i ty vykonatelné. Proti popírajícímu věřiteli není podávána žaloba podle § 198 odst. 1 InsZ ani ji popírající věřitel nepodává dle § 199 odst. 1 InsZ (v případě vykonatelné pohledávky).¹⁸ Za žalobu se totiž považuje samotné věřitelovo popření pohledávky, které uplatnil proti věřiteli popřené pohledávky.¹⁹ Tímto popěrným úkonem, pokud se tak jedná v případě řešení úpadku konkursem nebo oddlužením, se věřitel, který toto právo uplatnil, stává účastníkem incidenčního sporu na straně žalobce. Dle insolvenčního zákona „*Popření pohledávky musí mít stejné náležitosti jako žaloba podle občanského soudního řádu a musí z něj být patrné, zda se popírá pravost, výše nebo pořadí pohledávky*:“²⁰ Popěrný úkon věřitel činí prostřednictvím písemného formuláře, narozdíl od popěrného úkonu insolvenčního správce nebo dlužníka, u kterých není předepsána žádná forma, a pokud jej soud neodmítne, má účinky spojené s podáním žaloby.²¹ Insolvenční soud v případě nedostatků popírajícího věřitele nevyzývá k opravě nebo doplnění jeho popěrného úkonu. Jestliže obsahuje nedostatky, byl nesrozumitelný či neurčitý, popěrný úkon soud odmítne.²² To však neznamená, že by popěrný úkon neposuzoval či nezkoumal. Jestliže je popěrný úkon odmítnut, znamená to, že popřená pohledávka je zjištěna. Náležitostí popěrného úkonu přihlášeného věřitele není uvedení toho, čeho se domáhá ve formě petitu, jak je tomu u klasických žalob, povinný formulář tuto možnost ve formě žalobního návrhu ani neposkytuje, ale je-li formulář řádně vyplněn, z popěrného úkonu to vyplývá. Proto důvod k odstraňování vad žaloby vzešlé z popěrného úkonu není dán.²³ K tomu se vyjádřil i Vrchní soud v Praze, který doplňuje, že pokud popírající věřitel nevtělí do formuláře pro popření pohledávky návrh na znění výroku rozhodnutí insolvenčního soudu, což vzhledem k uspořádání formuláře ani učinit nejde, nelze dovozovat, že takové podání postrádá některou zákonem požadovanou

---

¹⁷ Srov. § 336 odst. 4 InsZ.

¹⁸ Srov. § 200 odst. 6 InsZ.

¹⁹ Srov. § 200 odst. 5 InsZ.

²⁰ Srov. § 200 odst. 1 InsZ.

²¹ KRÁL, S. Novela insolvenčního zákona a možnost věřitelů popírat přihlášené pohledávky. www.elaw.cz [online]. [citováno dne 2023-09-15] Dostupné z <http://www.elaw.cz/zprava/novela-insolvenčního-zakona-a-moznost-veritelu-popirat-prihlasene-pohledavky> .

²² Srov. § 200 odst. 3 InsZ.

²³ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 271.

náležitost. Žalobce (popírající věřitel) není povinen formulovat návrh na znění výroku, jelikož to náleží pouze do pravomoci soudu.²⁴ Aby byl popěrný úkon přihlášeného věřitele úspěšný, musí být důvody popření dostatečně určité, srozumitelné a přezkoumatelné, popírající věřitel může uvést pouze takové skutečnosti, které jsou způsobilé zpochybnit pravost, výši nebo pořadí popřené pohledávky.²⁵

Popření pohledávky přihlášeným věřitelem musí být insolvenčnímu soudu doručeno nejpozději tři pracovní dny přede dnem konání přezkumného jednání nebo nejpozději deset dnů po uplynutí lhůty k přihlašování pohledávek, pokud je způsobem řešení úpadku oddlužení a v tomto případě lhůta neskončí dříve než sedm dní ode dne zveřejnění přihlášky pohledávek v insolvenčním rejstříku.²⁶ Insolvenční soud jej odmítne, jestliže k popření pohledávky nepřihlíží, a to z těch důvodů, že bylo buď nebylo podáno včas nebo neobsahuje všechny náležitosti. Popěrný úkon může být též odmítnut, pokud v době konání přezkumného jednání o popírané pohledávce vyžaduje písemné doplnění, předložení originálu nebo písemného podání shodného znění (např. byl-li učiněn faxem nebo v elektronické podobě). Odmítnutí insolvenční soud činí usnesením, proti němuž je přípustné odvolání. Odvolat se může pouze věřitel, jehož popření bylo odmítnuto. Pokud soud popěrný úkon neodmítne a bylo vydáno rozhodnutí o způsobu řešení úpadku, popření pohledávky se mění na žalobu, kterou popírající věřitel uplatňuje své popření. Tento účinek nastává nejdříve po uplynutí deseti dnů od konání přezkumného jednání, na kterém byla popřena pohledávka přezkoumána.

K úspěšnému popření pohledávky je dále nutné, aby popírající věřitel zaplatil soudní poplatek 5 000 Kč za žalobu. K zaplacení je vždy vyzván insolvenčním soudem. Dále je povinen složit do úschovy jistotu, která činí 10 000 Kč. Ke složení jistoty je popírající věřitel povinen ze zákona, na základě zákonného ustanovení, ve stanovené lhůtě patnáct dnů po skončení přezkumného jednání o popřené pohledávce²⁷, jejíž zmeškání nelze prominout a není k tomu potřeba výzvy soudu, jako je tomu u soudního poplatku.²⁸ Pokud je popírající věřitel v incidenčním sporu úspěšný, jistota mu je vrácena. Pokud úspěšný není, použije se jako úhrada nákladů řízení. Důvodem ke složení této povinné jistoty je

---

²⁴ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 17.8.2012, sp. zn. KSPH 36/ INS 23885/2011, 2 VSPH 32/2013.

²⁵ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 272.

²⁶ Srov. § 200 odst. 2 InsZ.

²⁷ Srov. § 202 odst. 3 InsZ.

²⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4.3.2014, sp.zn. 1 VSPH 425/2014.

snaha vyhnout se negativním důsledkům, které popěrné právo věřitelů způsobovalo v úpadkových řízeních podle dřívějšího zákona o konkursu a vyrovnání. Bez této pojistky by jistě více než pravděpodobně nastávaly situace, kdy by věřitelé popěrné právo zneužívali a účelně tak vyvolávali incidenční spory, kterými by prodlužovali incidenčních řízení. Dále může insolvenční soud uložit přihlášenému věřiteli, který popřel pohledávku, aby v incidenčním sporu složil další jistotu k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla věřiteli popřené pohledávky nedůvodným popřením pohledávky. Insolvenční soud tak učiní pouze na návrh nositele popřené pohledávky, který doloží, že mu taková škoda nebo újma vážně hrozí a dá se předpokládat, že popření jeho pohledávky bude nedůvodné.²⁹ Další pojistkou je zformalizování celého popěrného úkonu věřitelů, jelikož ti, na rozdíl od insolvenčního správce nebo dlužníka, musí svůj popěrný úkon realizovat prostřednictvím standardizovaného formuláře, jak autorka uvádí výše v textu.

1.2 Přezkumné jednání

Klíčovým stádiem insolvenčního řízení pro popírání pohledávek je bezesporu přezkumné jednání. K přezkoumání přihlášených pohledávek je přezkumné jednání výlučně určeno a mimo něj přihlášené pohledávky nelze přezkoumat. Přezkoumání podléhají všechny přihlášené pohledávky. Předběžný přezkum provádí insolvenční správce, poté je nařízeno přezkumné jednání u insolvenčního soudu, s výjimkou způsobu řešení úpadku oddlužením, kdy od účinnosti novely insolvenčního zákona č. 64/2017 Sb., přezkumné jednání probíhá pouze s insolvenčním správcem. Na přezkumném jednání je nezbytná účast insolvenčního správce a zásadně nelze připustit, aby přihlášené pohledávky na přezkumném jednání popíral někdo jiný než subjekty uvedené v § 192 odst. 1 InsZ.³⁰

V rámci přezkumného jednání insolvenční správce zjišťuje od dlužníka jeho osobní, majetkové a příjmové poměry. Koná se buď v sídle insolvenčního správce nebo v jeho provozovně, která je nejbližší dlužníkovu bydlišti, případně v dlužníkově domácnosti.

Přihlášené pohledávky se na přezkumném jednání zjišťují ze dvou hledisek, z formálního a materiálního hlediska. Po formální stránce se zjišťuje, zda je přihláška úplná a splňuje

---

²⁹ Srov. § 202 odst. 4 InsZ.

³⁰ PACHL, Lukáš. *Insolvenční zákon s judikaturou*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 254.

všechny náležitosti. Po materiální stránce se zjišťuje především pravost přihlášky pohledávky, základ, trvání, existence, výše, zajištění a pořadí.³¹

Poté, co dojde insolvenčnímu soudu přihláška pohledávky, předá ji insolvenčnímu správci k provedení úkonů, které jsou potřeba ke zjištění a přezkumu pohledávky. Insolvenční správce pohledávku přezkoumá a pokud je potřeba, poučí věřitele, v jaké lhůtě a jak má provést opravu přihlášené pohledávky. K přihláškám pohledávek, které nebyly učiněny řádně a včas nebo nebyly řádně a včas opraveny, se nepřihlíží.³² Z přihlášených pohledávek sestaví insolvenční správce seznam, je pouze na něm, jak přihlášené pohledávky posoudí a zařadí do seznamu. Věřitelé ale mají právo na informaci o způsobu zařazení jejich pohledávek a případně se mohou bránit. Seznam insolvenční soud zveřejní v insolvenčním rejstříku nejpozději patnáct dnů přede dnem konání přezkumného jednání. Koná-li se přezkumné jednání do třiceti dnů po uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek, musí být seznam zveřejněn v insolvenčním rejstříku nejpozději deset dnů přede dnem přezkumného jednání.

Jak již autorka výše uvedla, pokud se nejedná o způsob řešení úpadku oddlužením, probíhá přezkumné jednání před insolvenčním soudem, a to do dvou měsíců od uplynutí lhůty pro podávání přihlášek pohledávek.³³ Insolvenční soud může z důležitých důvodů určit lhůtu pozdější. Insolvenční soud dále určuje místo a termín konání přezkumného jednání, učiní tak v rozhodnutí o úpadku. Přezkumného jednání před soudem se účastní dlužník a insolvenční správce, mohou se účastnit i věřitelé.

1.3 Uplatňování pohledávek

Uplatnění pohledávky v insolvenčním řízení směřuje ke stanovení práv, která mají být uspokojena z majetkové podstaty dlužníka.³⁴ Kromě pohledávek se v insolvenčním řízení vůči dlužníkovi mohou uplatňovat i jiné nároky, jako například práva ze zajištění nebo zákonné předkupní právo.³⁵

---

³¹ PERNIČKOVÁ, Barbora. *Uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení*. Diplomová práce. 2021, s. 41, 42.

³² HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2018, s. 138.

³³ Srov. § 136 InsZ.

³⁴ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 3.

³⁵ Tamtéž, s. 5.

Je potřeba zmínit, že pohledávky můžeme členit do několika kategorií, a to několika způsoby. Pro účel této kapitoly autorka považuje za nejdůležitější členění pohledávek dle způsobu, jakým dochází k jejich uplatnění, a to na pohledávky, které se: a) do insolvenčního řízení přihlašují přihláškou pohledávky, b) přihlašují do insolvenčního řízení jinak než přihláškou pohledávky a c) přihlašovat se nemusí, jelikož se považují za přihlášené ze zákona.

Dále lze pohledávky členit dle toho, v jaké fázi řízení se uspokojují a jakým způsobem. A to na pohledávky, které se: a) uspokojují kdykoliv během řízení (pohledávky zajištěné, pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou), b) uspokojují až v určité fázi insolvenčního řízení, a to především po vykonání určitého úkonu (u nezajištěných pohledávek po vydání rozvrhového usnesení) a c) na pohledávky dle § 170 InsZ, které se v insolvenčním řízení neuspokojují.

Insolvenční zákon pohledávky dělí na: a) zajištěné, b) nezajištěné, c) pohledávky za majetkovou podstatou, d) pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, e) pohledávky podřízené a f) pohledávky, které se v insolvenčním řízení neuspokojují.³⁶

1.3.1 Pohledávky uplatňované přihláškou pohledávky

Vrátíme-li se k prvnímu členění, které autorka výše zmiňovala, první skupinou pohledávek jsou pohledávky uplatňované přihláškou. V tomto případě věřitelé musí pohledávku uplatnit pomocí přihlášky pohledávky, pokud chtějí, aby se k jejich pohledávce v rámci insolvenčního řízení přihlíželo a tato pohledávka byla v insolvenčním řízení uspokojena. Tyto pohledávky, zpravidla vznikly již před zahájením insolvenčního řízení, resp. před vyhlášením moratoria, případně před rozhodnutím o úpadku.³⁷

Pro podání přihlášky pohledávky je stanovena lhůta v rozhodnutí o úpadku, která činí dva měsíce a běží od okamžiku, kdy bylo rozhodnutí o úpadku zveřejněno v insolvenčním rejstříku.³⁸ Lhůta k podání přihlášek pohledávek je lhůtou procesně-právní, proto je zachována, je-li přihláška pohledávky poslední den lhůty podána doporučeně na poštu

---

³⁶ Srov. § 166, § 168, § 169, § 170, §172 InsZ.

³⁷ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 6.

³⁸ Srov. § 136 odst. 2 písm. d) InsZ.

k přepravě insolvenčnímu soudu.³⁹ Věřitelé jsou ale oprávněni podávat přihlášky pohledávek ještě před zveřejněním výzvy k podávání přihlášek, a to už od zahájení insolvenčního řízení.⁴⁰ K opožděně podané přihlášce pohledávky se nepřihlíží, insolvenční soud vydá usnesení, kterým opožděně podanou přihlášku odmítne.⁴¹ Věřitelům lze, ale doporučit, aby vyčkali a podávali přihlášky svých pohledávek až po rozhodnutí o úpadku, jelikož se může stát, že v zahájeném řízení nakonec nebude rozhodnuto o úpadku dlužníka, a věřitel, který svou pohledávku přihlásil ještě před rozhodnutím, by tak učinil bezúčelně.⁴²

Jelikož přihláška pohledávky musí dodržovat náležitosti přihlášky pohledávky, tedy musí být podána na příslušném formuláři, který je veřejně přístupný na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti. Dále je potřeba přihlášku pohledávky i její přílohy doručit soudu v potřebném počtu vyhotovení.⁴³ Podrobněji náležitosti přihlášky pohledávky definuje vyhláška Ministerstva spravedlnosti č.191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení, dále jen InsPod. Pokud přihláška pohledávky není podána na předepsaném formuláři, jedná se o vadu formy přihlášky. Věřitel je vyzván, aby vytčený nedostatek v zákonné lhůtě odstranil a současně je poučen o tom, jak postupovat a jaký následek je s případným nesplněním této výzvy spojen.⁴⁴ Kromě obecných náležitostí musí podání obsahovat též důvod vzniku a výši přihlašované pohledávky. Důvodem vzniku se rozumí skutečnosti, na nichž se pohledávka zakládá. Jedná-li se o pohledávku vykonatelnou, důvod vzniku může být též doložen rozhodnutím, smírem či jinou listinou, pro kterou se pohledávka stala vykonatelnou.⁴⁵ Do insolvenčního řízení se mohou přihlašovat i pohledávky nepeněžitě, avšak v přihlášce pohledávky musí být vždy vyčíslené v penězích.⁴⁶ ⁴⁷ Věřitelé zajištěných pohledávek, jejichž pohledávky jsou zajištěné způsobem uvedeným v insolvenčním zákoně, musí ve své přihlášce taktéž uvést, zda uplatňují právo na uspokojení ze zajištění a označit druh

---

³⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.4.2008, sp. zn. KSHK 41 INS 128/2008, 1 VSPH 8/2008.

⁴⁰ Srov. § 110 odst. 1 InsZ.

⁴¹ Srov. § 185 InsZ.

⁴² MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory s judikaturou*. 4. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 92.

⁴³ Srov. § 174 InsZ.

⁴⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8.10.2008, sp. zn. 1 VSPH 180/2008.

⁴⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26.4. 2010, sp.zn. 1VSPH 226/2010.

⁴⁶ Srov. § 175 InsZ.

⁴⁷ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10.2. 2011, sp.zn. 3 VSOL 62/2011.

zajištění a dobu jeho vzniku.⁴⁸ Správce nevyzývá k doplnění těchto skutečností, pokud věřitelé zajištěných pohledávek tuto informaci v přihlášce pohledávky neuvedou, pohledávka se bude posuzovat jako nezajištěná.⁴⁹ Uvedení doby vzniku je důležité především pro určení uspokojení pořadí zajištěných věřitelů v situaci, kdy více věřitelů má svou pohledávku zajištěnou na tomtéž aktivu.

Pravidlo pro určení pořadí zajištěných věřitelů nalezneme v § 167 odst. 1 InsZ, který říká, že pro určení pořadí je důležitá doba vzniku zástavního práva nebo vzniku zajištění. T. Richter upozorňuje na situaci, která vznikla v důsledku novely občanského zákoníku 89/2012 Sb., jelikož tato novela zavedla zcela jiné pravidlo určení pořadí uspokojení zajištěných věřitelů v situacích, kdy je více věřitelů zajištěných stejným aktivem, a to takové, že pro určení pořadí je primárně rozhodující faktor způsob zřízení zajišťovacího práva a teprve následně doba zřízení.^{50 51} Pro účely insolvenčního řízení, má ale i nadále pro řešení této problematiky přednost pravidlo uvedené v insolvenčním zákoně před obecným pravidlem vyhlášeným reformovaným občanským zákoníkem (a to jak obecným ustanovením v § 981 OZ, tak ve zvláštním ustanovení § 2016 OZ). Je ale přinejmenším úsměvné, že obecné pravidlo plynoucí z občanského zákoníku, se v insolvenčním řízení, jakožto v jediném procesním kontextu v rámci kterého na pravidlu pořadí skutečně záleží, se neuplatní.

1.3.2 Pohledávky uplatňované jinak než přihláškou pohledávky

Pohledávky, které se uplatňují jinak, než přihláškou pohledávky jsou především pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň. V insolvenčním řízení platí zásada, která říká, že je nutné přihlásit všechny pohledávky, s výjimkou těch, u kterých zákon výslovně stanoví, že se nepřihlašují.⁵² Úprava obou těchto skupin pohledávek je obsažena v § 168 a § 169 InsZ, jedná se o taxativní výčet s odkazem i na další případy pohledávek, u nichž tento zákon výslovně stanoví, že se jedná o pohledávku za majetkovou podstatou nebo o pohledávku postavenou na roveň

---

⁴⁸ Dle § 2 písm. g) se zajištěním dle insolvenčního zákona rozumí zajištění majetkem, který náleží do majetkové podstaty, a to zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění nebo obdobným právem dle zahraniční právní úpravy.

⁴⁹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6.11.2012, sp. zn. 13 VSOL 27/2012.

⁵⁰ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 45.

⁵¹ Srov. § 2016 OZ.

⁵² HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2018, s. 145.

pohledávkám za majetkovou podstatou. Jak pohledávky za majetkovou podstatou, tak pohledávky jim postavené na roveň se od první skupiny pohledávek, které se do insolvenčního řízení přihlašují přihláškou, liší tím, že vznikly až po zahájení insolvenčního řízení nebo po vyhlášení moratoria nebo které vzniknou až po rozhodnutí o úpadku. Do insolvenčního řízení se přihlašují oznámením osobě s dispozičním oprávněním, kterou zpravidla bývá insolvenční správce nebo dlužník. Dle zákona musí mít oznámení písemnou formu, věřitel o uplatnění takové pohledávky musí vždy vyrozumět insolvenčního správce.⁵³ Náležitosti vyrozumění stanoví § 11 InsPod.

O pohledávkách za majetkovou podstatou můžeme obecně říci, že se jedná o pohledávky, které vznikly jako náklady procesních subjektů v průběhu insolvenčního řízení a náklady na zachování provozu dlužníkovy závodu.⁵⁴ Mezi pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou řadíme například pracovněprávní pohledávky dlužníkových zaměstnanců, odměny sepisovatele za sepsání a podání návrhu na povolení oddlužení apod. Zatímco pohledávky za majetkovou podstatou mohou vzniknout po (1) zahájení insolvenčního řízení, (2) vyhlášení moratoria nebo (3) rozhodnutí o úpadku, pohledávky jim postavené na roveň mohou vzniknout i před zahájením insolvenčního řízení (s výjimkou pohledávek uvedených v § 169 odst. 1. písm. g) InsZ). Za předpokladu dostatku prostředků v majetkové podstatě se pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou uspokojují v plné výši, kdykoli po rozhodnutí o úpadku.⁵⁵ Pokud je insolvenční správce neuspokojí v plné výši a včas, má věřitel možnost domáhat se jejich splnění žalobou proti insolvenčnímu správci, nejde ale o incidenční spor.⁵⁶

1.3.3 Pohledávky, které se považují za přihlášené ze zákona

Třetí a poslední skupinou, dle autorčina dělení, jsou pohledávky, které se považují v insolvenčním řízení za přihlášené. Stejně jako pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň se do insolvenčního řízení nemusí přihlašovat. Věřitelé těchto pohledávek tedy nejsou vázání žádnou přihlašovací lhůtou. Řadí se mezi ně například pohledávka věřitele, kterého uvede dlužník v příloze k návrhu na

---

⁵³ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 353.

⁵⁴ HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2018, s. 145.

⁵⁵ Srov. § 168 odst. 3 InsZ a § 169 odst. 2 InsZ.

⁵⁶ Srov. § 203 odst. 4 InsZ.

moratorium v seznamu dluhů⁵⁷, pohledávka náhrady nákladů incidenčního sporu o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek priznaná vůči dlužníkovi, která bude uspokojena ve stejném pořadí jako pohledávka, o kterou se spor vedl⁵⁸, pohledávka manžela dlužníka vzniklá po prohlášení konkursu vypořádáním společného jmění manželů⁵⁹, pohledávka oprávněné osoby vzniklá vzájemným plněním z neúčinného právního jednání⁶⁰, dále pohledávky společníků nebo členů dlužníka vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu, které se nepřihlašují, nýbrž se pouze oznamují insolvenčnímu správci, který vede jejich evidenci.⁶¹ Zvláštní režim uplatnění pohledávky se vztahuje i na pohledávky věřitelů, které vyplývají z účetnictví dlužníka, je-li jím banka, spořitelni a úvěrní družstvo nebo zahraniční banky, které se považují za přihlášené okamžikem prohlášení konkursu.^{62 63} Důležité je také zmínit zajištěné pohledávky, neboť není-li zajištěná pohledávka zcela uspokojena z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění, považuje se její zbylá neuspokojená část za přihlášenou nezajištěnou pohledávku.

Existují i pohledávky, které se v rámci insolvenčního řízení neuspokojují žádným ze způsobů řešení úpadku, není-li stanoveno jinak. Jsou jimi pohledávky uvedené v § 170 InsZ. Výčet ale není taxativní, jelikož kromě výslovně uvedených pohledávek, mohou existovat i další pohledávky vyloučené z uspokojení, a to pohledávky ke kterým se nepřihlíží nebo pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň, o kterých osoba s dispozičním oprávněním neví, jelikož jí nebyly oznámeny, tedy nebyly uplatněny. Dále se může jednat o pohledávky, které vznikly až po rozhodnutí o úpadku, resp. po uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek a které zároveň nejsou zahrnuty v taxativním výčtu pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim postavených na roveň.⁶⁴ I když jsou ale tyto pohledávky vyloučeny z uspokojení v rámci insolvenčního řízení, jejich věřitel se však může domáhat uspokojení proti osobám, které tyto pohledávky zajišťují, proti spoludlužníkům apod.⁶⁵

---

⁵⁷ Srov. § 121 odst. 2 InsZ.

⁵⁸ Srov. § 202 odst. 1 InsZ.

⁵⁹ Srov. § 275 InsZ.

⁶⁰ Srov. § 237 odst. 4 InsZ.

⁶¹ Srov. § 172 odst. 4 InsZ.

⁶² Srov. § 370 odst. 2 písm d) a § 373 odst. 1 InsZ.

⁶³ HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2018, s. 148.

⁶⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. 29 NSČR 16/2011.

⁶⁵ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 65.

1.4 Popření pravosti, výše a pořadí pohledávek

Spory o pravost, výši nebo pořadí pohledávek neboli odporové spory, kterými se autorka zabývá v kapitole 2.1 této práce, jsou nejčastějšími incidenčními spory. Pravost pohledávky, výše pohledávky a pořadí pohledávky lze popřít na přezkumném jednání, a to jedním ze subjektů popěrného práva, tedy insolvenčním správcem, dlužníkem nebo věřitelem. Insolvenční správce je ve svém popěrném právu omezen nejméně (ve srovnání s ostatními subjekty disponujícími popěrným právem), jeho popření se prosadí bez ohledu na způsob řešení úpadku. Ve výkonu své funkce je povinen postupovat svědomitě a s odbornou péčí, insolvenční správce má nejen možnost popřít pohledávku, ale zároveň povinnost pohledávku popřít, je-li k popření pohledávky důvod.⁶⁶ Rozhodnutí insolvenčního správce, zda přihlášenou pohledávku popře nebo uzná, je rozhodnutím svého druhu, které nemůže zcela podléhat ústavně právnímu přezkumu. Ústavní soud může pouze posoudit, zda rozhodnutí po formální stránce odpovídá příslušným ustanovením insolvenčního zákona, zda bylo učiněno oprávněnou osobou a zdali nebylo zcela zjevně svévolné. Popření pohledávky musí být srozumitelné, odůvodněné a přezkoumatelné. Nestačí pouze vyslovení popěrného úkonu insolvenčním správcem nebo dlužníkem, musí jej rovněž řádně zdůvodnit.⁶⁷ Účinky popření pohledávky dlužníkem se liší dle toho, jakým způsobem je řešen jeho úpadek. Jde-li o konkurs, nemá popření přihlášené pohledávky na její zjištění žádný vliv, zatímco u oddlužení a reorganizace má dlužníkův popěrný úkon vliv na zjištění pohledávek stejný, jako by popíral insolvenční správce. Zakotvením popěrného práva ve prospěch dlužníka se projevuje zásada říkající, že v insolvenčním řízení je třeba šetřit nejen práv věřitelů, ale též práv dlužníka.⁶⁸ K tomu se vyjádřil i Ústavní soud ve svém usnesení, kterým říká, že: „*Insolvenční řízení podle InsZ má především za cíl co nejvyšší poměrné uspokojení věřitelů. Musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů (§5 InsZ). Přesto je třeba v rámci insolvenčního řízení respektovat alespoň v minimální míře také práva dlužníka.*“⁶⁹

---

⁶⁶ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 194.

⁶⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 29.10.2013, sp. zn. ÚS 1410/2011.

⁶⁸ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 194.

⁶⁹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 29.10.2013, sp. zn. ÚS 1410/2011.

Co se týká popěrného práva věřitelů, popírat mohou nejen přihlášení věřitelé, kteří skutečně podali přihlášku pohledávky, ale též věřitelé, na které se hledí, jako by přihlášku pohledávky podali. Popírat naopak nemohou věřitelé pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim postavených na roveň.⁷⁰ Zatímco insolvenční správce i dlužník mnohou svá stanoviska k přezkoumávaným pohledávkám změnit oproti stanovisku uvedenému v seznamu přihlášených pohledávek až do přezkoumání pohledávky na přezkumném jednání, tedy mohou i v seznamu původně uznanou pohledávku při přezkumném jednání popřít, věřitel má na uplatnění popěrného práva poněkud kratší časový úsek, jelikož ten musí své popření doručit insolvenčnímu soudu nejpozději tři pracovní dny přede dnem konání přezkumného jednání, a to na předepsaném formuláři, jak už autorka uvedla v předchozím textu.

1.4.1 Důvody popření

Pravost

Pokud je popírána pravost přihlášené pohledávky, namítá se, že pohledávka vůbec nevznikla, zanikla nebo se promlčela.⁷¹ Popření pohledávky co do její pravosti tedy znamená, že pohledávka je sporná v celé své výši a není-li ani později zjištěna ve smyslu insolvenčního zákona⁷² může insolvenční soud uložit věřiteli povinnost, aby ve prospěch majetkové podstaty zaplatil částku, kterou určí se zřetelem ke všem okolnostem, může se jednat až o celou přihlášenou částku. Jedná se o sankci svého druhu, tzv. sankci za nadhodnocení pohledávky dle insolvenčního zákona⁷³, kterou může soud uložit v případech, kdy je přihlášená pohledávka zjištěna tak, že její skutečná výše činí méně než jednu polovinu přihlášené částky, při popření pravosti pohledávky, je pohledávka sporná v celé své výši, tedy ze sta procent. Dle judikatury Nejvyššího soudu popření pravosti pohledávky nebrání soudu, aby, zjistí-li, že základ nároku je dán pouze u části pohledávky a u části nikoliv, vyhověl žalobě o určení pravosti pohledávky pouze zčásti a ve zbytku ji zamítl.⁷⁴ Vyjde-li najevo, že popření pravosti pohledávky je opodstatněné pouze ve vztahu k její části, musí soud zamítnout žalobu o určení pravosti této části

---

⁷⁰ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 195.

⁷¹ Srov. §193 InsZ.

⁷² Srov. § 201 InsZ.

⁷³ Srov. § 178 InsZ.

⁷⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.4.2012, sp. zn. 29 Cdo 4268/2010.

pohledávky. To samé platí v případě je-li namítáno promlčení přihlášené pohledávky a v průběhu incidenčního sporu se ukáže, že promlčena je pouze její část. Dále stejně tak v případě, kdy věřitel uplatňuje pohledávku, jejíž vznik se váže k určitému období a soud dojde k závěru, že nárok vznikl pouze za část vymezeného období. Skutečnost, že byla popřena „pouze“ pravost pohledávky, nebrání tomu, aby soud žalobu na určení pravosti v příslušném rozsahu částečně zamítl. Dojde-li soud k závěru, že pohledávka přihlašovatelí náleží (či není promlčena) jen za určité období, pak tím ve skutečnosti neposuzuje výši pohledávky, ale její pravost. Důležité je, že důvod, pro který bylo možné popřít pravost pohledávky jako celek, se prosadí, byť i jen zčásti.⁷⁵

Výše

Pokud se popírá výše pohledávky, namítá se, že pohledávka existuje v jiné výši, než jak je uvedena v seznamu přihlášených pohledávek. Ten, kdo popírá výši pohledávky, musí současně uvést jaká je ve skutečnosti její výše skutečná.⁷⁶ Nejčastějším příkladem bývá, že dlužník namítá existenci jeho závazku v nižší částce, než jak je uvedeno v seznamu přihlášených pohledávek. Je-li účinně popřena výše pohledávky, je pohledávka sporná jen v popřené výši a pouze o tuto popřenou výši se vede incidenční spor a ve zbytku je zjištěna. Pro věřitele je však rozhodující, v jaké výši ve smyslu insolvenčního zákona je později celá pohledávka zjištěna. Pokud by byla pohledávka zjištěna celkově v méně než padesáti procentech, nepřihlíží se k přihlášené pohledávce ani ve zbývajícím rozsahu, v jakém byla zjištěna. I v tomto případě může soud uložit sankci za nadhodnocení pohledávky dle insolvenčního zákona, za splnění této povinnosti ručí též osoby, které za věřitele podepsaly přihlášku pohledávky.

Pořadí

Pokud je popíráno pořadí pohledávky, je namítáno, že pohledávka má méně výhodné pořadí, než jaké je uvedené v přihlášce pohledávky, nejčastěji se zpochybňuje její zajištění, tedy že popíraná pohledávka je ve skutečnosti nezajištěná. Ten, kdo popírá pořadí pohledávky, musí současně uvést v jakém pořadí má být pohledávka uspokojena.⁷⁷ Pokud je tedy pohledávka popírána co do jejího pořadí, námitky směřují proti tomu, že

---

⁷⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 334.

⁷⁶ Srov. §194 InsZ.

⁷⁷ Srov. §195 InsZ.

(1) přihlášená pohledávka má být uspokojena v horším pořadí než v pořadí uplatněném v přihlášce, to se týká zejména zajištěných pohledávek, u kterých, jak autorka zmiňuje v kapitole 1.2.1 této práce, se uplatní pravidlo dle insolvenčního zákona – tedy že rozhodující pro určení pořadí uspokojení ze zajištění je doba vzniku zástavního práva nebo vzniku zajištění. Nikoliv obecné pravidlo dle ustanovení občanského zákoníku⁷⁸, tedy že rozhodující je exekuční titul. Nebo (2) je popíráno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění, tedy, zda vůbec zajištění existuje. (tj. popírá se existence zajištění).⁷⁹

Je-li popíráno pořadí pohledávky insolvenčním správcem nebo dlužníkem, podává žalobu na určení pořadí pohledávky vždy její nositel, tedy věřitel, bez ohledu na to, zda se jedná o pohledávku vykonatelnou či nevykonatelnou. Touto problematikou se zabýval i Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí, jehož právní věta zní: *„Je-li popřeno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění v poměrech předvídaných ustanovením § 196 odst. 2 insolvenčního zákona, pak bez ohledu na důvody popření (tj. bez ohledu na to, zda je popřena /jen/ pravost /existence/ pohledávky vůči osobnímu dlužníku /odlišnému od zástavního dlužníka, ohledně jehož majetku je vedeno insolvenční řízení/, nebo zda je popřeno /jen/ právo na uspokojení ze zajištění /aniž by byla zpochybněna existence pohledávky vůči osobnímu dlužníku/, popř. zda je popřena jak existence pohledávky, tak i právo na uspokojení ze zajištění), podává žalobu na určení práva na uspokojení pohledávky ze zajištění věřitel pohledávky. Žalobu na popření práva na uspokojení pohledávky ze zajištění podanou insolvenčním správcem, jenž s účinky podle ustanovení § 196 odst. 2 insolvenčního zákona popřel právo na uspokojení pohledávky ze zajištění, soud jako podanou neoprávněnou osobou odmítne (§ 160 odst. 4, věta první, insolvenčního zákona) ustanovení § 198 odst. 3 insolvenčního zákona v daných poměrech aplikovat nelze. Skutečnost, že taková žaloba byla insolvenčním správcem podána dříve, než podal žalobu na určení práva na uspokojení ze zajištění věřitel, tak není překážkou, která by bránila tomu, aby následně podanou žalobu soud projednal a rozhodl o ní (není překážkou podle § 83 odst. 1 o. s. ř.).“*⁸⁰

---

⁷⁸ Srov. § 2016 OZ.

⁷⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2 vydání. Praha: Leges, 2014, s. 336.

⁸⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28.2.2013, sp. zn. 29 ICo 11/2012.

1.4.2 Účinky popření

Účinky popření pohledávky mají vliv na několik skutečností. Za nejdůležitější autorka považuje (1) účinky na zjištění pohledávky, (2) účinky na hlasovací právo na schůzi věřitelů, (3) účinky z hlediska legitimace k podání žaloby podle § 198 odst. 1, § 199 odst. 1 InsZ a (4) účinky z hlediska možnosti vymáhání přihlášené pohledávky po skončení insolvenčního řízení.

Účinky popření na zjištění pohledávky

Je-li pohledávka popřena a toto popření má vliv na její zjištění, znamená to, že pohledávka není v rozsahu popření zjištěna, což znamená, že ji nejde v insolvenčním řízení uspokojit. Důležitým faktorem je, kdo přihlášenou pohledávku popřel a v jaké fázi insolvenčního řízení. Pokud přihlášenou pohledávku popřel insolvenční správce, není pohledávka zjištěna, a to bez ohledu na skutečnost, zda bylo vydáno rozhodnutí o způsobu řešení úpadku a není podstatné, zda je tímto rozhodnutím rozhodnutí o prohlášení konkursu, rozhodnutí o povolení reorganizace anebo rozhodnutí o povolení oddlužení. Ale popřel-li přihlášenou pohledávku dlužník, jeho popření má na zjištění pohledávky vliv, pokud bylo vydáno rozhodnutí o povolení reorganizace anebo pokud bylo vydáno rozhodnutí o povolení oddlužení^{81 82}. Bylo-li jedno z výše uvedených rozhodnutí vydáno, popření přihlášené pohledávky dlužníkem má na zjištění pohledávky stejný vliv jako popření insolvenčním správcem.

Důležité je ještě doplnit, že účinky popěrného práva dlužníka nastávají až zveřejněním usnesení o schválení oddlužení nebo rozhodnutí o povolení reorganizace v insolvenčním rejstříku.^{83 84} V případě, kdy dlužník podá popěrnou žalobu ohledně vykonatelné pohledávky ještě před vydáním usnesení o schválení oddlužení a oddlužení mu následně nebude schváleno, by soud měl žalobu odmítnout z důvodu podání neoprávněnou osobou.⁸⁵ Dle judikatury by soud měl aplikovat stejný postup v situacích, kdy v průběhu incidenčního sporu bylo schválené oddlužení dlužníkovi zrušeno.⁸⁶ Dále ohledně popěrného práva dlužníka, je ještě Poslední oprávněnou osobou, která může přihlášenou

---

⁸¹ Srov. § 336 odst. 2 InsZ.

⁸² Srov. § 410 odst. 1 InsZ.

⁸³ Srov. § 407 odst. 1 a § 410 odst. 5 InsZ.

⁸⁴ Srov. § 336 odst. 2 a § 328 InsZ.

⁸⁵ Srov. § 160 odst. 4 InsZ.

⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.11.2018, sp. zn. 29 ICdo 121/2016.

pohledávku popřít, je jiný přihlášený věřitel. V tomto případě platí, že procesně účinné popření přihlášené pohledávky jiným přihlášeným věřitelem vylučuje zjištění popřené pohledávky na přezkumném jednání, kromě případů, kdy bylo vydáno rozhodnutí o povolení reorganizace, tam popření přihlášené pohledávky jiným přihlášeným věřitelem nemá na zjištění pohledávky žádný vliv.⁸⁷

Účinky na hlasovací práva na schůzi věřitelů

Co se týká hlasovacích práv spojených s popřenou přihlášenou pohledávkou, je třeba rozlišovat, jaký procesní subjekt pohledávku popírá. Pokud přihlášenou pohledávku popírá dlužník nebo jiný přihlášený věřitel, nemá toto popření na hlasovací práva žádný vliv.⁸⁸ Za to jedním z účinků popření pohledávky insolvenčním správcem (nikoliv dlužníkem nebo jiným věřitelem) je skutečnost, že jeho popření má účinky i na hlasovací práva spojená s popřenou přihlášenou pohledávkou. Tedy věřitel, jehož pohledávka byla insolvenčním správcem popřena, nemůže v rozsahu popření hlasovat na schůzi věřitelů. Tomuto věřiteli však může být hlasovací právo schůzi věřitelů opět přiznáno, případně o něm může rozhodnout insolvenční soud.⁸⁹ Ten při rozhodování o hlasovacím právu přihlíží k důvodům, které insolvenčního správce k popření přihlášené pohledávky vedly. Výsledné rozhodnutí musí insolvenční soud náležitě odůvodnit.

Účinky z hlediska legitimace k podání žaloby podle § 198 odst. 1 nebo § 199 odst. 1 InsZ

Dojde-li na přezkumném jednání k procesně účinnému popření přihlášené pohledávky, které má vliv na zjištění popřené pohledávky, výsledkem je, že pohledávka není popřena. Další postupy se následně liší dle toho, kdo přihlášenou pohledávku popřel a zda byla pohledávka přezkoumána a popřena jako vykonatelná či nikoliv. Popřel-li přihlášenou pohledávku insolvenční správce či dlužník, a tato pohledávka byla přezkoumána jako nevykonatelná, žalobu na určení pravosti, výše nebo pořadí podává věřitel uplatňující tut o popřenou přihlášenou pohledávku. Pokud byla pohledávka přezkoumána jako vykonatelná, podává žalobu na popření pohledávky insolvenční správce, případně dlužník. Toto pravidlo se však neaplikuje při popření práva na uspokojení ze zajištění⁹⁰ – v tomto případě podává určovací žalobu podle § 198 odst. InsZ vždy věřitel popřené

⁸⁷ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 197.

⁸⁸ Tamtéž, s. 198.

⁸⁹ Srov. § 51 odst. 1 a 2 InsZ.

⁹⁰ popření pořadí ve smyslu § 2 písm.g) InsZ.

pohledávky bez ohledu na to, zda byla pohledávka popřena jako vykonatelná.⁹¹ Touto problematikou se autorka podrobněji věnuje výše v předchozím textu na konci kapitoly 1.4.1.

Za situace, kdy přihlášenou pohledávku popírá jiný přihlášený věřitel, se jeho popěrný úkon stává *ex lege* žalobou, kterou popírající věřitel uplatňuje své popření u insolvenčního soudu vůči věřiteli uplatňujícímu popřenu pohledávku – ten se v incidenčním sporu stává žalovaným.⁹² Zde není rozhodné, zda byla přihlášená pohledávka přezkoumána jako vykonatelná či nikoliv.

Účinky z hlediska možnosti vymáhání přihlášené pohledávky po skončení insolvenčního řízení

Pokud přihlášenou pohledávku popřel dlužník, účinkem je vždy to, že seznam přihlášených pohledávek se po skončení insolvenčního řízení nemůže stát exekučním titulem, a bez ohledu na to, jakým způsobem byl řešen úpadek dlužníka.⁹³

Další účinky

Co se týká účinků popření, jednotlivé důvody popření jsou na sobě nezávislé. Popření výše nemá vliv na pořadí pohledávek, eventuální incidenční spor se proto povede jen ohledně sporné výše pohledávky a pořadí zůstane nesporné. Popření pořadí pohledávek nemá žádný vliv na jejich pravost nebo výši a eventuální incidenční spor se proto vede jen ohledně sporného pořadí, pravost a výše pohledávky zůstává nesporná. Popírá-li se pohledávka co do její pravosti, v eventuálním incidenčním sporu se insolvenční soud zabývá pouze základem nároku, a nikoliv jeho pořadím či výší. Z toho vyplývá, že důvody popření lze vzájemně kombinovat a pohledávku lze popřít z více nebo ze všech důvodů.⁹⁴ Druhý odstavec ustanovení týkajícího se účinků popření dopadá především na zajištěné věřitele, kteří uplatňují vůči dlužníkovi, jakožto zástavnímu dlužníkovi, právo na uspokojení své pohledávky, které mají za třetí osobu, tj. za osobním dlužníkem, ze zajištění, které se váže na dlužníkův konkrétní majetek a z jiného majetku, i když spadá

---

⁹¹ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 199.

⁹² Tamtéž.

⁹³ Srov. § 198 odst. 3 InsZ.

⁹⁴ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 337.

do majetkové podstaty, se takový věřitel uspokojit nemůže.⁹⁵ V tomto případě má pro zajištěného věřitele popření práva na uspokojení pohledávky ze zajištění tytéž účinky jako by byla popřena pravost té samé zajištěné pohledávky, i když přezkoumávána ani popřena nebyla. Jeho pohledávku tedy nelze uspokojit ani jako nezajištěnou, a ani z jiného majetku majetkové podstaty a bylo-li zajištění pohledávky popřeno pouze zčásti, má takové popření stejné účinky jako popření výše pohledávky.⁹⁶

Zajímavá situace dle autorky nastává při zamyšlení se, zda popření pořadí pohledávky zajištěného věřitele, může mít dopad na právo udělovat pokyny osobě s dispozičním oprávněním ohledně nakládání s majetkem sloužícím k zajištění pohledávky. Zákon stanoví, jde-li o správu věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, která slouží k zajištění pohledávky, že osoba s dispozičním oprávněním je vázána pokyny zajištěného věřitele.⁹⁷ Dále však neupravuje obsahové náležitosti a formu tohoto pokynu ani dopad popření pořadí pohledávky zajištěného věřitele na toto právo udělovat pokyny ohledně nakládání s majetkem sloužícím k zajištění pohledávky. Prostřednictvím analogického výkladu ustanovení o omezení hlasovacích práv lze dovodit, že popření pohledávky dlužníkem nebo jiným věřitelem, by nemělo žádný dopad na práva zajištěného věřitele udělovat pokyny ohledně majetku sloužícího k zajištění, ale v případě popření (pořadí) pohledávky insolvenčním správcem by to určitý dopad mělo. V tomto případě, by bylo možné takové omezení dovodit. Zajištěný věřitel, jehož pohledávka byla popřena, by tak neměl nárok udělovat pokyny osobě s dispozičním oprávněním, dokud by nebylo pravomocně rozhodnuto ve sporu o pořadí pohledávky, a tedy na jisto postaveno, zda pohledávka věřitele, která byla přihlášena jako zajištěná, je skutečně tímto přednostním nárokem. V této situaci naopak zřejmě není možné dovodit možnost schůze věřitelů přiznat právo zajištěnému věřiteli udělovat pokyny, když zákon tuto možnost přiznává schůzi věřitelů pouze ohledně hlasovacího práva. Osoba s dispozičním oprávněním, ale může odmítnout daný pokyn s odkazem na postup dle § 230 odst. 2 InsZ, má-li za to, že pokyn nesměruje k řádné správě, což je možné odvodit od situace, kdy není na jisto postaveno, zda tento věřitel vůbec může udělovat pokyny, jelikož je jeho postavení, ohledně zajištění pohledávky, nejisté. Obdobně by se mělo postupovat v případě podání

---

⁹⁵ Srov. § 196 odst. 2 InsZ.

⁹⁶ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2 vydání. Praha: Leges, 2014, s. 337.

⁹⁷ Srov. § 230 odst. 2 InsZ.

žaloby insolvenčního správce na určení neúčinnosti zajištění pohledávky věřitele, jenž by jinak měl právo udělovat pokyny ohledně zajištěného majetku.⁹⁸

1.4.3 Popření nevykonatelné pohledávky

O nevykonatelnou pohledávku se jedná, nebyla-li v minulosti potvrzena žádnou vyšší soudní instancí. Věřitel nevykonatelné pohledávky, která byla popřena některým ze subjektů majících popěrné právo, má možnost obrany proti takovému popření a to tak, že uplatní své právo žalobou na určení u insolvenčního soudu do třiceti dnů od přezkumného jednání. Jedná-li se o způsob řešení úpadku oddlužením, lhůta se počítá od právní moci usnesení, jímž soud schválil zprávu o přezkumu. Tato lhůta zároveň neskončí dříve než uplynutím patnácti dnů ode dne doručení vyrozumění věřiteli o popření jeho nevykonatelné pohledávky. Žaloba musí splňovat náležitosti dle občanského soudního řádu.⁹⁹ Jelikož se jedná o určovací žalobu, nejedná se o opravný prostředek, nýbrž o návrh na zahájení řízení, lhůta je hmotněprávní a žaloba musí být doručena poslední den lhůty insolvenčnímu soudu.¹⁰⁰ Důvod vzniku popřené pohledávky může žalobce v souladu s insolvenčním zákonem uvést pouze skutečnosti, které jako důvod vzniku této pohledávky uplatnil nejpozději do skončení přezkumného jednání, a dále skutečnosti, o kterých se žalobce dozvěděl až později z důvodu (včasně) neoznámení o převzetí dlužníkovy závazku ze strany kupujícího ze smlouvy o prodeji podniku nebo jeho části.¹⁰¹ Změna skutečností, na kterých se přihlášená pohledávka zakládá nebo změna pořadí přihlašované pohledávky je možná jen do uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek do insolvenčního řízení.¹⁰² Což v praxi znamená, že měnit výši pohledávky je možné pouze do konce přezkumného jednání, zatímco ostatní změny jsou možné pouze do uplynutí lhůty určené k přihlašování pohledávek.¹⁰³ Naproti tomu popírající insolvenční správce či dlužník (v případě sanačních způsobů řešení úpadku) může důvody popření měnit či doplňovat do doby koncentrace řízení o incidenčním sporu, tedy nejpozději do skončení prvního jednání ve věci, jinak se k nim nepřihlíží.¹⁰⁴ Ke koncentraci řízení v rámci

---

⁹⁸ SEDLÁČEK, Miroslav, MATUŠKA Daniel. Pokyn zajištěného věřitele v insolvenčním řízení. Bulletin Advokacie. Česká advokátní komora v Praze, 2021, 10/2021, s. 38–42.

⁹⁹ Srov. § 42 odst. 4 a § 79 odst. 1 OSŘ.

¹⁰⁰ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 231.

¹⁰¹ Srov. § 198 odst.2 InsZ.

¹⁰² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 29 NSČR 191/2016.

¹⁰³ Srov. § 192 odst. 4 InsZ.

¹⁰⁴ Srov. § 118b odst.1 OSŘ.

incidenčních sporů se vyjádřil i Nejvyšší soud, který dodává, že účinky koncentrace řízení dle občanského soudního řádu¹⁰⁵ však nenastanou, jestliže o ní a o jejích účincích účastníci řízení nebyli poučeni jednak v předvolání k přípravnému jednání, k jednání nebo k dalšímu jednání, jednak před skončením přípravného jednání, jednání nebo dalšího jednání, má-li v této době nastat tzv. koncentrace řízení.¹⁰⁶

Žalobu na určení pravosti, výše nebo pořadí popřené nevykonatelné pohledávky podává věřitel proti insolvenčnímu správci, který pohledávku popřel¹⁰⁷. Pokud nevykonatelnou přihlášenou pohledávku popírá dlužník, jehož způsob řešení úpadku je reorganizace nebo oddlužení, podává věřitel popřené pohledávky žalobu vůči dlužníkovi. Je-li pohledávka popírána pouze ze strany dlužníka, žaloba směřuje pouze proti němu. Účinnost popření pohledávky ze strany dlužníka je vázána na účinky schváleného oddlužení, tedy pominou-li účinky schváleného oddlužení, popření pohledávky dlužníkem přestává mít (v rozsahu popření) vliv na zjištění pohledávky a žalobu, kterou se věřitel proti popírajícímu dlužníku domáhá určení pravosti pohledávky, soud odmítne z důvodu podání neoprávněnou osobou.¹⁰⁸ Jestliže byla pohledávka popřena insolvenčním správcem i dlužníkem za podmínek daných insolvenčním zákonem, a způsob řešení úpadku dlužníka je sanační, kde popření pohledávky z jeho strany má vliv na její zjištění, podává se žaloba proti insolvenčnímu správci i proti dlužníkovi. Žaloba musí být podána včas a kumulativně proti oběma popírajícím.^{109 110} V opačném případě nebude pohledávka moci být v insolvenčním řízení zjištěna. Byla-li přihlášená nevykonatelná pohledávka popřena jiným věřitelem, popěrný úkon tohoto přihlášeného popírajícího věřitele se stává dle § 200 odst. 5 InsZ žalobou, kterou popírající věřitel uplatňuje své popření proti věřiteli popřené pohledávky.¹¹¹ Žaloba se dále projednává v incidenčním sporu vedeném v režimu sporného řízení podle občanského soudního řádu.

Nastane-li rozpor mezi insolvenčním správcem a věřitelem o tom, zda se přihlášená pohledávka považuje za vykonatelnou či nikoliv, věřitel dané pohledávky musí do dne konání přezkumného jednání prokázat, že se jeho přihlášená pohledávka stala

---

¹⁰⁵ Srov. § 118b odst.1 OSŘ.

¹⁰⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.8.2019, sp. zn. ICdo 176/2017.

¹⁰⁷ Srov. § 198 odst. 1 InsZ.

¹⁰⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2018, sp. zn. 29 ICdo 121/2016.

¹⁰⁹ Srov. § 336 odst. 2 nebo § 410 odst. 2 InsZ.

¹¹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.07.2015, sp. zn. 29 ICdo 24/2013.

¹¹¹ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 235.

vykonatelnou (nejpozději do dne prohlášení dlužníkového úpadku), a v případě pochybností, pro účely přezkumu, rozhodne soud. V případě podání opravného prostředku proti rozhodnutí o odmítnutí přihlášky pohledávky se věřitel, jehož přihlášená pohledávka byla insolvenčním správcem nebo dlužníkem popřena jako nevykonatelná, a který zmeškal lhůtu k podání žaloby o určení pravosti nebo výše pohledávky určenou ve vyrozumění insolvenčního správce, nemůže bránit tvrzením, že vyrozumění ignoroval proto, že jeho přihlášená pohledávka měla být přezkoumána jako vykonatelná.^{112 113} Tímto rozhodnutím však není soud vázán v případě incidenčního sporu. Vyjde-li v průběhu řízení najevo, že popíraná pohledávka je pohledávkou vykonatelnou, není to důvodem k zamítnutí žaloby, žalovaný je pouze povinen prokázat důvod popření podle § 199 InsZ.

1.4.4 Popření vykonatelné pohledávky

Vykonatelnost je vlastnost pohledávky, která znamená, že platnost takové pohledávky již byla v minulosti potvrzena vyšší soudní instancí, což v praxi znamená, že případné popření takovéto pohledávky je pro účastníky řízení velmi ztíženo. Za vykonatelnou pohledávku se považuje pohledávka, která je vybavena tzv. exekučním titulem, jímž může být: rozhodnutí soudu, usnesení, ale i notářský zápis se svolením k vykonatelnosti, exekutorský zápis o dohodě splnit určitou povinnost se svolením k vykonatelnosti¹¹⁴, dále například platební rozkaz, směnečný platební rozkaz, trestní příkaz, soudem schválený smír, rozhodčí nález¹¹⁵, schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon, např. upravený seznam přihlášených pohledávek v insolvenčním řízení¹¹⁶, rozhodnutí o uložení kárného opatření kárným senátem ČAK, rozhodnutí orgánů státní správy a územní samosprávy včetně platebních rozkazů, výkazů nedoplatků na daních nebo nemocenském pojištění a sociálním zabezpečení a jiná rozhodnutí. Exekuční titul, který vykonatelnost pohledávky zakládá musí věřitel přesně označit. Výhodou vykonatelných pohledávek tedy je, že dávají věřiteli lepší procesní postavení v insolvenčním řízení než věřitelům nevykonatelných pohledávek.

---

¹¹² Srov. § 198 odst. 1 InsZ, § 186 InsZ.

¹¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.7.2013, sp. zn. 29 NSCR 25/2011.

¹¹⁴ Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 23.9.2015, sp. zn. 156 ICm 795/2015.

¹¹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu, ze dne 31.7.2013, sp. zn. NS 29 Cdo 392/2011.

¹¹⁶ Srov. § 312 odst. 4 InsZ.

V seznamu přihlášených pohledávek je insolvenční správce povinen vyznačit, které pohledávky jsou vykonatelné. Pro účely přezkumného jednání je pohledávka pokládána za vykonatelnou, pokud ji věřitel jako vykonatelnou uplatní a zároveň její vykonatelnost prokáže veřejnou listinou nebo jiným titulem uvedeným výše v předchozím textu.¹¹⁷ Dále přihlášený věřitel musí nejpozději na přezkumném jednání prokázat, že pohledávka se stala vykonatelnou nejpozději ke dni rozhodnutí o úpadku, resp. ke dni, ve kterém bylo rozhodnutí o úpadku zveřejněno v insolvenčním rejstříku.¹¹⁸ V případě popření vykonatelné pohledávky je povinnost explicitně uvést důvody jejího popření, jelikož při následném podání žaloby je insolvenční správce povinen uplatnit pouze ty skutečnosti, pro které pohledávku popřel (narozdíl od popření nevykonatelné pohledávky, kde postačí pouze blanketní popření pohledávky).¹¹⁹ ¹²⁰ Pokud by v popěrném úkonu nebyly důvody popření vymezeny, při následném soudním sporu by jimi nemohlo být argumentováno a nárok na popření pohledávky by nemohl být odůvodněn, což by vedlo k neúspěchu ve věci. Při pochybnostech, zda se jedná o pohledávku vykonatelnou či ne, se insolvenční správce obrátí na insolvenční soud, a to nejlépe ještě při přípravě seznamu přihlášených pohledávek, a nikoliv až na přezkumném jednání. Insolvenční soud rozhodne usnesením, které se nedoručuje a proti kterému není opravný prostředek, zda bude přihlášená pohledávka přezkoumána jako vykonatelná, či jako nevykonatelná.¹²¹

Při popírání vykonatelných pohledávek nese důkazní břemeno popírající subjekt. Je to tedy naopak než u popírání nevykonatelných pohledávek. Pokud popírá insolvenční správce, nese toto břemeno tvrzení on a musí podat žalobu k insolvenčnímu soudu ve lhůtě třiceti dní od přezkumného jednání nebo právní moci rozhodnutí o schválení zprávy o přezkumu.¹²² Žalobu podává proti věřiteli, který vykonatelnou pohledávku přihlásil. V případě popírání vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu je insolvenční správce omezen v důvodech jejího popření, a to na skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí. Dále, dle ustálené judikatury: „*To, že rozhodčí soud skutečnost uplatněnou dlužníkem v rozhodčím řízení předcházejícím vydání pravomocného rozhodčího nálezu*

---

¹¹⁷ Srov. § 177 InsZ.

¹¹⁸ Srov. § 191 odst. 2 InsZ.

¹¹⁹ Srov. § 199 odst. 3 InsZ.

¹²⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.2.2018, sp. zn. ICdo 39/2016.

¹²¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 330.

¹²² Srov. § 199 odst. 1 InsZ.

chybně vyhodnotil jako nepodstatnou v rovině právní nebo skutkové, včetně toho, že se mylil v obsahu skutkových tvrzení, která dlužník tímto způsobem uplatnil, nezakládá právo insolvenčního správce nebo právo věřitele uplatnit stejnou skutečnost jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodčím nálezem ve smyslu ustanovení § 199 odst. 2 a § 200 odst. 6 insolvenčního zákona jde stále o skutečnost, kterou dlužník uplatnil v rozhodčím řízení.¹²³ Důvodem popření také nemůže být jiné právní posouzení věci, tedy situace, kdy by se právní názor insolvenčního správce odlišoval od názoru odůvodňujícího vydání takového rozhodnutí. V případech elektronického platebního rozkazu nebo rozsudku pro uznání, kdy není dané rozhodnutí odůvodněno nebo jen velmi stručně (ale neznamená to, že soud právní posouzení věci vůbec neprováděl) nelze, i kdyby bylo dané posouzení věci zjevně nesprávné, tímto způsobem rozhodnutí napadnout.¹²⁴ V těchto případech připadají v úvahu pouze skutkové námitky, které jsou také omezeny, a to na skutečnosti, které dlužník v předchozím řízení neuplatnil vlastní vinou.

Vykonatelnou pohledávku může také popřít dlužník, v tomto případě má ale jen velmi omezené možnosti, jelikož námitky proti takové pohledávce měl možnost uplatnit již v průběhu soudního nebo jiného řízení, které bylo před zahájením insolvenčního řízení vedeno.¹²⁵ Popírající dlužník, jehož úpadek je řešen jedním ze sanačních způsobů, může uplatnit pouze skutečnosti, které jsou důvodem pro zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce proto, že pohledávka zanikla (např. splněním nebo započtením) nebo je promlčena (např. proto, že pro vykonatelné právo nebyl v průběhu promlčecí lhůty navržen výkon rozhodnutí nebo nařízení exekuce).¹²⁶

Posledním subjektem, který může vykonatelnou pohledávku popřít je jiný přihlášený věřitel, v tomto případě je lhůta přísnější a se všemi náležitostmi musí být doručena insolvenčnímu soudu nejpozději tři pracovní dny před přezkumným jednáním o popřené pohledávce, popř. deset dní po uplynutí lhůty k přihlašování pohledávek, pokud je způsobem řešení úpadku oddlužení.¹²⁷

---

¹²³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20.9.2018, sp. zn. ICdo 93/2016.

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory s judikaturou*. 4. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 113.

¹²⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.9.2016, sp. zn. 29 ICdo 74/2014.

¹²⁷ Srov. § 200 odst. 2 InsZ.

Odporová žaloba v případě popření vykonatelné pohledávky je tzv. negativní určovací žalobou. Žalobce se v tomto případě domáhá určení, že (1) přihlášená pohledávka není po právu nebo že (2) přihlášená pohledávka není po právu v popřené rozsahu. Žalobní petit lze však při popření výše pohledávky formulovat též pozitivně. Například tak, že se žalobce domáhá určení, zda je pohledávka po právu v nepopřené výši.¹²⁸

---

¹²⁸ SPRINZ, Petr; JIRMÁSEK, Tomáš; ŘEHÁČEK, Oldřich; VRBA, Milan a ZOUBEK, Hynek. *Insolvenční zákon: komentář*. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2019. Komentář § 199.

2 Typologie incidenčních sporů v insolvenčním řízení

Incidenční spory jsou spory vyvolané insolvenčním řízením, u kterých zákon výslovně stanoví, že se jedná o incidenční spor.¹²⁹ Vznikají v přímé souvislosti s insolvenčním řízením, tudíž kdyby nebylo insolvenčního řízení, incidenční spor by nevznikl. Jejich výsledek je zpravidla uplatnitelný pouze v insolvenčním řízení. Účastníci incidenčních sporů jsou zpravidla účastníci insolvenčního řízení a insolvenční správce, který ale není povinným účastníkem incidenčního sporu.¹³⁰ K projednání incidenčního sporu je věcně a místně příslušný výlučně insolvenční soud, u něhož probíhá insolvenční řízení a stejně jako v insolvenčním řízení bude prvoinstančním soudem krajský soud.¹³¹ Přestože jsou incidenční spory projednávány v rámci insolvenčního řízení, jsou projednávány se značnými odchylkami v pravidlech řízení. Na incidenční spory se z ustanovení o insolvenčním řízení použije pouze ustanovení o doručování. Účastníkům řízení se písemnosti doručují zvlášť a rozhodnutí ve věci samé se doručuje do vlastních rukou. Insolvenční správce, pokud není účastníkem sporu, musí být insolvenčním soudem o všech rozhodnutích v tomto sporu neprodleně vyrozumíván.¹³² Myšleno – jde-li o rozhodnutí zásadní povahy mající vliv na průběh insolvenčního řízení. Tuto povinnost insolvenční soud splní tím, že insolvenčnímu správci zašle stejnopis vydaného rozhodnutí.¹³³ Jelikož je tedy v podstatě vyloučeno použití hlavy třetí insolvenčního zákona, použije se ustanovení § 7 InsZ tak, že nestanoví-li tento zákon jinak a není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení, použije se pro incidenční spory přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu týkající se sporného řízení, a není-li to možné, použijí se ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních. Rozdíly oproti insolvenčnímu řízení tak můžeme spatřovat například v možnosti vstupu vedlejšího účastníka do řízení¹³⁴, není však možné, aby do řízení vstoupil další účastník¹³⁵, záměna účastníků je možné pouze za předpokladu převodu nebo přechodu věřitelových pohledávek (o kterých se vede incidenční spor) na

---

¹²⁹ Srov. § 159 a násl. InsZ.

¹³⁰ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 275.

¹³¹ Srov. § 7a písm. b) InsZ.

¹³² HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2018, s.105.

¹³³ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 279.

¹³⁴ Srov. § 93 OSŘ a § 16 odst. 2 InsZ.

¹³⁵ Srov. § 92 odst. 1 OSŘ.

nabyvatele, který s tím musí souhlasit. Dále je oproti insolvenčnímu řízení přípustný návrh na obnovu řízení.¹³⁶

Výčet incidenčních sporů obsažený v § 159 odst. 1 InsZ je taxativní s výjimkou zavedenou novelou zákona o obchodních korporacích, účinnou ode dne 1.1.2021, která dále označila za incidenční spor dle insolvenčního zákona řízení upravené v § 66 odst. 3 ZOK. Jedná se o řízení vedené u insolvenčního soudu na základě návrhu insolvenčního správce proti členu statutárního orgánu, jakožto osobě, která porušením svých povinností přispěla k úpadku obchodní korporace.¹³⁷ Odstavec 2 téhož paragrafu pak negativně stanoví, že ne každý spor, jehož účastníkem by byl insolvenční správce, je incidenčním sporem, a to i kdyby probíhal za trvání insolvenčního řízení. Zejména incidenčními spory nejsou spory o náhradu škody nebo jiné újmy vzniklé věřiteli porušením povinnosti dlužníka podat insolvenční návrh, přestože je k jejich projednání příslušný insolvenční soud, spory o náhradu škody nebo újmy vzniklé dlužníkovi podáním insolvenčního návrhu věřitelem, byť je k jejich projednání opět příslušný insolvenční soud, spory, v nichž věřitelé vůči insolvenčnímu správci nebo dlužníkovi s dispozičním oprávněním uplatňují své pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň, spory o vyklizení zpeněžené nemovitosti, kterou dlužník a jeho rodina používá k bydlení nebo bytu ve vlastnictví dlužníka nebo spory, v nichž insolvenční správce uplatňuje a vymáhá dlužníkovy pohledávky ve prospěch majetkové podstaty.¹³⁸ Dále se nepovažuje za incidenční spor například řízení o žalobě, prostřednictvím které se insolvenční správce domáhá vydání výtěžku zpeněžení nemovitosti ve vlastnictví dlužníka vůči soudnímu exekutorovi. K projednání takového sporu jsou v prvním stupni věcně příslušné okresní soudy.¹³⁹ Jednotlivými incidenčními spory se autorka zabývá v následujících kapitolách.

Návrh na zahájení řízení musí být podán oprávněnou osobou, má povahu žaloby, která musí splňovat obecné náležitosti dle občanského soudního řádu, dále musí obsahovat označení soudu, stran, důkazů, rozhodujících skutečností a vymezení čeho se žalobce

---

¹³⁶ Srov. § 96 odst. 1 InsZ.

¹³⁷ MARŠÍKOVÁ, Jolana. Obecná charakteristika incidenčních sporů, [www.insolvenčni-zakon-komentar.cz.](https://www.insolvenčni-zakon-komentar.cz/) 2021. [citováno dne 2023-09-28]. Dostupné z <https://www.insolvenčni-zakon-komentar.cz/?uniqueid=mRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFEtumJs0KVDbHZYztEqj2mVBJlma&coolurl=1&ion=33> .

¹³⁸ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy.* 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 276.

¹³⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17.6. 2009, sp. zn. 15 Cmo 53/2009.

domáhá.¹⁴⁰ Dále také musí obsahovat náležitosti dané insolvenčním zákonem. Návrh bude projednán a rozhodnut v rámci insolvenčního řízení, a to jiným soudcem insolvenčního soudu, kterého stanoví rozvrh práce.¹⁴¹ Návrh na zahájení incidenčního sporu musí být podán ve lhůtě dané insolvenčním zákonem, v opačném případě bude odmítnut. Jedná se o lhůtu hmotněprávní, proto musí být návrh poslední den lhůty doručen věcně a místně příslušnému soudu, přičemž zmeškání se nepromítá.¹⁴² Návrh bude také odmítnut, bude-li podán neoprávněnou osobou nebo pokud nejsou i přes výzvu soudu opraveny vady, které návrh obsahuje. Insolvenční soud usnesením zastaví řízení o incidenční žalobě, brání-li jejímu projednání nedostatky podmínky řízení, který buď nelze odstranit nebo který se nepodařilo odstranit. Jelikož se jedná o řízení, které lze zahájit pouze na návrh, uplatní se zde zásada dispoziční a projednací, pro úspěch je pak nutné, aby účastníci unesli břemeno tvrzení a břemeno důkazní. Také se zde uplatní zásada koncentrace, tedy že účastníci musí uvést rozhodné skutečnosti a označit důkazy k jejich prokázání nejpozději do konce prvního jednání, které se o nich koná. K později uvedeným důkazům smí soud přihlídnout pouze jde-li o skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být zpochybněna věrohodnost provedených důkazních prostředků nebo které nastaly až po prvním jednání nebo které nemohl účastník bez své viny uvést dříve.¹⁴³

Dle insolvenčního zákona nelze v incidenčních sporech pokračovat po skončení insolvenčního řízení.¹⁴⁴ V některých situacích ale mohou mít účastníci zájem pokračovat v incidenčním sporu i po skončení insolvenčního řízení, proto v některých případech zákon udává výjimky.¹⁴⁵ Je tomu tak například po skončení insolvenčního řízení zrušením konkursu z důvodu splnění rozvrhového usnesení, rozhodnutím insolvenčního soudu, jimž vezme na vědomí splnění reorganizačního plánu nebo oddlužení. Dále lze pokračovat v incidenčních sporech, kterými jsou spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek, spory o vyloučení hodnot z majetkové podstaty, spory o vypořádání společného jmění manželů, spory o náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčního správce, spory o platnost smluv, kterými

---

¹⁴⁰ Srov. § 42 odst. 4 OSŘ.

¹⁴¹ Srov. § 160 odst. 2 InsZ.

¹⁴² Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20.4.2011, sp. zn. 3 VSOL 12/2011.

¹⁴³ Srov. § 118b OSŘ.

¹⁴⁴ Srov. § 159 odst. 3 InsZ.

¹⁴⁵ Srov. § 159 odst. 4 InsZ.

došlo ke zpeněžení majetkové podstaty mimo dražbu, spory o určení právního vztahu nebo práva k majetku dlužníka.¹⁴⁶

V incidenčních sporech rozhoduje insolvenční soud rozsudkem, jde-li o rozhodnutí ve věci samé nebo usnesením, jímž schvaluje smír. V rámci incidenčních sporů platí podmínka, že smír uzavřený insolvenčním správcem, insolvenční soud schválí, pouze pokud s ním souhlasí věřitelský výbor, eventuálně zástupce věřitelů.¹⁴⁷

V rámci rozhodnutí o incidenčním sporu rozhodne soud i o nákladech řízení a jejich náhradě. Insolvenční zákon obecnou úpravu náhrady nákladů řízení v incidenčních sporech upravuje v § 163 InsZ, který odkazuje na příslušná ustanovení občanského soudního řádu¹⁴⁸. Dále insolvenční zákon říká, že ustanovení občanského soudního řádu se pro náhradu nákladů použije, nestanoví-li insolvenční zákon jinak. Například ve sporu o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek nemá právo na náhradu nákladů řízení proti insolvenčnímu správci žádný z účastníků a náklady, které v tomto sporu vznikly insolvenčnímu správci, se hradí z majetkové podstaty, do které náleží i náhrada nákladů řízení přiznaná insolvenčnímu správci. Náhrada nákladů řízení přiznaná v tomto sporu vůči dlužníku se pokládá za přihlášenou dle tohoto zákona a uspokojí se v insolvenčním řízení ve stejném pořadí jako pohledávka o kterou se spor vedl.¹⁴⁹ Náhrada nákladů incidenčního sporu je zvláštní pohledávkou, která není z uspokojení v insolvenčním řízení vyloučena.¹⁵⁰ Judikatura řadí tuto pohledávku mezi zapodstatové pohledávky podle § 168 InsZ, jinými slovy, přisouzená náhrada nákladů incidenčního sporu je pohledávkou za majetkovou podstatou dle insolvenčního zákona. Rozdílně jsou pak upraveny situace podle toho, komu nárok na náhradu nákladů řízení náleží. V případě insolvenčního správce se nárok řadí pod § 168 odst. 2 písm. b) InsZ, tj. náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty a v ostatních případech se řadí pod § 168 odst. 2 písm. k) InsZ, tj. další pohledávky, o nichž tak stanoví zákon. Toto rozlišení má význam při určování pořadí uspokojení těchto pohledávek z prostředků majetkové podstaty.¹⁵¹ Mezi náklady řízení se řadí hotové výdaje a ušlý výdělek účastníků a jejich zákonných zástupců, soudní poplatek, náklady důkazů, znalečné, tlumočné, náhrada za

---

¹⁴⁶ HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2018, s.106.

¹⁴⁷ Srov. § 162 InsZ.

¹⁴⁸ Srov. § 137 až 151 OSŘ.

¹⁴⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 281.

¹⁵⁰ Srov. § 163 InsZ.

¹⁵¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17.6. 2014, sp. zn. VSPH 515/2013.

DPH a odměna za zastoupení¹⁵², přičemž insolvenční správce a dlužník s dispozičním oprávněním jsou od soudních poplatků osvobozeni.¹⁵³ Platí zde zásada úspěšnosti úměrně podle plného či částečného úspěchu ve sporu, přičemž soud může tuto výši moderovat, či přiznat plnou výši náhrady nákladů, pokud měl účastník neúspěch jen v nepatrné části nebo záviselo-li rozhodnutí na znaleckém posudku či úvaze soudu.¹⁵⁴ Bylo-li řízení zastaveno, či skončilo smírem, náhrada nákladů nebude přiznána. Byla-li žaloba odmítnuta, náhradu nákladů hradí žalobce. Byla-li žaloba podána oprávněně a poté vzata zpět z iniciativy žalovaného, hradí náklady řízení žalovaný.¹⁵⁵

2.1 Spory o pravost, výši a pořadí přihlášených pohledávek

Incidenční spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek patří v praxi k nejběžnějším žalobám, se kterými se lze v insolvenčním řízení v rámci incidenčních sporů setkat. V odborné praxi a literatuře se pro ně používá též označení spory odporové. Toto označení se ale též používá pro odporové spory dle občanského soudního řádu¹⁵⁶, proto autorka upozorňuje, že v této práci se označení *odporové spory* bude vždy vztahovat na incidenční spory dle insolvenčního zákona. Jejich základní rámec úpravy nalezneme v § 192 až § 202 InsZ. Přihlášené pohledávky do insolvenčního řízení podléhají tzv. přezkumu jak ze strany insolvenčního správce, dlužníka, tak ze strany ostatních přihlášených věřitelů. Oproti tomu pohledávky za majetkovou podstatou, pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou a pohledávky, které se v insolvenčním řízení neuspokojují, přezkumu nepodléhají, proto je nelze popřít, a tudíž o nich nemůže být veden odporový incidenční spor.

Na základě přezkumu přihlášených pohledávek může dojít k popření pohledávky a v této fázi nastává tzv. odporový spor a je zahájeno incidenční řízení, u kterého se použije obecná úprava nalézacího řízení sporného. Popírání tak může být pravost pohledávky, její výše nebo pořadí. Důvody popření, tedy zda se pohledávka popírá z důvodu pochybností týkajících se její pravosti, výše nebo pořadí, a účinky popření se autorka věnuje v předchozím textu v kapitolách 1.4.1 a 1.4.2. Dle toho, zda se jedná o pohledávku vykonatelnou či nikoliv, se odvíjí i aktivní a pasivní legitimace popěrných žalob, této

---

¹⁵² Srov. § 137 OSŘ.

¹⁵³ Srov. § 11 odst. 2 písm. o) zákona o soudních poplatcích.

¹⁵⁴ Srov. § 142 OSŘ.

¹⁵⁵ Srov. § 146 OSŘ.

¹⁵⁶ Srov. § 267a OSŘ.

problematicke se autorka též věnuje v předchozím textu v kapitolách 1.4.3 a 1.4.4. Zde by jen chtěla upozornit na to, že dle ustálené judikatury má insolvenční správce možnost popřít vykonatelnou pohledávku jako nevykonatelnou, nezáleží při tom na tom, zda věřitel svou pohledávku jako vykonatelnou přihlásil, ale na tom, zda tato pohledávka byla jako vykonatelná přezkoumána.¹⁵⁷ Zda bude pohledávka přezkoumána jako vykonatelná či nikoliv, zpravidla rozhoduje insolvenční soud sám. Může o tom rozhodnout i samostatným usnesením.¹⁵⁸ Při kontrole aktivní a pasivní věcné legitimace, je proto případně nutné ověření v insolvenčním spise, jelikož může nastat situace, kdy popřená pohledávka je přezkoumána jako nevykonatelná a v průběhu incidenčního sporu vyjde najevo, že se jedná o pohledávku vykonatelnou. Tato situace nemůže vést k zamítnutí žaloby, nýbrž vede k tomu, že důkazní břemeno přechází na žalovaného insolvenčního správce nebo dlužníka.¹⁵⁹

Insolvenční zákon v § 203a upravuje odlišná speciální pravidla pro vedení sporů o pořadí pohledávek, má-li být na jisto postaveno, zda pohledávka věřitele, která byla přihlášena jako tzv. zapodstatová¹⁶⁰, je skutečně tímto přednostním nárokem, nebo zda se jedná o nepřednostní pohledávku, kterou měl věřitel uplatnit přihláškou nebo zda pohledávka, kterou věřitel v insolvenčním řízení uplatnil přihláškou či postupem dle § 203 InsZ, je pohledávka v insolvenčním řízení uspokojitelná, či zda se v insolvenčním řízení dle § 170 InsZ neuspokojuje.¹⁶¹ Jsou-li v těchto případech pochybnosti, insolvenční soud uloží i bez návrhu nositeli takové pohledávky, aby ve lhůtě třiceti dnů podal u insolvenčního soudu žalobu na určení pořadí uplatněné pohledávky. Zároveň insolvenční soud věřitele poučí o tom, že (1) žalobu musí podat proti insolvenčnímu správci, (2) že lhůta pro podání žaloby je lhůtou hmotněprávní, a tedy musí být doručena insolvenčnímu soudu nejpozději poslední den lhůty a, o (3) následcích zmeškání lhůty. Pokud bude žaloba podána opožděně nebo nebude podána vůbec, anebo jí nebude vyhověno, bude tato pohledávka považována za přihlášku pohledávky podle § 173 InsZ nebo za pohledávku, která se v insolvenčním řízení neuspokojuje. Tyto spory (vyvolané dle § 203a InsZ) se považují za incidenční dle § 159 odst. 1 písm. a) InsZ a použije se obdobný postup, jako při popření

---

¹⁵⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.7.2015, sp. zn. 29 Cdo/24/2013.

¹⁵⁸ Srov. § 191 odst. 2 InsZ.

¹⁵⁹ KOZÁK, Jan, a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 782.

¹⁶⁰ Srov. § 168 a 169 InsZ.

¹⁶¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 355.

pořadí ostatních pohledávek. V tomto případě pak následná případná žaloba řeší pouze spor o pořadí, nikoliv o výši nebo pravost.

Řízení ve sporech o pravost, výši nebo pořadí přihlášené pohledávky skončí rozhodnutím, (1) ve kterém insolvenční soud rozhodne, zda celá nebo část přihlášené pohledávky byla věřitelem oprávněně přihlášena. Tím je pohledávka zjištěna. Pohledávka je také zjištěna v případě (2) byla-li přezkoumána na přezkumném jednání a nebyla popřena insolvenčním správcem, dlužníkem (v případě reorganizace nebo oddlužení) nebo přihlášeným věřitelem, (3) bylo-li popření přihlášeným věřitelem soudem odmítnuto, (4) vzato zpět, anebo (5) popěrný úkon či žaloba nebyly podány řádně a včas, či (6) byla-li taková žaloba zamítnuta, anebo (7) skončilo-li řízení jinak než rozhodnutím ve věci samé.

Rozhodnutí soudu je závazné pro všechny procesní subjekty zúčastněné na daném insolvenčním řízení a zjištění pohledávky má stejné účinky jako pravomocné rozhodnutí o existenci pohledávky. Zjištění pohledávky je pak obligatorní požadavek proto, aby byla daná pohledávka uspokojena v rámci insolvenčního řízení.¹⁶² Insolvenční správce poznamená výsledek řízení do seznamu přihlášených pohledávek a ten poté zašle insolvenčnímu soudu.¹⁶³ Nebyla-li daná pohledávka popřena též dlužníkem, stává se seznam pohledávek exekučním titulem.¹⁶⁴

Podle toho, o jaký způsob řešení úpadku se jedná, se odvíjí, zda daná pohledávka bude existovat i po skončení insolvenčního řízení či ne. V případě oddlužení pohledávky po skončení insolvenčního řízení nezanikají, ale dlužník je od jejich placení osvobozen. Po skončení řízení existují pouze ve formě naturální obligace a nelze je dále procesně vymáhat. Dlužník je též osvobozen od regresivních nároků svých ručitelů, spoludlužníků nebo jiných osob s právem postihu.¹⁶⁵ V případě reorganizace pohledávky po skončení řízení zpravidla zanikají, a to i ty nepřihlášené, pokud není v reorganizačním plánu stanoveno jinak.¹⁶⁶ Jedná-li se o konkurs, po zániku dlužníka bez právního nástupce pohledávky zanikají vždy. Výjimkou jsou pohledávky zajištěné doposud nezpeněženým majetkem, které lze vypořádat mimo konkursní řízení.¹⁶⁷

---

¹⁶² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.6.2013, sp. zn. 22 Cdo 2675/2012.

¹⁶³ Srov. § 201 InsZ.

¹⁶⁴ Srov. § 192 odst. 3 InsZ.

¹⁶⁵ Srov. § 414 InsZ.

¹⁶⁶ Srov. § 356 odst. 1 InsZ.

¹⁶⁷ Srov. § 311 InsZ.

Jak autorka uvádí výše v předchozím textu, není-li stanoveno jinak, v incidenčních sporech dle insolvenčního zákona nelze po skončení insolvenčního řízení pokračovat. Insolvenční zákon ale uvádí výjimky, kdy v incidenčních sporech pokračovat lze. Jednou z nich je i možnost pokračování v odporovém sporu v případě, kdy soud vezme na vědomí splnění reorganizačního plánu, splnění oddlužení anebo rozhodne o zrušení konkursu po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení a účastníci chtějí v daném řízení pokračovat. Pokud je ve sporu, kde dříve figuroval insolvenční správce, pokračováno, vstupuje na jeho místo dlužník. V takovém případě se tyto pokračující spory považují za spory o určení pravosti, výše nebo pořadí přihlášených pohledávek po dobu, po dobu, po kterou trvalo insolvenční řízení.¹⁶⁸ Pokud se v řízení nepokračuje (není-li to možné nebo si to žádný z účastníků nepřeje a nepodá návrh na pokračování řízení), soud řízení zastaví.

Co se týká placení nákladů řízení v odporových sporech v případě insolvenčního správce a dlužníka jsou náklady řízení placeny z majetkové podstaty. Placeny jsou jako pohledávky za majetkovou podstatou.^{169 170} V případech, kdy insolvenční správce nebo dlužník zavedl příčinu vzniku nákladů řízení sám svým zaviněním, nebo náhodou, která se mu přihodila, platí náklady sám ze svého.¹⁷¹ Je ale potřeba myslet na to, že při nakládání s majetkovou podstatou si musí osoba s dispozičním oprávněním počínat hospodárně.¹⁷² Jinak řečeno, insolvenční správce a dlužník nejsou při placení svých nákladů z majetkové podstaty limitováni pouze svým zaviněním, ale také účelností vynaložených nákladů. Přihlášený věřitel si pak platí své náklady sám, a to bez ohledu na to, zda je věřitelem popřené pohledávky či zda je věřitelem popírajícím pohledávku jiného věřitele.¹⁷³

Pro náhradu nákladů řízení v odporových sporech poskytuje insolvenční zákon rozdílnou úpravu oproti obecné úpravě uvedené v § 163 InsZ. Při ukládání povinnosti k náhradě nákladů řízení postupuje soud sice podle obecných ustanovení v občanském soudním řádu, avšak s určitými odlišnostmi. Dle této rozdílné úpravy v odporových sporech se liší přiznání náhrady nákladů v závislosti na tom, proti kterému procesnímu subjektu takový

---

¹⁶⁸ Srov. § 159 odst. 3 a 4 InsZ.

¹⁶⁹ Srov. § 336 a § 410 InsZ.

¹⁷⁰ Srov. § 168 InsZ.

¹⁷¹ Srov. § 202 odst. 2 InsZ.

¹⁷² Srov. § 2 písm. f) a § 229 odst. 3 InsZ.

¹⁷³ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 285.

nárok vznikl (resp. měl vzniknout) a dále kterému procesnímu subjektu vznikl. Proti insolvenčnímu správci a dlužníku nemá v podstatě žádný účastník incidenčního sporu nárok na náhradu nákladů řízení. Judikatura Ústavního soudu zdůvodňuje tuto úpravu tím, že v případě použití obecné úpravy náhrady nákladů řízení dle občanského soudního řádu by docházelo k vyčerpání majetkové podstaty a insolvenční správce by neměl motivaci k popírání pohledávek, o nichž má pochybnosti.¹⁷⁴ Výjimkou jsou situace, kdy má účastník řízení nárok na náhradu nákladů vůči správci nebo popírajícímu dlužníku v případech, kdy insolvenční správce či dlužník sám tyto náklady zavinil (ať už úmyslně, z nedbalosti, například kdyby se svým vlastním opomenutím nedostavil k soudnímu jednání, nebo i náhodou, která se mu přihodila).¹⁷⁵ V tomto případě lze náklady vymáhat na základě výkonu rozhodnutí na majetek insolvenčního správce.¹⁷⁶ Stejně tak je tomu v případech zjevně bezdůvodně popřených pohledávek insolvenčním správcem nebo dlužníkem. Naopak judikatura Ústavního soudu dovozuje, že tomu tak není v případě, kdy insolvenční správce zažaluje subjekt, který žalován být neměl. V tomto případě se nejedná o procesní zavinění. Posouzení pasivní věcné legitimace je posouzení, které vychází z hmotného práva a při zkoumání procesního zavinění v souvislosti s náhradou nákladů nemá co do činění.¹⁷⁷ Pokud jde o věřitele popřené pohledávky, jeho nárok na náhradu nákladů řízení proti insolvenčnímu správci nebo dlužníkovi má stejné pořadí jako sporná přihlášená pohledávka. Tato pohledávka z titulu přiznané náhrady nákladů řízení se považuje za přihlášenou do insolvenčního řízení a uspokojuje se ve stejném pořadí jako pohledávka, o kterou se vedl spor.¹⁷⁸ Pokud je pohledávka popřena jiným přihlášeným věřitelem, má tento věřitel taktéž nárok na náhradu nákladů řízení. Tento nárok se ale neuspokojuje v rámci daného insolvenčního řízení, ale standardně dle pravidel občanského soudního řádu. V případě, kdyby byl popírající věřitel rovněž dlužníkem v jiném insolvenčním řízení, by pak tento nárok byl považován za pohledávku za majetkovou podstatou či za pohledávku ji postavenou na roveň. Insolvenční správce a dlužník mají proti věřiteli popřené pohledávky nárok na náhradu nákladů řízení v souladu s pravidly dle občanského soudního řádu, v tomto případě se nepoužije speciální úprava dle insolvenčního zákona.¹⁷⁹

---

¹⁷⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 5.3.2013, sp. zn. I. ÚS 2739/12.

¹⁷⁵ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22.9. 2011, sp. zn. 17 VSOL 30/2011.

¹⁷⁶ Srov. § 40a InZ.

¹⁷⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 23.10.2012, sp. zn. II. ÚS 3776/12.

¹⁷⁸ Srov. § 202 odst. 1 InsZ.

¹⁷⁹ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 286.

Co se týká soudního poplatku, ten u všech druhů popěrných žalob, tedy odporových sporů, činí částku 5 000 Kč.¹⁸⁰ Zákon o soudních poplatcích dále stanoví, že soudní poplatek se za návrh vybírá pouze jednou, nezáleží tedy na počtu pohledávek téhož věřitele, kterých se popěrná žaloba týká. Jinak je to ale v situaci, kdy by tentýž věřitel podal dvě a více samostatných žalob, v tomto případě budou poplatkové povinnosti podléhat všechny tyto žaloby. Kromě soudního poplatku má přihlášený popírající věřitel povinnost složit ještě jistotu na náklady řízení (vždy) a jistotu k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy (na základě rozhodnutí insolvenčního soudu). Tomuto tématu autorka věnuje pozornost v kapitole 1.1.3.

2.2 Spory o vyloučení hodnot z majetkové podstaty nebo vydání výtěžku zpeněžení

Dalším druhem incidenčních sporů jsou spory o vyloučení hodnot z majetkové podstaty nebo vydání výtěžku zpeněžení neboli spory excindační, též vylučovací. Jedná se o incidenční spory také relativně časté a jejich úpravu nalezneme v § 159 odst. 1 písm. b) a § 225 InsZ. Excindační spory vznikají na základě vytvoření soupisu majetkové podstaty insolvenčním správcem. Majetkovou podstatu můžeme definovat jako soubor majetku určeného k uspokojení dlužníkových věřitelů. Může se jednat o majetek zapsaný do soupisu, majetek ve vlastnictví dlužníka, dosud v soupisu nezapsaný, a o majetek o němž insolvenční správce doposud neví. Soupis majetkové podstaty vyhotovuje a soustavně doplňuje insolvenční správce, a to podle pokynů insolvenčního soudu za součinnosti věřitelského výboru. Jedná se o listinu, do níž insolvenční správce sepisuje veškerý majetek náležející do majetkové podstaty.¹⁸¹ Soupis majetkové podstaty se v průběhu řízení mění, přibývá nově zjištěný majetek nebo naopak se vyjímá majetek například pro jeho nezpeněžitelnost.

Zjišťování majetkové podstaty zajišťuje insolvenční správce nebo předběžný správce od svého ustanovení, nemusí se jednat o osobu s dispozičním oprávněním.¹⁸² Jakmile dojde k zápisu do soupisu, lze se zapsanými majetkovými hodnotami nakládat pouze způsobem stanoveným insolvenčním zákonem a činit tak může pouze osoba s dispozičním oprávněním. Majetek, který náleží do majetkové podstaty se zapisuje do soupisu

---

¹⁸⁰ Položka 13 bodu 1. písm. a) Sazebníku soudních poplatků.

¹⁸¹ Srov. § 217 odst. 1 InsZ.

¹⁸² Srov. § 209 odst. 1 InsZ.

samostatnými položkami. Podnik nebo jiná hromadná věc a soubory věcí se do soupisu zapisují jedinou položkou, ze které musí být zřejmé, co všechno do podniku nebo souboru věcí náleží v den zápisu souboru.¹⁸³

2.2.1 Žaloba na vyloučení majetku z majetkové podstaty dle § 225 InsZ

K vyjmutí hodnot z majetkové podstaty může dojít na základě několika různých ustanovení. Autorka upozorňuje, že pouze na základě § 225 InsZ půjde o vylučovací žalobu a následný incidenční spor. Vylučovací žaloba v insolvenčním řízení slouží k tomu, aby třetí osoba odlišná od dlužníka, která tvrdí, že věc neměla být do soupisu zahrnuta proto, že to vylučuje právo této osoby k sepsané věci nebo že tu je jiný důvod, pro který neměla být věc do soupisu zahrnuta, své právo uplatnila. Tato osoba tak může uplatnit žalobu na vyloučení majetku z majetkové podstaty, v tomto případě se jedná o vylučovací žalobu a následný incidenční spor.¹⁸⁴ Autorka pro účely této kapitoly, používá pro tuto třetí osobu více označení jako je vylučovatel a žalobce. Tato označení jsou navzájem zaměnitelná a označují stále tutéž osobu, které jako jediné náleží aktivní věcná legitimace k podání vylučovací žaloby. Vylučovací žaloba je svou povahou žaloba určovací, naléhavý právní zájem se však nemusí prokazovat, jelikož plyne přímo z § 225 odst. 1 InsZ. Na spornou věc, která byla zahrnuta do soupisu, se po dobu trvání účinků soupisu pohlíží jako na majetek dlužníka. Jestliže už došlo (ještě před podání vylučovací žaloby nebo po jejím podání během excindančního řízení) ke zpeněžení sporného majetku, pak vlastník (žalobce, třetí osoba) má právo domáhat se vylučovací žalobou vydání výtěžku z tohoto zpeněžení (místo vydání již zpeněženého majetku).¹⁸⁵

Předpoklady úspěchu žalobce, tedy k tomu, aby byla věc vyloučena ze soupisu, se opakovaně zabýval Nejvyšší soud.¹⁸⁶ Jedná se o následující: (1) vylučovací žaloba došla soudu nejpozději poslední den lhůty určené této osobě k podání žaloby, (2) vylučovací žaloba byla podána osobou odlišnou od dlužníka, (3) žalovaným je insolvenční správce nebo dlužník, pokud insolvenční řízení již skončilo, (4) označená věc byla insolvenčním správcem zahrnuta do soupisu, (5) sporná věc, je nadále v soupisu sepsána, (6) žalobce prokázal, že tato věc neměla být do soupisu zahrnuta, (7) žalobce prokázal, že mu svědčí

---

¹⁸³ Srov. § 218 InsZ.

¹⁸⁴ Srov. § 225 InsZ.

¹⁸⁵ Srov. § 225 odst. 6 InsZ.

¹⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.5.2002, sp. zn. 29 Odo 2086/2000, Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3.4.2008, sp. zn. 29 Odo 502/2006.

právo, které vylučuje zahrnutí věci do soupisu, nebo že je tu jiný důvod, pro který věc neměla být do soupisu zahrnuta. V takovém případě je žalobce aktivně věcně legitimován k podání vylučovací žaloby jen tehdy, zasahuje-li soupis do jeho právní sféry.

Předpokladem úspěchu žalobce ve vylučovacím sporu naopak není (oproti konkursním poměrům) požadavek, aby v době, kdy soud rozhoduje o vyloučení věci, trvaly účinky insolvenčního řízení. Jinak řečeno ve sporech o vyloučení hodnot z majetkové podstaty lze pokračovat i po skončení insolvenčního řízení, a to, pokud bylo splněno oddlužení, reorganizační plán nebo rozvrhové usnesení. Do pozice účastníka řízení se poté namísto insolvenčního správce dostává dlužník a spor se poté označuje jako spor o určení, zda věc, právo, pohledávka nebo jiná hodnota náležela do majetkové podstaty dlužníka. Ve sporu o vydání výtěžku zpeněžení však po skončení insolvenčního řízení pokračovat nelze.¹⁸⁷

Typickým příkladem z praxe, kdy připadá v úvahu vylučovací žaloba, je situace, kdy dlužník je nájemce, skladovatel, schovatel či obhospodařovatel věci náležející třetí osobě a z tohoto důvodu ji má u sebe. Nebo ji má dlužník u sebe jako zhotovitel pro provedení díla apod. Nebo věc žalobce nabyl od dlužníka po prohlášení konkursu, aniž by tím byl porušen § 246 InsZ. Nebo je-li žalobce zajištěným věřitelem, jehož právo na uspokojení pohledávky ze zajištění zaniklo v průběhu insolvenčního řízení zpeněžením předmětu zajištění a peněžní prostředky představující výtěžek zpeněžení se stále nacházejí v majetkové podstatě a jsou rozpoznatelné, pokud se žalobce domáhá vyloučení těchto peněz.¹⁸⁸ Žaloba je také přípustná, prokáže-li žalobce, že je tu jiný důvod, pro který neměla být věc zahrnuta do soupisu majetkové podstaty. Naopak, pokud se jedná o věc druhově určenou, kterou má dlužník u sebe a tato věc náleží po právu třetí osobě, například peníze, nebude tato třetí osoba s vylučovací žalobou úspěšná, v tomto případě musí podat klasickou přihlášku pohledávky.¹⁸⁹ Jelikož vylučovací žalobou se lze domáhat toliko věcí individuálně určených. Přihlášku pohledávky též musí uplatnit svůj nárok osoba, domáhá-li se vyloučení peněz získaných zpeněžením věci ještě před zahájením insolvenčního řízení.¹⁹⁰ Také není možné domáhat vylučovací žalobou ze soupisu věci, která již zanikla.¹⁹¹ Nepřípustným důvodem je také, tvrdí-li žalobce pouze to, že právo

---

¹⁸⁷ Srov. § 159 odst. 4 a 5 InsZ.

¹⁸⁸ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16.5.2013, sp. zn. 101 VSPH 92/2013.

¹⁸⁹ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22.10.2009, sp. zn. 13 Cmo 2/2009.

¹⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.7.2009, sp. zn. Cdo 1028/2007.

¹⁹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.5.2012, sp. zn. 29 Cdo 1569/2012.

insolvenčního správce zapsat věc do soupisu se promlčelo či prekludovalo, že věc nezapsal bez zbytečného odkladu apod.¹⁹²¹⁹³

Aktivní věcná legitimace k podání vylučovací žaloby náleží tedy pouze (třetí) osobě, která tvrdí, že její právo k majetku nebo jiný důvod brání tomu, aby insolvenční správce zařadil konkrétní majetek do soupisu majetkové podstaty. Jinak řečeno, že označený majetek neměl být do soupisu majetkové podstaty dlužníka zahrnut proto, že to vylučuje právo této třetí osoby k tomuto majetku nebo proto, že je tu jiný důvod, pro který neměl být zahrnut do soupisu. Aktivně věcně legitimován není dlužník, jelikož tomu náleží právo podat návrh na vynětí majetku podle § 226 InsZ. Vylučovací žaloba musí být podána proti osobě insolvenčního správce u věcně a místně příslušného soudu, jímž je insolvenční soud, u kterého se vede insolvenční řízení. Žaloba musí být podána v prekluzivní třicetidenní lhůtě ode dne, kdy bylo osobě žalobce doručeno vyrozumění insolvenčního správce o zařazení majetku, vůči kterému tato osoba uplatňuje své právo, do soupisu majetkové podstaty.¹⁹⁴ Lhůta nezačne běžet dříve než po obdržení tohoto vyrozumění o soupisu. Vyrozumění o soupisu musí obsahovat veškeré náležitosti stanovené zákonem, tedy označení insolvenční věci, specifikaci majetku pojatého do soupisu, poučení o možnosti podat vylučovací žalobu, poučení o délce a počátku běhu lhůty k podání vylučovací žaloby, následcích jejího zmeškání, uvedení osoby, vůči které má žaloba směřovat apod.¹⁹⁵ Pokud ve vyrozumění zahrnutí věci do soupisu chybí některá z nezbytných náležitostí, nemůže jeho doručení přivodit počátek běhu lhůty k podání vylučovací žaloby.¹⁹⁶ To samé platí, pokud nebylo vyrozumění doručeno vůbec. V těchto případech platí, že lhůta k podání žaloby na vyloučení sporné hodnoty ze soupisu neskončí dříve než zpeněžením této hodnoty a lhůta na vyloučení výtěžku zpeněžení sporné hodnoty neskončí dříve než vydáním tohoto výtěžku věřitelům či nerozpoznatelným smíšením s ostatními penězi v majetkové podstatě.¹⁹⁷ Dále dle Jirmáska, pokud nastane situace, kdy vylučovatel podá žalobu, aniž by byl insolvenčním správcem vyrozuměn o zahrnutí sporné věci do soupisu, a této žalobě není vyhověno, nemůže vylučovatel při nezměněném důvodu soupisu podat novou vylučovací žalobu

---

¹⁹² Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2.5.2005, sp.zn. 15 Cmo 227/2004.

¹⁹³ JIRMÁSEK, Tomáš. Spory o rozsah majetkové podstaty. *Právní rozhledy*. 2019, č.19, s. 655.

¹⁹⁴ Srov. § 225 odst. 1 InsZ.

¹⁹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.5.2012, sp. zn. 29 Cdo 4034/2011.

¹⁹⁶ Tamtéž.

¹⁹⁷ JIRMÁSEK, Tomáš. Spory o rozsah majetkové podstaty. *Právní rozhledy*. 2019, č.19, s. 655.

s tvrzením, že nebyl řádně vyrozuměn, jelikož právo podat vylučovací žalobu již vyčerpal.¹⁹⁸

Lhůta k podání vylučovací žaloby je lhůta propadlá a jedná se o lhůtu hmotněprávní, tudíž je zachována jen tehdy, je-li doručena žaloba poslední den lhůty k příslušnému insolvenčnímu soudu. Nepodá-li žalobce vylučovací žalobu v této lhůtě anebo podá ji opožděně, jeho nárok na vyloučení majetku z majetkové podstaty zaniká a ze zákona již nadále platí, že předmětný majetek byl insolvenčním správcem zahrnut do majetkové podstaty oprávněně a k dalším námitkám třetí osoby se již nepřihlíží. Platí tak nevyvratitelná právní domněnka o oprávněném zápisu takového majetku.¹⁹⁹ Stejná situace nastane v případě, kdy insolvenční soud vylučovací žalobu meritorně zamítne, řízení zastaví či žalobu odmítne.

Vylučovací žaloba musí vedle obecných náležitostí obsahovat také tvrzení a označení důkazů, které prokazují oprávněnost podání samotné žaloby, a nárok žalobce na vyloučení hodnot ze soupisu. Žaloba se musí týkat hodnot, které byly insolvenčním správcem zahrnuty do soupisu, žalobce musí prokázat, že tyto hodnoty neměly být do soupisu zahrnuty a že jemu samotnému svědčí právo k těmto hodnotám. Dále musí být zaplacen soudní poplatek ve výši 5 000 Kč za každou nemovitou věc, 15 000 Kč za obchodní závod nebo za každou organizační složku a za ostatní majetek soudní poplatek činí 2 000 Kč.²⁰⁰

Judikaturou je dále upřesněno, že k vynětí nedůvodně zapsaného majetku do majetkové podstaty neslouží přihláška pohledávky, ale pouze vylučovací žaloba. Jestliže byla podána žádost, aby insolvenční správce vyjmul z majetkové podstaty a vydal plnění (nebo peněžitou náhradu), které podle žadatele nemělo být do majetkové podstaty zařazeno, a insolvenční správce nevyhověl této žádosti, jediným přípustným právním prostředkem pro vydání plnění, je vylučovací žaloba. Přihlásí-li přesto věřitel své právo na vydání bezdůvodného obohacení přihláškou pohledávky, k takto uplatněnému nároku se nepřihlíží.²⁰¹ Další judikatorně dovozenou možností, je možnost uložení sporné hodnoty odděleně od ostatního majetku podstaty. Jestliže se insolvenční správce s třetí osobou

---

¹⁹⁸ JIRMÁSEK, Tomáš. Spory o rozsah majetkové podstaty. *Právní rozhledy*. 2019, č.19, s. 655.

¹⁹⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 395.

²⁰⁰ Položka 13 Přílohy 1 zákona o soudních poplatcích.

²⁰¹ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 17.3.2009, sp. zn. 1 VSPH 109/2009.

dohodnou na tom, že sporná částka bude uložena odděleně od ostatního majetku podstaty, a v případě procesního úspěchu v řízení o excindační žalobě této třetí osoby, vydána, lze podat vylučovací žalobu na vyloučení této sumy z majetku podstaty v režimu § 225 InsZ.²⁰²

Insolvenční správce nesmí zpeněžit majetek, kterého se žaloba týká, ani jiným způsobem s ním nakládat v období před zahájením běhu lhůty k podání vylučovací žaloby, během této lhůty až do jejího skončení, jakož i v průběhu řízení o této vylučovací žalobě až do vydání pravomocného rozhodnutí. Zákaz nakládání s majetkem, o který se vede spor, má však své výjimky. Osoba s dispozičním oprávněním je povinna řádně o majetek pečovat, spravovat jej, plnit daňové a jiné poplatkové povinnosti, též může danou věc pronajímat a inkasovat z ní nájemné²⁰³, vykonávat s ní spojená akcionářská práva²⁰⁴ anebo domáhat se převzetí držby věci, a to i od osoby žalobce neboli vylučovatele.²⁰⁵

Před pravomocným skončením řízení o vylučovací žalobě lze ke zpeněžení nebo jinému nakládání s majetkem přistoupit, jestliže tak z důvodů zřetele hodných určil insolvenční soud ve výroku o rozhodnutí, jímž žalobu zamítl, řízení o ní zastavil nebo ji odmítl. Z výtěžku zpeněžení nebo jiného nakládání s takovým majetkem mohou však být věřitelé uspokojeni až po pravomocném skončení řízení o žalobě.²⁰⁶ V praxi se tento postup používá zejména tam, kde jsou v rámci insolvenčního řízení podávány zjevně šikanózní žaloby, které by mohly vést k neúměrným průtahům řízení a na znehodnocení majetkové podstaty v neprospěch věřitelů. V tomto případě insolvenční správce může sporný majetek zpeněžit nebo s ním jinak nakládat, ale věřitelé v souvislosti s tímto majetkem mohou být uspokojeni až po pravomocném skončení řízení o vylučovací žalobě.²⁰⁷ Ukáže-li se později, že daná hodnota nenáležela do majetkové podstaty a neměla tak být vůbec insolvenčním správcem zanesena do soupisu, její vlastník má právo nejen na vydání výtěžku zpeněžení, ale i na náhradu škody způsobené prodejem. Další výjimkou může být situace, kdy by insolvenční správce prokazatelně odvracel bezprostředně hrozící újmu tomuto majetku, existenci této újmy musí být správce schopen i následně kdykoliv řádně doložit. Typickým příkladem této situace může být blížící se promlčení

---

²⁰² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17.1.2013, sp. zn. 101 VSPH 317/2012.

²⁰³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.9.2007, sp. zn. 29 Odo 1478/2005.

²⁰⁴ Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 16.11.2005, sp. zn. 24 K 15/2004.

²⁰⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.7.2009, sp. zn. 29 Cdo 3233/2007.

²⁰⁶ Srov. § 225 odst. 5 InsZ.

²⁰⁷ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 396.

pohledávky nebo expirace či zkažení se zboží krátkodobé spotřeby. Insolvenční správce může též majetek zpeněžit před pravomocným rozhodnutím o vylučovací žalobě, v případě, kdy s tímto postupem žalobce souhlasí. Musí poskytnout písemný výslovný souhlas. Také lze doporučit, aby byl tento souhlas proveden úkonem, který lze úředně ověřit, aby v budoucnu nemohl být postup insolvenčního správce jakkoliv zpochybněn. Vše by měl dopředu schválit i věřitelský výbor a insolvenční soud a insolvenční správce by měl být osoba s dispozičním oprávněním.²⁰⁸ Zpeněží-li však insolvenční správce majetek, aniž by k tomu byl dán zákonný důvod, jedná se o podstatné porušení jeho povinností a je to důvod pro zproštění insolvenčního správce z funkce.²⁰⁹

Incidenční řízení zahájené na základě vylučovací žaloby může skončit několika způsoby. Soud může žalobě vyhovět, částečně vyhovět a ve zbytku zamítnout nebo žalobu zamítnout, v tomto případě však nelze vykonatelnost rozsudku odložit.²¹⁰ V incidenčních sporech vyvolaných vylučovací žalobou není z logiky věci možné, aby řízení skončilo rozsudkem pro uznání nebo rozsudkem pro zmeškání, jelikož vylučovací žaloba je součástí zahájeného insolvenčního řízení a insolvenční správce, jako žalovaný, své stanovisko dal najevo již tím, že ho do majetkové podstaty sepsal, případně vyznamenal osobu, která k tomuto majetku může uplatňovat svá práva.²¹¹ Pokud je žalobce v řízení úspěšný, po právní moci rozhodnutí o vyloučení na něj přechází dispoziční oprávnění a insolvenční správce je povinen do soupisu zapsat den a důvod vyloučení věci, a poté zaslat aktualizovaný soupis soudu.²¹² Má-li insolvenční správce vyloučenou věc u sebe, je povinen ji vydat bez zbytečného odkladu vylučovateli. Pokud je vylučovaná věc v předmětu nájmu třetí osoby, vylučovatel v takovém případě vstupuje do práv pronajímatele a věc zůstává v držení nájemce. Dále je-li insolvenční správce účastníkem řízení o vyloučené věci, stává se vylučovatel účastníkem tohoto řízení na místo insolvenčního správce, aniž by o tom soud vydával jakékoliv rozhodnutí. Pokud žalobce (neboli vylučovatel) úspěšný není, soud žalobu odmítne či zamítne, řízení se zastaví, nebo pokud vylučovací žaloba vůbec podána nebyla, platí, že označená věc je do soupisu zapsána oprávněně a dle Jirmáska jde v tomto případě o zostřenou vyvratitelnou právní

---

²⁰⁸ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 396.

²⁰⁹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27.6.2014, sp. zn. VSOL 358/2014.

²¹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.5. 2012, sp. zn. 29 ICdo 10/2012.

²¹¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6.5.2014, sp. zn. 101 VSPH 242/2014.

²¹² Srov. § 220 InsZ.

domněnku.²¹³ Co se týká náhrady nákladů řízení, soud postupuje ukládá povinnost k náhradě nákladů řízení účastníkům dle obecné úpravy obsažené v občanském soudním řádu.²¹⁴

Vylučovateli lze na samém začátku řízení doporučit zaslat společně s vylučovací žalobou insolvenčnímu správci návrh na vyřazení majetku ze soupisu podle § 217 odst. 2 InsZ, jelikož se jedná o snadnější a rychlejší způsob, jak docílit vyjmutí daného majetku ze soupisu.

2.2.2 Návrh na vynětí majetku ze soupisu majetkové podstaty dle § 226 InsZ

Dalším způsobem je vynětí majetku z majetkové podstaty. K tomu dochází na návrh dlužníka na vynětí majetku z majetkové podstaty, kdy dlužník navrhne insolvenčnímu správci vynětí věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, která dle jeho názoru do majetkové podstaty nenáleží a neměla být do soupisu zařazena.²¹⁵ Může tak učinit pouze domnívá-li se, že jde (1) o majetek vyloučený dle § 207 InsZ, neboť jde o majetek, který je vyloučený z výkonu rozhodnutí nebo (2) jde o majetek, se kterým lze podle zvláštních předpisů nakládat výhradně způsobem, ke kterému byl určen dle § 208 InsZ.²¹⁶ A dále dle Jirmáska lze postupovat stejně v případě, jedná-li se o věc, kterou dlužník nabyt poté, co nastaly účinky schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, s výjimkou věcí uvedených v § 412 odst.1 písm. b) InsZ, pokud je insolvenční správce zahrnul do soupisu.²¹⁷

V tomto případě je tedy aktivně věcně legitimován k podání návrhu pouze dlužník, který tvrdí, že k sepsané věci má vlastnické právo a že věc nemůže být v insolvenčním řízení zpeněžena, neboť do majetkové podstaty nepatří. Důvodem pro vynětí ze soupisu dle tohoto ustanovení tedy není skutečnost, že by daná věc do majetkové podstaty nepatřila, ale to, že věc nemá být s ohledem na zvolený způsob řešení dlužníkova úpadku a oddlužení zpeněžena. Naopak důvodem pro vynětí věci ze soupisu nemůže být její obtížná či nemožná zpeněžitelnost.

---

²¹³ JIRMÁSEK, Tomáš. Spory o rozsah majetkové podstaty. *Právní rozhledy*. 2019, č.19, s. 655.

²¹⁴ Srov. § 137 až § 151 OSŘ.

²¹⁵ Srov. § 226 InsZ.

²¹⁶ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2 vydání. Praha: Leges, 2014, s. 398.

²¹⁷ JIRMÁSEK, Tomáš. Spory o rozsah majetkové podstaty. *Právní rozhledy*. 2019, č.19, s. 655.

Návrh na vynětí věci ze soupisu podává dlužník u insolvenčního správce, a to bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo měl dozvědět, že došlo k sepsání věci, která do majetkové podstaty nenáleží. Nejvyšší soud ve svém rozsudku tuto lhůtu definuje jako: „*lhůtu velmi krátkou, již je míněno bezodkladné, neprodlené, bezprostřední či okamžité jednání směřující ke splnění povinnosti či k učinění právního úkonu či projevu vůle, přičemž doba trvání lhůty bude záviset na okolnostech konkrétního případu.*“²¹⁸

Insolvenční správce poté vyzve věřitelský výbor, aby se k návrhu vyjádřil. Je-li návrh na vynětí důvodný, upraví soupis tak, že do něj zapíše den a důvod vynětí věci. Upravený soupis spolu se zprávou poté bezodkladně předloží insolvenčnímu soudu. V případě, že insolvenční správce a věřitelský výbor návrh na vynětí za důvodný nepovažuje, vyzve insolvenční správce dlužníka, aby se vyjádřil k vyjádření věřitelského výboru a odůvodněnému stanovisku insolvenčního správce. Poté vše předloží insolvenčnímu soudu. Učiní-li soud závěr, že věc do majetkové podstaty opravu nepatří, uloží insolvenčnímu správci povinnost, aby vyjmul dotčenou věc ze soupisu. Učiní-li závěr, že věc do majetkové podstaty patří, návrh na vynětí věci ze soupisu odmítne.²¹⁹

2.2.3 Vyjmutí věci z majetkové podstaty dle § 227 InsZ

Dle tohoto ustanovení, insolvenční správce (sám bez návrhu dlužníka) může z majetkové podstaty vyjmout spornou věc kdykoli v průběhu insolvenčního řízení, pokud se jedná o hodnoty, které nemohou sloužit k uspokojení věřitelů, zejména neprodejně věci a nedobytné pohledávky nebo majetek, na který se vztahuje rozhodnutí o zajištění vydané v trestním řízení a k jehož zpeněžení nebyl udělen souhlas příslušného orgánu činného v trestním řízení. Insolvenční správce tak učiní vždy po předchozím souhlasu věřitelského výboru a insolvenčního soudu.²²⁰ Smyslem tohoto institutu je zabránit zatěžování majetkové podstaty vznikem dalších nákladů na správu a pokusy o zpeněžení v situacích, kdy je zřejmé, že zpeněžení věci se nezdaří, či se nezdaří tak, aby výnosy převýšily náklady spojené s další správou a zpeněžením věci.

Insolvenční správce v tomto případě není vázán žádnou lhůtou a může tak učinit kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení. Učiní tak po předchozím souhlasu věřitelského výboru a

---

²¹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.12.2013, sp. zn. 32 Cdo 2484/2012.

²¹⁹ JIRMÁSEK, Tomáš. Spory o rozsah majetkové podstaty. *Právní rozhledy*. 2019. 19/2019 s. 655.

²²⁰ Srov. § 227 InsZ.

insolvenčního soudu. Bez těchto souhlasů, insolvenční správce věc z majetkové podstaty vyjmout nemůže a musí dále usilovat o její zpeněžení. Je-li věc z majetkové podstaty vyjmuta, přechází dispoziční oprávnění zpět na dlužníka. Vyjmuté věci lze do soupisu opětovně sepsat, například pro to, že se objevil kupec, který má o vyjmutou věc zájem, dlužník vyjmuté pohledávky se rozhodne plnit, příslušný orgán činný v trestním řízení udělí souhlas se zpeněžením věci nebo v případě ztracené věci, byla-li tato ztracená věc nalezena. Insolvenční správce nemusí k opětovnému zápisu žádat o souhlas insolvenční soud ani věřitelský výbor.

2.2.4 Vyřazení majetku ze soupisu majetkové podstaty dle § 217 odst. 2 InsZ

Dalším ustanovením na základě, kterého může dojít k vyjmutí hodnot z majetkové podstaty, je § 217 odst. 2 InsZ. V tomto případě, zjistí-li insolvenční správce v průběhu insolvenčního řízení, že tento majetek nenáleží do majetkové podstaty, vyřadí jej. Učiní tak po projednání s věřitelským výborem a poté, co vyrozumí insolvenční soud. Tento vyřazený majetek může být opětovně do soupisu zařazen, a to jak pro nově nastalé nebo zjištěné skutečnosti, tak pro přehodnocení skutkových a právních závěrů, které vedly k vyřazení věci. Insolvenční správce tak opět učiní po projednání s věřitelským výborem a po vyrozumění insolvenčního soudu.²²¹ Vyřazení majetku ze soupisu majetkové podstaty podle tohoto ustanovení přichází v úvahu tam, kde nejsou pochybnosti o tom, že věc do majetkové podstaty nenáleží. Není přitom důležité, zda osoba, která má z vyřazení prospěch, se nemůže domáhat vyloučení věci ze soupisu z důvodu toho, že zmeškala lhůtu k podání vylučovací žaloby či k návrhu na vynětí nebo byla-li vylučovací žaloba zamítnuta. Tímto uvedeným postupem vyřazení majetku ze soupisu se předchází sporům o náhradu škody anebo jiné újmy a sporům z titulu lepšího práva. Musí se přitom jednat o situace, kdy je jednoznačné, že majetek do majetkové podstaty opravu nenáleží. Typickým příkladem je například situace, kdy insolvenční správce do soupisu sepíše dlužníkovu plnění z neúčinného právního jednání, aniž by neúčinnost byla založena pravomocným rozhodnutím soudu v incidenčním řízení, a naopak plnění ušlé z majetkové podstaty jednáním dlužníka po prohlášení konkursu sepíše insolvenční správce do soupisu bez dalšího. Dalším příkladem může být, jedná-li se o věc, která podle insolvenčního správce měla být předmětem neplatného právního jednání, a posléze vyjde najevo, že jednání je platné. Nebo situace, kdy zcizenou věc na základě jednání, od nějž

---

²²¹ Srov. § 217 odst. 2 InsZ.

bylo následně odstoupeno (typicky pro nezaplacení kupní ceny), ukáže-li se jednoznačně, že důvody pro odstoupení zde nebyly (typicky kupní cena byla prokazatelně zaplacená).²²²

Autorka by v závěru této kapitoly o sporech o vyloučení hodnot z majetkové podstaty nebo vydání výtěžku zpeněžení ráda výše uvedené informace shrnula, jelikož se dle ní jedná o logisticky komplikované téma, a to už jen z toho důvodu, že insolvenční zákon zaměřuje pojmy „*vynětí*“ dle § 226 InsZ a „*vyjmutí*“ dle § 227 InsZ věci. V § 315 odst. 1 písm. c) dokonce upravuje „*vyloučení*“ nedobytných pohledávek a nezpeněžitelné věci, ačkoliv se zcela zjevně jedná o „*vyjmutí*“ dle § 227 InsZ. A v § 302 InsZ používá pojem „*vynětí*“, ačkoliv se opět zcela zjevně jedná o „*vyjmutí*“ dle § 207 InsZ. Shrnuje, že ohledně rozsahu majetkové podstaty může nastat několik druhů sporů. Výše byly nastíněny čtyři jediné způsoby, jak formálně správným postupem vyjmutí věcí ze soupisu dosáhnout. V této kapitole se autorka věnuje především ustanovení § 225 InsZ, jelikož je to jediný spor, z výše čtyřech uvedených, který vzniká na základě žaloby na vyloučení majetku z majetkové podstaty. Dalšími spory ohledně rozsahu majetkové podstaty jsou vynětí majetku z majetkové podstaty na návrh dlužníka dle § 226 InsZ, dále vyjmutí majetku z majetkové podstaty insolvenčním správcem (bez návrhu dlužníka) na základě § 227 InsZ a poslední možností je vyřazení majetku ze soupisu majetkové podstaty na základě § 217 InsZ, které připadá v úvahu v situacích, kdy nejsou žádné pochybnosti o tom, že věc do majetkové podstaty nenáleží. Insolvenční zákon používá tedy různé výrazy jako vyřazení, vyloučení, vynětí, vyjmutí, které se liší ve svém významu dle toho, která osoba je oprávněná se takového postupu dožadovat a dále i samotným procesem.

2.3 Spory o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela

Další skupinou incidenčních sporů, vyjmenovaných v § 159 InsZ, jsou spory o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela. Nejedná se skupinou incidenčních sporů v praxi příliš častou, jelikož (1) typicky se řízení o vypořádání společného jmění manželů (dále jako SJM) v případě rozvodu, úmrtí, prohlášení za mrtvého apod vede před obecnými soudy dle právní úpravy obsažené v občanském zákoníku, (2) ani v průběhu insolvenčního řízení nejsou všechna SJM vypořádávána v rámci incidenčního sporu, k tomu se přistoupí pouze v případě, kdy před prohlášením konkursu na majetek dlužníka,

---

²²² JIRMÁSEK, Tomáš. Spory o rozsah majetkové podstaty. *Právní rozhledy*. 2019, č.19, s. 655.

resp. před schválením oddlužení jednoho z manželů, nebylo zahájeno jiné řízení, v jehož rámci lze SJM vypořádat. Tedy pokud takové řízení již zahájeno bylo, incidenční spor nemůže být zahájen z důvodu překážky litispendence, a v takovém řízení se pokračuje (autorka se této problematice věnuje dále v textu) a dalším omezením, které vylučuje incidenční spor o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela je § 274 InsZ, tedy že (3) vypořádání SJM v rámci insolvenčního řízení nelze provést v situacích, kdy závazky dlužníka, které mohou být ze SJM uspokojeny, jsou vyšší než majetek v SJM. V rámci incidenčního sporu tak bude vypořádáno SJM pouze (ale za to vždy) v případech (1) zaniklo-li (až) prohlášením konkursu podle § 268 odst. 1, nebo (2) zaniklo-li sice před prohlášením konkursu, ale do prohlášení konkursu nebylo vypořádáno nebo bylo zúženo smlouvou nebo rozhodnutím soudu, ale do prohlášení konkursu nebylo vypořádáno. Obligatorním účastníkem incidenčního řízení bude vždy insolvenční správce, buď na straně žalobce nebo na straně žalovaného, z důvodu, že na něj přešlo dispoziční oprávnění a druhým účastníkem pak bude zpravidla (bývalý) manžel dlužníka. Aktivní věcnou legitimaci k podání návrhu na vypořádání společného jmění manželů má dle insolvenčního zákona insolvenční správce, judikatura však dovozuje možnost aktivní věcné legitimace i manžela dlužníka, a to v případech, kdy je dle insolvenčního správce SJM předloženo dle § 274 InsZ.²²³

Autorka doplňuje, že pravidla pro vypořádání SJM v případě prohlášení konkursu na majetek dlužníka se obdobně použijí i v případech, kdy je způsobem řešení dlužníkovu úpadku oddlužení, kdy je oddlužení schváleno formou zpeněžení majetkové podstaty nebo formou plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.²²⁴

Co se týká věcné příslušnosti soudu rozlišujeme, zda bylo řízení o vypořádání SJM zahájeno ještě před prohlášením konkursu na majetek dlužníka či nikoliv. V prvním případě (1) je věcně příslušný okresní soud, u kterého je řízení vedeno, jelikož se řízení o vypořádání SJM nepřerušuje a prohlášením konkursu na majetek dlužníka vstupuje do již zahájeného řízení insolvenční správce namísto dlužníka.²²⁵ V tomto případě se nejedná o incidenční spor. Pokud se však jedná o druhý případ (2) tzn. dojde-li k zahájení řízení o vypořádání SJM dlužníka a jeho manžela až po prohlášení konkursu na majetek dlužníka, jedná se o incidenční spor a věcně příslušný bude insolvenční (krajský) soud.

---

²²³ Srov. § 270 odst. 1 InsZ

²²⁴ Srov. § 408 odst. 1a § 409 odst. 2 InsZ.

²²⁵ Srov. § 273 odst. 1 InsZ.

Jakmile je ale prohlášen konkurs na majetek dlužníka, zaniká SJM a je nutné provést jeho vypořádání. Vypořádání se provede i v případě, kdy SJM sice již zaniklo, nebo bylo zúženo smlouvou nebo rozhodnutím soudu, ale dosud nebylo vypořádáno.²²⁶ Vypořádání SJM dlužníka a jeho manžela v rámci insolvenčního řízení ale není nutné, bylo-li vypořádáno ještě před účinky zahájení insolvenčního řízení a je tedy zřejmé, který majetek náleží do majetkové podstaty dlužníka a který nikoliv. Pro stanovení rozsahu společného jmění dlužníka a jeho manžela, jakož i pro jeho vypořádání, se použijí obecná pravidla dle občanského zákoníku²²⁷, avšak za současného respektování speciálních pravidel stanovených insolvenčním zákonem. Dle občanského zákoníku platí, že pokud do tří let od zúžení, zrušení či zániku SJM nedošlo k jeho vypořádání dohodou nebo nebyl podán návrh na jeho vypořádání rozhodnutím soudu (1) hmotné věci movité jsou ve vlastnictví toho z manželů, který je pro svou potřebu, potřebu své rodiny nebo rodinné domácnosti výlučně jako vlastník užívá, (2) ostatní hmotné věci movité a věci nemovité jsou v podílovém spoluvlastnictví obou a jejich podíly jsou stejné, (3) ostatní majetková práva, pohledávky a dluhy náleží společně oběma a jejich podíly jsou stejné.²²⁸ Pokud SJM zaniklo nebo bylo zúženo smlouvou nebo rozhodnutím soudu a do prohlášení konkursu dosud nebylo vypořádáno, pak má prohlášení konkursu ten účinek, že staví lhůtu určenou k jeho vypořádání, pokud měla skončit do šesti měsíců od prohlášení konkursu. Smyslem tohoto ustanovení je poskytnout insolvenčnímu správci určitý čas, aby se mohl zorientovat v majetkových poměrech dlužníka a k vypořádání SJM.²²⁹ Vypořádání společného jmění manželů přichází v úvahu pouze tam, kde majetek v SJM převyšuje hodnotu dluhů dlužníka, jež z něj mohou být uspokojeny. V praxi k tomu dochází zřídka kdy. V opačném případě se vypořádání SJM neprovádí a celý majetek se bez dalšího zahrne do majetkové podstaty.²³⁰

Prohlášením konkursu přechází na insolvenčního správce oprávnění uzavřít dohodu o vypořádání společného jmění manželů nebo oprávnění navrhnout jeho vypořádání u soudu a dohody o vypořádání SJM uzavřené dlužníkem po prohlášení konkursu jsou neplatné.²³¹ Vypořádání SJM v rámci insolvenčního řízení je tedy možné dvěma, resp.

---

²²⁶ Srov. § 268 odst. 1 a 2 InsZ.

²²⁷ Zejména § 709 až § 712 OZ a § 736 až § 742 OZ.

²²⁸ Srov. § 741 OZ.

²²⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 488.

²³⁰ Srov. § 274 odst. 1 InsZ.

²³¹ Srov. § 270 odst. 1 InsZ.

třemi způsoby. (1) dohodou o vypořádání, (2) rozhodnutím soudu a (3) dle § 274 InsZ se nevypořádává vůbec a celé jmění manželů se zahrne do majetkové podstaty. Ust. § 274 InsZ vychází z principu, že primárně mají právo na uspokojení věřitelé a teprve pokud něco zbyde, je možné vypořádat SJM a aktiva mezi manžele. Rozdílná situace ovšem nastává v případě, jsou-li v úpadku oba manželé. V tomto případě nepřipadá v úvahu, aby celý majetek v SJM byl zahrnut do majetkové podstaty řízení, které bylo zahájeno dříve, ale majetek se rozdělí mezi obě majetkové podstaty přiměřeně podle pravidel pro vypořádání SJM.²³²

V případě dohody o vypořádání je tomu tak, že dohoda, uzavřená insolvenčním správcem je účinná, jakmile ji schválí insolvenční soud. Věci (hmotné i nehmotné), jenž jsou předmětem vypořádání SJM, je vhodné uvést ve výroku schvalovacího usnesení stejně jako výši eventuální pohledávky manžela dlužníka vzniklé z tohoto vypořádání. Je-li dohoda schválena nabývá účinků pravomocného rozsudku. Soud ji však neschválí v případě, je-li v rozporu s právními předpisy nebo nesouhlasí-li s ní věřitelský výbor, přičemž důvod nesouhlasu věřitelského výboru soud nezkontroluje.²³³ Insolvenčním soudem schválená dohoda o vypořádání SJM má účinky pravomocného rozsudku.²³⁴ Proti rozhodnutí o schválení dohody o vypořádání SJM není odvolání přípustné. Zrušit ji později lze pouze rozsudkem, je-li schválená dohoda podle hmotného práva neplatná. Takový návrh lze podat pouze do tří let od právní moci usnesení o jejím schválení.²³⁵ Pokud věřitelská schůze nerozhodne jinak, v nepatrném konkursu, který připadá v úvahu ve většině případů vypořádání SJM v rámci insolvenčního řízení, však není k účinnosti dohody souhlas insolvenčního soudu ani věřitelského orgánu třeba.²³⁶ Proti rozhodnutí, kterým insolvenční soud tuto dohodu neschválil, odvolání přípustné je, odvolat se mohou ale pouze účastníci této dohody.²³⁷

Nebylo-li SJM vypořádáno před insolvenčním řízením a nedošlo-li k dohodě o vypořádání, je třeba jej vypořádat soudně. V tomto okamžiku je třeba rozlišit dvě možné situace. (1) soudní řízení o vypořádání SJM bylo zahájeno před tím, než byl podán

---

²³² KRHUT, Rostislav. Společné jmění manželů v oddlužení. *Bulletin Advokacie*. Česká advokátní komora v Praze, 2019, 5/2019, s. 26-27.

²³³ Srov. § 271 InsZ.

²³⁴ Srov. § 159 OSŘ.

²³⁵ Srov. § 99 odst. 3 OSŘ.

²³⁶ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 488.

²³⁷ Srov. § 272 InsZ.

insolvenční návrh a insolvenční řízení bylo zahájeno, a do prohlášení konkursu nebylo ukončeno. Toto řízení probíhá u okresního soudu a insolvenční správce se prohlášením konkursu stává účastníkem tohoto řízení namísto dlužníka. V této situaci nic nebrání insolvenčnímu správci s manželem dlužníka uzavřít dohodu o vypořádání. Účastníci navrhnou soudu přerušit řízení a navrhnout vypořádání dohodou, soud by měl vyhovět a pokud dohoda připadá v úvahu dále se postupuje podle § 271 InsZ. Druhá situace (2) nastává v případě, kdy SJM zaniklo (až) prohlášením konkursu²³⁸ a nedošlo k dohodě o vypořádání²³⁹. Trvají-li účinky rozhodnutí o úpadku, nelze toto řízení skončit soudním smírem. Takovou dohodu lze uzavřít pouze před insolvenčním soudem a za podmínek uvedených v § 271 InsZ. Okresní soud má povinnost přerušit řízení o vypořádání SJM před ním vedené, pokud bylo podáno odvolání proti usnesení insolvenčního soudu, jímž nebyla schválena dohoda o vypořádání SJM. Po skončení odvolacího řízení lze v přerušném řízení pokračovat.

Pohledávku manžela dlužníka vzniklou prohlášením konkursu z vypořádání SJM není třeba do insolvenčního řízení přihlašovat přihláškou pohledávky. Považuje se za přihlášenou ze zákona. Uspokojuje se při rozvrhu stejně jako ostatní přihlášené pohledávky.²⁴⁰ Smyslem tohoto ustanovení je vyloučit pohledávku manžela dlužníka z režimu uspokojování pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim postavených na roveň, které se uspokojují přednostně a zařadit ji mezi ostatní přihlášené pohledávky.²⁴¹

Po dobu trvání účinků prohlášení konkursu nemůže platně vzniknout nové SJM, a to ani v případě, že by dlužník uzavřel nové manželství. V tomto případě by se jeho vznik odložil až ke dni zániku účinků prohlášení konkursu.²⁴²

V praxi také může nastat situace, kdy (bývalý) manžel dlužníka bude namítat, že majetek zahrnutý do soupisu majetkové podstaty nespadá a nikdy nespadal do SJM, případně že SJM bylo vypořádáno a sepsaný majetek připadl do výlučného vlastnictví manžela dlužníka. V tomto případě bude obranou proti soupisu vylučovací žaloba. Žaloba na

---

²³⁸ Srov. § 268 odst. 1 InsZ.

²³⁹ Srov. § 271 InsZ.

²⁴⁰ Srov. § 275 InsZ.

²⁴¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 494.

²⁴² Srov. § 276 InsZ.

vypořádání SJM představuje obranu pouze tam, kde zařazení věci do soupisu majetkové podstaty dlužníka bylo způsobeno právě tím, že SJM nebylo vypořádáno.

2.4 Spory na základě odpůrcí žaloby

Spory na základě odpůrcí žaloby jsou po odporových sporech, tedy po sporech o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek, v praxi druhou nejpočetnější skupinou incidenčních sporů. Odporovatelnost (resp. relativní neúčinnost, pojmy se v jejich významu kryjí, resp. relativní neúčinnost je pojem hmotněprávní, odporovatelnost je pojem procesněprávní²⁴³) v insolvenčním právu slouží jako nástroj k ochraně uspokojení věřitelů před právním jednáním dlužníka, kterými dlužník zkracuje možnost uspokojení věřitelů nebo zvýhodňuje některé věřitele na úkor jiných, přičemž za právní jednání je považováno i dlužníkovu opomenutí.²⁴⁴ Jedná se tedy o odporovatelné jednání dlužníka, kterým dlužník (1) záměrně věřitele zkracuje, (2) zvýhodňuje některé věřitele na úkor jiných, anebo (3) na základě kterých, je dlužníkovi poskytnuto nepřiměřeně nízké protiplnění a tím je ochuzen o majetek, který by jinak mohl býval nabýt. Jedná se o tři zvláštní skutkové podstaty neúčinného právního jednání.²⁴⁵ Aby byla odpůrcí žaloba úspěšná, dlužníkovu jednání musí splňovat obecnou charakteristiku neúčinného právního jednání vyjádřenou v § 235 InsZ a současně jednu z těchto tří zvláštních skutkových podstat. Žaloba bude úspěšná, pokud tímto jednáním dlužník nakládá se svým majetkem, který by jinak spadal do majetkové podstaty a mohl by sloužit k uspokojení jeho věřitelů v insolvenčním řízení.

Odporovatelnost podle insolvenčního zákona se svými specifiky mírně liší od obecné úpravy dle občanského zákoníku.²⁴⁶ Autorka se v této kapitole věnuje především odporovatelnosti dle insolvenčního zákona.

---

²⁴³ SMOLÍK, Petr. Odporovatelnost právních jednání zkracujících věřitele dle občanského zákoníku a insolvenčního zákona – procesní aspekty. *ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE – IURIDICA*. 2/2022 VOL LXVIII. s. 47.

²⁴⁴ Srov. § 235 odst. 1 InsZ.

²⁴⁵ Rozdělení a popis zvláštních skutkových podstat neúčinného právního jednání dlužníka viz dále v textu – kapitolách 2.4.1, 2.4.2 a 2.4.3.

²⁴⁶ Srov. § 589n. OZ.

2.4.1 Aktivní a pasivní věcná legitimace

Aktivní věcná legitimace k podání odpůrcí žaloby náleží vždy a pouze insolvenčnímu správci, a to, i když nejde o osobu s dispozičním oprávněním.²⁴⁷ Žalobu podanou neoprávněnou osobou insolvenční soud odmítne. Ačkoliv je v uvážení insolvenčního správce, zda odpůrcí žalobu podá či nikoliv, věřitelský výbor (případně zástupce věřitelů) se může usnést na tom, že správce danou odpůrcí žalobu podat musí. Vždy tak ale musí učinit do jednoho roku ode dne, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku. Jedná se o lhůtu hmotněprávní, není-li žaloba poslední den lhůty doručena insolvenčnímu soudu, odpůrcí nárok.²⁴⁸ Účelem prekluze odpůrcího nároku je ochrana osob, v jejichž prospěch byl neúčinný právní úkon učiněn nebo kterým vznikl z tohoto odporovatelného jednání dlužníka prospěch.²⁴⁹ Prekluzivní lhůta k podání odpůrcí žaloby slouží i k tomu, aby osoby, v jejichž prospěch byl odporovatelný právní úkon učiněn nebo kterým z tohoto odporovatelného právního jednání dlužníka prospěch vznikl, nemohli být po uplynutí lhůty k podání odpůrcí žaloby dále terčem požadavků věřitelů, kteří se tímto snaží dosáhnout lepšího uspokojení svých pohledávek než „poměrného“ a nepřihlásí se do insolvenčního řízení a kteří chtějí využít případnou prekluzi odpůrcího nároku insolvenčního správce ve svůj prospěch.²⁵⁰

Jestliže v době zahájení insolvenčního řízení probíhá o téže věci řízení na základě odpůrcí žaloby jiné osoby, nelze v něm až do skončení insolvenčního řízení pokračovat.²⁵¹ Ústavní soud se zabýval i otázkou, proč nemají aktivní věcnou legitimaci k podání odpůrcí žaloby i věřitelé.²⁵² Bylo namítáno, že, tím, že nejsou zahrnuty mezi osoby oprávněné podat odpůrcí žalobu, je zasaženo do jejich práva na spravedlivý proces a zároveň vzniká riziko neodporování podstatným neúčinným jednáním, jelikož je čistě na insolvenčním správci, zda odpůrcí žalobu podá či nikoliv (kromě situací nařízení podání odpůrcí žaloby správcem věřitelským výborem, které v aktuální úpravě funguje jako efektivní systém právě namísto práva věřitelů k podání odpůrcí žaloby). Ústavní soud však judikoval, že tato úprava je ústavně konformní a kdyby měli aktivní věcnou

²⁴⁷ Srov. § 239 odst. 1 InsZ.

²⁴⁸ Srov. § 239 odst. 3 InsZ; Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.6.2019, sp.zn. 102 VSPH 208/2017

²⁴⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. Neúčinnost právních úkonů, odpůrcí žaloba. *Praktický průvodce insolvenčním řízením* [online]. 2021. [citováno dne 2024-01-28]. Dostupné z <https://www.insolvenčni-zakon-komentar.cz/?uniqueid=mRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFEtumJs0KVDbHZYzvQqWuqsoJEZQ&ion=33> .

²⁵⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7.10.2014, sp. zn. 21 Cdo 2299/2013.

²⁵¹ Srov. § 239 odst. 1 InsZ.

²⁵² Nález Ústavního soudu ze dne 7.11.2017, sp. zn. Pl. ÚS 33/2015.

legitimaci k podání odpůrčí žaloby i věřitelé, insolvenční řízení by jistě byla vystavena více než pravděpodobným průtahům, čímž by bylo zasaženo (nejen) do práv věřitelů mnohem více než aktuální úprava, kdy aktivní legitimaci věřitelé nemají. Otázkou aktivní věcné legitimaci věřitelů k podání odpůrčí žaloby se zabýval i Nejvyšší soud, který uvádí, že věřitel nemá po zahájení insolvenčního řízení aktivní věcnou legitimaci k podání odpůrčí žaloby, kterou by se domáhal určení, zda jsou vůči němu právně neúčinné úkony jeho dlužníka.²⁵³ Totéž platí i v případech, kdy svou pohledávku neuplatnil v insolvenčním řízení přihláškou, a proto nemůže být jeho pohledávka v rámci insolvenčního řízení uspokojena.

Pasivní legitimace pak náleží všem osobám, v jejichž prospěch byl neúčinný právní úkon učiněn nebo které z něho mají nebo měli mít prospěch, resp. se jedná o všechny osoby, které mají povinnost vydat dlužníkovu plnění z neúčinného právního jednání do majetkové podstaty. Insolvenční zákon vymezuje okruh osob, jímž náleží pasivní legitimace, více z široka, nežli je tomu dle občanského zákoníku, podle kterého se jedná pouze o osoby, které ze zkracujícího právního jednání přímo nabyly prospěch.

Speciální kategorií jsou osoby dlužníkovi blízké nebo osoby tvořící s dlužníkem koncern. U prvních dvou zvláštních skutkových podstat neúčinného právního jednání dlužníka, tedy (1) jednání bez přiměřeného protiplnění a u (2) zvýhodňujících právních jednání, dle zákona vyplývá právní domněnka, že je-li plněno ve prospěch těchto dlužníku blízkých osob, má se za to, že toto plnění bylo učiněno v době úpadku dlužníka. U třetí zvláštní skutkové podstaty, tedy (3) u úmyslně zkracujícího jednání, se má za to, že je-li plněno ve prospěch osoby dlužníku blízké, byl jí úmysl dlužníka zkrátit věřitele znám. Je-li vůči těmto osobám podána odpůrčí žaloba, je na nich, aby tyto domněnky vyvrátily.

Co se týká přechodu povinnosti vydat plnění z neúčinného právního jednání, to zásadně nepřechází na další nabyvatele s výjimkou dědiců nebo právních nástupců, a to pouze pokud na ně přešlo dlužníkovu plnění z neúčinného právního jednání a pouze za podmínky, že se jedná o osoby dlužníku blízké nebo osoby tvořící s dlužníkem koncern a nebo jestliže těmto dědicům a ostatním nástupcům v době, kdy toto plnění nabyli,

---

²⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7.10.2014, sp. zn. 21 Cdo 2299/2013.

musely být známy okolnosti odůvodňující právo dovolávat se neúčinnosti vůči právnímu předchůdci.²⁵⁴

Bude-li insolvenční správce se svou žalobou neúspěšný, soud žalobu zamítne. Bude-li žaloba úspěšná, bude rozsudek ohledně věci samé obsahovat zpravidla dva výroky. V prvním výroku soud vysloví neúčinnost odporovaného právního jednání a druhým výrokem pak soud většinou uloží žalovanému vydání peněžité náhrady plnění do majetkové podstaty.²⁵⁵ Od placení soudního poplatku je insolvenční správce, jako žalobce, osvobozen, nicméně bude-li jeho odpůřčí žaloba úspěšná, může soud uložit jeho úhradu žalovanému.

2.4.2 Neúčinnost právních úkonů bez přiměřeného protiplnění

První zvláštní skutkovou podstatu dlužníkovu neúčinného jednání nalezneme v § 240 InsZ. Jedná se o taková právní jednání, za které dlužník od věřitele neobdržel ekvivalentní protiplnění, přičemž při posuzování ekvivalence vzájemného plnění je dle judikatury namíste srovnávat sjednanou cenu s cenou obvyklou.²⁵⁶ Nejedná se však o jakákoliv plnění dlužníka bez adekvátního protiplnění, ale pouze ta, kterými reálně zkracuje své věřitele. Insolvenční správce musí prokázat naplnění obou zákonných podmínek, tedy že (1) dlužník se zavázal poskytnout nebo již poskytl bezúplatné plnění nebo za protiplnění podstatně nižší než za cenu obvyklou, a zároveň, že (2) příslušné jednání dlužníka nastalo v době, kdy byl v úpadku nebo že toto jednání k úpadku vedlo. Přičemž u druhé podmínky se u osob blízkých nebo osoby, s kterou dlužník tvoří koncern presumuje, že jednání dlužníka bylo učiněno v době dlužníkovu úpadku, a proto je na nich, aby prokázali, že tomu tak nebylo. Odpůřčí žaloba přitom bude úspěšná pouze za podmínky, že právní jednání dlužník učinil v určitém čase před podáním obžaloby. V každém případě musí správce podat žalobu ve lhůtě jednoho roku ode dne, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku, jinak odpůřčí nárok zanikne²⁵⁷ a zároveň musí dodržet propadné lhůty uvedené v § 240 odst. 3 InsZ, přičemž délka lhůt se odvíjí od toho, v čí prospěch bylo odporovatelné jednání dlužníka učiněno. Pokud se jedná o osobu dlužníkovi blízkou, nebo která s dlužníkem koncern právnímu jednání bez přiměřeného protiplnění lze

---

²⁵⁴ Srov. § 237 odst. 2 InsZ.

²⁵⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.8.2016, sp. zn. 29 Cdo 5/2015.

²⁵⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.6.2004, sp. zn. 29 Odo 130/2004.

²⁵⁷ Srov. § 239 odst. 3 InsZ.

odporovat, bylo-li jednání učiněno v posledních třech letech před zahájením insolvenčního řízení nebo do jednoho roku, bylo-li jednání učiněno ve prospěch jiné osoby.

Za osobu blízkou se dle občanského zákoníku považují příbuzní v řadě v řadě přímé, sourozenec, manžel, partner.²⁵⁸ Jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se za osobu blízkou považují, jestliže by újmu, kterou by utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní. Při posuzování vztahů mezi fyzickými osobami a osobami právnickými nebo mezi právnickými osobami navzájem se dle judikatury vychází z toho, že právnickou osobu vždy tvoří fyzické osoby, a prostřednictvím nich, vytváří i svou vůli a projevuje ji navenek. Opět zde platí, že osoby se považují za osoby blízké, pokud újmu, kterou utrpěla právnická osoba by určitá fyzická osoba pocítovali jako újmu vlastní. Utváří-li právnická osoba svoji vůli a projevuje-li ji navenek prostřednictvím fyzických osob, mezi těmito osobami vznikají vztahy a pro fyzické osoby, které vytvářejí vůli osoby právnické a které projevují její vůli navenek, platí téměř vždy, že mají zájmové vazby a vztahy k této (své) právnické osobě.²⁵⁹ Fyzická osoba, která činí nebo může činit jménem právnické osoby právní úkony je osobou blízkou této právnické osobě.²⁶⁰ Vkládá-li spoluvlastník spoluvlastnický podíl k nemovitosti do společnosti s ručením omezeným, jejímž je společníkem, jde ve smyslu ustanovení občanského zákoníku o převod spoluvlastnického podílu na osobu jemu blízkou.²⁶¹ Právnická osoba se považuje za osobu blízkou dlužníku – fyzické osobě, je-li dlužník jejím statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu, to platí i tehdy, je-li dlužník společníkem, členem nebo zaměstnancem této právnické osoby, případně má-li k ní jiný obdobný vztah, a současně, kdyby důvodně pocítoval újmu, kterou by utrpěla právnická osoba, jako újmu vlastní.²⁶² Osoba dlužníkovi blízká, se může ubránit odpůrcí žalobě, pokud prokáže, že o dlužníkově úmyslu zkrátit odporovatelným právním jednáním věřitele nevěděla ani vědět nemohla, přestože vyvinula „náležitou pečlivost“ k poznání tohoto dlužníkově úmyslu. Má-li se osoba dlužníkovi blízká ubránit odpůrcí žalobě, musí prokázat, že dlužníkův úmysl zkrátit věřitele nemohla i při vynaložení náležité pečlivosti poznat, i když dlužník uzavřením odporované smlouvy nebo učiněním odporovaného právního jednání v její prospěch plní

---

²⁵⁸ Srov. § 116 OZ.

²⁵⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 442.

²⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.1.2010, sp. zn. 29 Cdo 4822/2008.

²⁶¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.4.2004, sp. zn. 22 Cdo 1836/2003.

²⁶² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1.8.2002, sp. zn. 21 Cdo 2192/2001.

svou morální nebo právní povinnost.²⁶³ O zkracující právní jednání dle § 42a OZ se nejedná v případě, obdržel-li dlužník za převedené věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty od nabyvatele skutečně jejich obvyklou cenu nebo mu za ně byla jinak poskytnuta přiměřená náhrada.²⁶⁴ O zkracující právní jednání dlužníka též nejde v situaci, kdy dlužník obdržel za převedené věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty od nabyvatele skutečně jejich obvyklou cenu nebo mu za ně byla jinak poskytnuta přiměřená náhrada a dlužník tuto náhradu či obdržené protiplnění použil k jinému účelu než k uspokojení pohledávky svého věřitele.²⁶⁵ Právní jednání dlužníka, kterým dlužník poruší povinnost zdržet se jednání směřujícího ke zmenšení svého majetku s výjimkou běžné obchodní činnosti, je vůči jeho věřiteli neúčinný pouze za předpokladu, že na majetek tohoto dlužníka byl následně prohlášen konkurs.²⁶⁶

2.4.3 Neúčinnost zvýhodňujících právních úkonů

Další zvláštní skutkovou podstatu dlužníkovu neúčinného jednání jsou dle § 241 InsZ tzv. zvýhodňující právní úkony. V tomto případě sice nedochází ke změně poměrů mezi souhrnem všech v insolvenčním řízení uspokojitelných pohledávek a výtěžkem zpeněžení veškerého majetku, který lze k jejich zpravení použít, nýbrž jde o situace, kdy některému z věřitelů by se v rozporu s pravidly rovného zacházení dostalo vyšší míry uspokojení než věřitelům ostatním.²⁶⁷ V tomto případě, stejně jako u první zvláštní skutkové podstaty dlužníkovu neúčinného právního jednání se opět jedná o skutkovou podstatu „neúmyslnou“, která je založena pouze na objektivních důvodech neúčinnosti. Ne každé zvýhodnění věřitele může být považováno za zvýhodnění, které je možné odporovat v rámci této skutkové podstaty. Dle insolvenčního zákona je zvýhodňujícím právním jednáním takové jednání, které dlužník učinil v době, kdy byl v úpadku, nebo jednání, které vedlo k dlužníkovu úpadku. Má se za to, že zvýhodňující právní jednání učiněné ve prospěch osoby dlužníku blízké, nebo osoby, které tvoří s dlužníkem koncern, je jednání, které dlužník učinil v době, kdy byl v úpadku.²⁶⁸ Tedy opět i v tomto případě zákonodárce usnadňuje insolvenčnímu správci postup vůči osobám dlužníku blízkým a

---

²⁶³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.5.2001, sp. zn. 21 Cdo 1912/2000.

²⁶⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12.6.2008, sp. zn. 21 Cdo 4333/2007.

²⁶⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.11.2015, sp. zn. 21 Cdo 4806/2014.

²⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.9.2008, sp. zn. 29 Cdo 2178/2007.

²⁶⁷ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 447.

²⁶⁸ Srov. § 241 odst. 2 InsZ.

tvořícím s ním koncern tím, že se předpokládá naplnění jedné z podmínek neúčinnosti, a to že příslušné právní jednání dlužník učinil již v době svého úpadku. A zároveň má insolvenční správce vůči těmto osobám k dispozici delší lhůtu oproti lhůtě, kterou má insolvenční správce k dispozici vůči osobám ostatním, a to tříletou lhůtu oproti obecné jednorochní lhůtě. Tedy, že vůči osobám dlužníku blízkým a osobám tvořícím s dlužníkem koncern může insolvenční správce odporovat právní jednání, učiněné dlužníkem v jejich prospěch, ve tříleté lhůtě před zahájením insolvenčního řízení. Ve všech případech však musí být podána žaloba v jednorochní lhůtě ode dne, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku.²⁶⁹

Zvýhodňujícím právním jednáním je zejména jednání, (1) kterým dlužník splnil dluh dříve, než se stal splatným, (2) kterým dlužník dohodl změnu nebo nahrazení závazku ve svůj neprospěch, (3) kterým dlužník prominul svému dlužníku splnění dluhu nebo jinak dohodl anebo umožnil zánik či nesplnění svého práva, anebo (4) kterým dlužník poskytl svůj majetek k zajištění již existujícího závazku, ledaže jde o vznik zajištění v důsledku změn vnitřního obsahu zastavené věci hromadné.²⁷⁰ Tento výčet je pouze demonstrativní a neúčinnost se může vztahovat i na jiné jednání dlužníka, jako například jednání, kterým dlužník poskytl zajištění pohledávky z věřitelem nově poskytnutého úvěru, nebo právní jednání, jímž se mění splatnost a další vlastnosti existujícího dluhu dlužníka, pokud je v neprospěch dlužníka nebo jinak zvýhodňuje určitého věřitele. Odporovat lze i započtení, a to jak dvoustrannou dohodou, tak jednostranným jednáním dlužníka, judikatura však dovozuje, že odporovat lze pouze to započtení, které nelze standardně provést dle insolvenčního zákona.^{271 272} Zvýhodňujícím právním úkonem, které lze odporovat, může být i ručitelské prohlášení dlužníka, že uspokojí pohledávku věřitele v případě, že ji neuspokojí věřitelův dlužník. To platí bez ohledu na to, zda dlužník již věřiteli z titulu ručení zaplatil, či ne. Pokud v tomto případě insolvenční soud určí, že právní jednání dlužníka, kterým převzal ručení za závazky přímého dlužníka vůči insolvenčnímu věřiteli, je neúčinným právním jednáním, pohledávka insolvenčního věřitele opírající se o takové právní jednání se v insolvenčním řízení neuspokojí.²⁷³ Naopak například předčasné splacení meziúvěru zajištěného zástavním právem není

---

²⁶⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 447.

²⁷⁰ Srov. § 241 odst. 3 InsZ.

²⁷¹ Srov. § 140 odst. 2 a 3 InsZ.

²⁷² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.2.2017, sp. zn. 29 ICdo 12/2015.

²⁷³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13.1.2011, sp. zn. 10 Cmo 183/2010.

zvýhodňujícím ani zkracujícím právním jednáním dlužníka, jelikož po předčasném splacení dojde k výmazu zástavního práva a v případě konkursu by se žalovaný uspokojoval z prodeje těchto nemovitostí a nikoli poměrně s ostatními nezajištěnými věřiteli.²⁷⁴

Autorka upozorňuje, že v případě této skutkové podstaty (narozdíl od zkracujících neúčinných právních jednání) se nezjišťuje, zda reálně došlo ke zmenšení majetku dlužníka po zvýhodnění některého z věřitelů, zkoumá se pouze to, zda opravdu došlo ke změně postavení jednoho věřitele na úkor druhých.²⁷⁵ Je porovnáváno, zda ostatní věřitelé obdrželi nižší plnění, než jaké jakého by se jim dostalo bez takového odporovatelného právního jednání dlužníka, přičemž porovnání se musí provádět k okamžiku, kdy bylo odporovatelné jednání učiněno.

Insolvenční zákon výslovně neurčuje, zda se má insolvenční správce domáhat toho, aby ten, v jehož prospěch bylo plněno či kdo měl z neúčinného jednání dlužníka prospěch, vrátil do majetkové podstaty veškeré obdržené plnění nebo jen to, co lze považovat ve vztahu k ostatním věřitelům za nedůvodně zvýhodňující. Bude tedy na uvážení insolvenčního správce, jaký postup zvolí.

2.4.4 Neúčinnost úmyslně zkracujících právních úkonů

Poslední, třetí skutkovou podstatou dlužníkovou neúčinného právního jednání je jednání úmyslně zkracující. V tomto případě dlužník úmyslně zkracuje věřitele, jedná se tedy o skutkovou podstatu založenou na subjektivních důvodech neúčinnosti. Přičemž tento dlužníkův úmysl musel být druhé straně znám nebo jí se zřetelem ke všem okolnostem musel být znám. Na rozdíl od předchozích skutkových podstat, v tomto případě není podstatné, zda se dlužník nacházel v úpadku nebo si tímto právním jednáním úpadek přivodil, rozhodující je to, zda došlo ke zkrácení ostatních věřitelů.

Předpokladem úspěšnosti odpůrcí žaloby je prokázání toho, že dlužník měl v úmyslu zkrátit věřitele a zároveň prokázání toho, že druhá strana o tomto úmyslu věděla nebo vědět musela. Pokud by měli úmysl zkrátit věřitele obě smluvní strany, jednalo by se o úkon neplatný pro rozpor se zákonem.²⁷⁶

---

²⁷⁴ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31.5.2013, sp. zn. 48 ICm 1227/2011.

²⁷⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.8.2018, sp. zn. 29 ICdo 78/2016.

²⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.4.2001, sp. zn. 21 Cdo 1811/2000.

V případě, podá-li věřitel obecnou odpůřčí žalobu ohledně majetku dlužníka, ale insolvenční správce následně pro dané právní jednání dlužníka vysloví neplatnost a uplatní nárok na vydání majetku do majetkové podstaty a majetek je do soupisu majetkové podstaty poté opravdu zahrnut, věřitel je nucen uplatnit vylučovací žalobu. Zda bude věřitel s vylučovací žalobou v těchto případech úspěšný automaticky bude záležet na okolnostech konkrétního případu. Je však diskutabilní, zda by se v tomto případě (opět s přihlédnutím k okolnostem konkrétního případu) jednalo o zákonný postup insolvenčního správce, nebo by naopak šlo o ryze účelový postup vedený zásadou co největšího poměrného uspokojení všech věřitelů.²⁷⁷

Učinil-li dlužník úmyslně zkracující právní úkon ve prospěch osoby dlužníku blízké nebo osoby, která tvoří s dlužníkem koncern, presumuje se, že byl dlužníkův úmysl této osobě znám a je na této osobě, aby prokázala, že dlužníkův úmysl zkrátit uspokojení věřitele nemohla ani při náležité pečlivosti poznat.^{278 279} Úmyslně zkracujícímu právnímu úkonu lze odporovat, byl-li učiněn v posledních pěti letech před zahájením insolvenčního řízení. U právního jednání, na jehož základě vznikají práva vkladem do katastru nemovitostí, lze pokládat za neúčinný jen takové právní jednání dlužníka, na jehož základě bylo právo do katastru nemovitostí skutečně vloženo a lhůta pro podání odpůřčí žaloby proto počíná běžet den následující po dni, ke kterému vznikly účinky vkladu práva do katastru nemovitostí.²⁸⁰ Ve všech případech však musí insolvenční správce zahájit řízení ve lhůtě jednoho roku ode dne, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku.

2.5 Spory o náhradu škody vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem

Insolvenční správce (eventuálně další správce) je při výkonu své funkce povinen (1) postupovat svědomitě a s odbornou péčí, (2) vyvinout veškeré úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší míře a (3) dát přednost společnému zájmu věřitelů před zájmy vlastními i před zájmy jiných osob.²⁸¹ Požadavek uvedený v bodě (2) koresponduje se zásadami insolvenčního řízení a odpovědností

---

²⁷⁷ SPRINZ, Petr. *Odporovatelnost zvýhodňujících právních jednání ex post cesta k poměrnému uspokojení věřitelů*. Obchodněprávní revue. 2019, roč. 11, č. 11-12, s. 269.

²⁷⁸ Srov. § 242 odst. 2 InsZ.

²⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.5.2001, sp. zn. 21 Cdo 1912/2000.

²⁸⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18.7.2000, sp. zn. 31 Cdo 619/2000.

²⁸¹ Srov. § 36 odst. 1 InsZ.

insolvenčního správce za škodu nebo jinou újmu, kterou se autorka v této kapitole zabývá, jelikož vede k jednomu z incidenčních sporů dle insolvenčního zákona.²⁸² Dále je insolvenční správce povinen účastnit se na žádost věřitelského orgánu jeho jednání, předkládat jednou za tři měsíce věřitelskému orgánu a insolvenčnímu soudu písemné zprávy o stavu insolvenčního řízení, pokud nestanoví insolvenční soud jinak, poskytovat součinnost věřitelským orgánům tak, tak aby věřitelský orgán mohl efektivně vykonávat jeho funkce, tj. především dohled na činnost insolvenčního správce a průběžně schvalovat výši a správnost jeho hotových výdajů a nákladů spojených s udržováním a správou majetkové podstaty.²⁸³ Insolvenční zákon umožňuje insolvenčnímu soudu uložit insolvenčnímu správci pořádkovou pokutu nejvýše ve výši 20 000 Kč a to i opakovaně porušuje-li správce své základní povinnosti dle § 36 InsZ. V krajním případě jej insolvenční soud může i zprostit funkce.²⁸⁴

Dle insolvenčního zákona insolvenční správce odpovídá za škodu nebo jinou újmu, kterou způsobí dlužníku, věřitelům nebo třetím stranám při výkonu své funkce tím, že poruší povinnosti, které mu jsou uloženy zákonem nebo rozhodnutím soudu jakož i tím, že při výkonu své funkce nepostupuje s odbornou péčí.²⁸⁵ Jedná se o odpovědnost objektivní, bez zřetele na zavinění.²⁸⁶ Insolvenční zákon předpokládá, že pokud insolvenční správce poruší své povinnosti, odpovídá za škodu nebo jinou újmu, kterou tím způsobil dlužníku, věřitelům nebo třetím osobám. Této objektivní odpovědnosti se insolvenční správce může zprostit, pokud prokáže, že ke škodě nebo jiné újmě nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které je po něm spravedlivě možno požadovat se zřetelem k průběhu insolvenčního řízení. Například v případě ekologické havárie tím, že v majetkové podstatě neměl žádné prostředky, jimiž by mohl takové havárii předejít.²⁸⁷ A právě dalšími incidenčními spory, kterými se autorka věnuje v této kapitole, jsou spory o náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčního správce. O incidenční spor, jde však podle § 159 odst. 1 písm. e) InsZ pouze tehdy, jeli porušením povinností insolvenčního správce při výkonu jeho funkce způsobena škoda na

---

²⁸² Srov. § 5 písm. a) InsZ.

²⁸³ Srov. § 36 odst. 2 InsZ.

²⁸⁴ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 82.

²⁸⁵ Srov. § 37 odst. 1 InsZ.

²⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.7.2016, sp. zn. 29 ICdo 49/2014.

²⁸⁷ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 83.

majetkové podstatě. Jde-li tedy o jinou škodu, i když by byla způsobena insolvenčním správcem, nejedná se o incidenční spor a k řízení budou příslušné obecné soudy.

Insolvenční správce též odpovídá za škodu nebo újmu, která byla způsobena (1) zaměstnanci dlužníka působícími v rozsahu své dosavadní činnosti, (2) jinými osobami ve smluvním vztahu s dlužníkem a (3) osobami (např. svými zaměstnanci), kterých použil k plnění svých úkolů. Insolvenční zákon také upravuje speciální případ odpovědnosti insolvenčního správce za škodu a jinou újmu způsobenou věřiteli s pohledávkou za majetkovou podstatou tím, že vznik takové pohledávky založil správce svým právním úkonem, například tím, že uzavřel smlouvu na dodávku energií, na archivaci, na dodání nejrůznějších prací, zboží a materiálů apod a takto vzniklou pohledávku následně neuhradil pro nedostatek peněžních prostředků majetkové podstaty.²⁸⁸ Odpovědnosti za neuhrazenou pohledávku se insolvenční správce může zprostit jen prokáže-li, že v době, kdy tento právní úkon učinil, nemohl poznat, že majetková podstata nebude postačovat na její úhradu.²⁸⁹ Naopak insolvenční správce neodpovídá za škodu, která vznikla tím, že prohrál soudní spor, pokud postupoval řádně s odbornou péčí²⁹⁰ nebo za nedobytnost dlužníkových pohledávek nebo za pokles cen věcí v majetkové podstatě²⁹¹. Rovněž neodpovídá za škodu, který mohla vzniknout opotřebením věcí v majetkové podstatě v důsledku řádného užívání, stárnutí věcí nebo jejich zničení v důsledku vis maior.²⁹²

Promlčení odpovědnosti insolvenčního správce za náhradu škody nebo jiné újmy nastává v subjektivní lhůtě za dva roky od té doby, kdy se poškozený dozvěděl o výši škody a odpovědnosti insolvenčního správce, nejpozději však v objektivní lhůtě za tři roky od skončení insolvenčního řízení. Jde-li o škodu způsobenou úmyslným trestným činem, za který byl správce pravomocně odsouzen, nejpozději (v objektivní lhůtě) za deset let od skončení insolvenčního řízení, přičemž skončením insolvenčního řízení se rozumí

---

²⁸⁸ Srov. § 37 odst. 3 InsZ.

²⁸⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 83-84.

²⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18.4.2012, sp. zn. 29 Cdo 1400/2010, Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14.8.2015, sp. zn. 2 VSPH 1281/2015.

²⁹¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18.4.2012, sp. zn. 29 Cdo 1400/2010, Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14.8.2015, sp. zn. 2 VSPH 1281/2015.

²⁹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.4.2018, sp. zn. 29 Cdo 819/2018.

rozhodnutí o zrušení konkursu²⁹³, rozhodnutí o skončení reorganizace²⁹⁴ nebo rozhodnutí o splnění oddlužení²⁹⁵

2.5.1 Aktivní a pasivní věcná legitimace

Insolvenční zákon sice konkrétní okruh osob, které mají aktivní věcnou legitimaci k podání žaloby nevymezuje, ale logickou úvahou lze dojít k závěru, že aktivní věcnou legitimaci má dlužník, přihlášení věřitelé nebo věřitelé, kteří uplatnili své pohledávky jiným způsobem, dále nový insolvenční správce dlužníka, který by žaloval správce odvolaného nebo z funkce zproštěného. Žalovaným bude vždy insolvenční správce. Jedná se ale o osobní majetkovou odpovědnost samotného správce a v případě náhrady újmy z porušení povinnosti správce se budou poškození uspokojovat přímo z osobního majetku správce. Jak dovodila judikatura, v žalobě musí být správce označen na straně žalovaného v souladu s občanským soudním řádem²⁹⁶ jako kterákoliv jiný fyzická nebo právnická osoba, stejně jako kdyby taková osoba vedla soukromoprávní spor, který se insolvenčního řízení vůbec netýká, nikoliv jako insolvenční správce dlužníka.²⁹⁷

Jde-li o fyzickou osobu, musí být v žalobě označena jménem, příjmením a bydlištěm, popřípadě rodným číslem. Není-li tomu tak, jedná se o vadnou žalobu, jelikož zakládá rozpor mezi tím, čeho se žalobce po skutkové stránce domáhá, tedy vyvození osobní majetkové odpovědnosti fyzické osoby za škodu nebo újmu způsobenou při výkonu funkce insolvenčního správce, a tím, že žalovaný je označen jako představitel majetkové podstaty dlužníka, kteréžto označení vylučuje uspokojení, popřípadě přiznaného nároku z osobního majetku insolvenčního správce.²⁹⁸ Mezi odbornou veřejností panuje rozpor, zda by insolvenční správce, který nevykonává činnost insolvenčního správce v postavení společníka veřejné obchodní společnosti, měl být v žalobě označen datem narození a bydlištěm, namísto údaje o sídle a identifikačním čísle. Jelikož i když se jedná o osobní majetkovou odpovědnost, tak tato odpovědnost vyplývá z činnosti insolvenčního správce jako osoby podnikající, tudíž část odborné veřejnosti, s kterou autorka souhlasí, zastává názor, že by měl být označován sídlem a identifikačním číslem.

---

²⁹³ Srov. § 308 InsZ.

²⁹⁴ Srov. § 364 InsZ.

²⁹⁵ Srov. § 413 InsZ.

²⁹⁶ Srov. § 79 odst. 1 OSŘ.

²⁹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7.6.2018, sp. zn. 29 Cdo 2772/2016.

²⁹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7.6.2018, sp. zn. 29 Cdo 2772/2016.

Insolvenční zákon lhůtu pro podání žaloby neupravuje, logickou úvahou lze však dovodit, že by tak mělo být učiněno nejpozději do skončení insolvenčního řízení. Bude-li žaloba na náhradu škody proti insolvenčnímu správci úspěšná, insolvenční soud insolvenčnímu správci uloží, aby určitou částku zaplatil do majetkové podstaty. Pokud žaloba úspěšná nebude, soud žalobu odmítne. Spory o náhradu škody vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem jsou incidenčními spory, ve kterých lze pokračovat i po skončení insolvenčního řízení, pokud bylo splněno oddlužení, reorganizační plán nebo rozvrhové usnesení.²⁹⁹

2.6 Spory o platnost smluv, kterými došlo ke zpeněžení majetkové podstaty

Další skupinou incidenčních sporů dle insolvenčního zákona jsou spory o platnost smluv, kterými došlo ke zpeněžení majetkové podstaty. Majetkovou podstatu lze zpeněžit jen způsoby, výslovně upravenými insolvenčním zákonem, přičemž jedním z nich je tzv. *prodej mimo dražbu*.³⁰⁰ Platnost smluv, kterými došlo ke zpeněžení majetkové podstaty mimo dražbu je možné napadnout žalobou dle § 289 odst. 3 InsZ a nastává incidenční spor. Dalšími způsoby upravenými insolvenčním zákonem, kterými lze zpeněžit majetkovou podstatu je zpeněžení majetku veřejnou dražbou podle zvláštního právního předpisu, jedná se o nejpreferovanější a nejtransparentnější způsob zpeněžení a prodej movitých a nemovitých věcí podle ustanovení občanského soudního řádu, teprve pokud nelze majetkovou podstatu zpeněžit ve veřejné dražbě, uvažuje se o jejím zpeněžení podle ustanovení občanského soudního řádu. O zpeněžení rozhoduje insolvenční správce pouze se souhlasem věřitelského výboru. Nastane-li konflikt mezi insolvenčním správcem a věřitelským výborem ohledně způsobu zpeněžení majetkové podstaty, primárně rozhodne věřitelská schůze, eventuálně insolvenční soud. Zpeněžit majetkovou podstatu ve veřejné dražbě, soudní dražbě či mimo dražbu lze až po právní moci rozhodnutí o prohlášení konkursu, nejdříve však po první schůzi věřitelů, pokud se nejedná o věci bezprostředně ohrožené zkázou nebo znehodnocením anebo pokud insolvenční soud nepovolí

---

²⁹⁹ Srov. § 159 odst. 4 InsZ.

³⁰⁰ Srov. § 286 InsZ.

výjimku.³⁰¹ Je-li majetek v majetkové podstatě, na který se váže právo ze zajištění, je insolvenční správce při zpeněžení vázán pokyny zajištěných věřitelů.^{302 303}

2.6.1 Prodej mimo dražbu

Prodej mimo dražbu neboli prodej z volné ruky, je nejčastějším a mnohdy problematickým, nejméně transparentním způsobem zpeněžení majetkové podstaty. Z tohoto důvodu je podmíněn nejen souhlasem věřitelského výboru (eventuálně schůzí věřitelů), ale i insolvenčního soudu. Dokud nejsou oba souhlasy uděleny, je dříve uzavřená smlouva o prodeji mimo dražbu platná, avšak zatím nenabývá žádných účinků, zejména účinku přechodu vlastnického práva na nabyvatele. Souhlasy mohou být po splnění podmínek uděleny i dodatečně.³⁰⁴ Smlouvou o prodeji mimo dražbu lze rozumět jakýkoliv úplatný převod jako je například kupní smlouva, smlouva o postoupení pohledávky, smlouva o prodeji obchodního závodu nebo jeho části, smlouva o převodu obchodního podílu. Proti usnesení, kterým soud vyslovil souhlas s prodejem mimo dražbu, není odvolání přípustné.³⁰⁵ Souhlas insolvenčního soudu nebo věřitelského výboru nemusí být dán, pokud se jedná o prodej věcí bezprostředně ohrožených zkázou nebo znehodnocením nebo věcí zcizovaných při pokračujícím provozu dlužníkovy podniku. Při prodeji mimo dražbu je insolvenční správce oprávněn stanovit kupní cenu i pod cenou odhadní. Správce by měl ocenění provést podle § 2 odst. 1 zákona o oceňování majetku³⁰⁶ a je povinen při tom přihlídnout k nákladům, které by bylo nutné vynaložit na správu zpeněžovaného majetku.³⁰⁷ Kterýkoliv z účastníků insolvenčního řízení nebo účastník smlouvy může nejpozději do tří měsíců ode dne zveřejnění smlouvy v insolvenčním rejstříku napadnout platnost smlouvy o prodeji mimo dražbu žalobou.

2.6.2 Aktivní a pasivní věcná legitimace

Insolvenční zákon okruh osob s aktivní ani pasivní věcnou legitimací neupravuje, ale logicky s ohledem na povahu předmětu sporu dovozujeme, že se jedná o insolvenčního

---

³⁰¹ Srov. § 283 odst. 2 InsZ.

³⁰² Srov. § 293 InsZ.

³⁰³ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 503.

³⁰⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26.4.2013, sp. zn. 3 VSPH 707/2012.

³⁰⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30.6.2010, sp. zn. 3 VSPH 503/2010.

³⁰⁶ Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů.

³⁰⁷ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 507.

správce, dlužníka, věřitele s přihlášenými nebo jinak uplatněnými pohledávkami nebo o účastníka smlouvy. Podmínkou pro podání žaloby je naléhavý právní zájem. Žaloba se podává proti insolvenčnímu správci, projednává se a rozhoduje se o ní v rámci insolvenčního řízení.³⁰⁸ Podává se k insolvenčnímu soudu nejpozději do tří měsíců ode dne zveřejnění smlouvy o prodeji majetku mimo dražbu v insolvenčním rejstříku. Byla-li žaloba podána po uplynutí této lhůty, soud ji odmítne.³⁰⁹ Tuto lhůtu lze prolomit pouze tehdy, nebyl-li nabyvatel v dobré víře ohledně uzavření převodní smlouvy, přesto ale musí být žaloba podána nejpozději do skončení insolvenčního řízení. Aby byla žaloba úspěšná, žalobce musí prokázat, že smlouva byla uzavřena v rozporu s hmotným právem.³¹⁰ Insolvenční soud nezkontroluje, zda byl dán souhlas věřitelského výboru nebo zda stanovení kupní ceny insolvenčním správcem bylo korektní.

Spory o platnost smluv zpeněžujících majetkovou podstatu mimo dražbu jsou incidenčními spory, ve kterých lze pokračovat i po skončení insolvenčního řízení, pokud bylo splněno oddlužení, reorganizační plán nebo rozvrhové usnesení.³¹¹

2.7 Spory o určení právního vztahu nebo práva k majetku dlužníka

Posledním pojmenovaným incidenčním sporem v § 159 odst. 1 písm. g) InsZ jsou spory o určení, zda tu je či není právní vztah nebo právo týkající se majetku nebo závazků dlužníka, je-li na takovém určení naléhavý právní zájem. Mezi tyto spory patří spory o určení neplatnosti právního jednání týkajícího se majetku nebo dluhů dlužníka podle § 231 InsZ a dále předem nevymezený okruh různých určovacích sporů. Nejedná se však o poslední skupinu incidenčních sporů v insolvenčním řízení, § 159 odst. 1 písm. h) InsZ dále upravuje i další spory, které zákon označuje jako spory incidenční, ty však v tomto ustanovení nejsou pojmenované, ale najdeme je v dalších ustanoveních napříč insolvenčním zákonem.

Pokud dojde ke střetu neplatných a neúčinných právních jednání, podle § 234 InsZ, které říká, že byla-li zjištěna neplatnost právního jednání týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka, který lze současně považovat za neúčinný, použije se úprava týkající se

---

³⁰⁸ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 507.

³⁰⁹ Srov. § 160 odst. 4 InsZ.

³¹⁰ Zejména s ust. § 580 a násl. OZ nebo v případě kupní smlouvy v rozporu zejména s ust. § 2079 a násl. OZ.

³¹¹ Srov. § 159 odst. 4 InsZ.

neplatnosti. Z logiky věci je tomu proto, že skutkovou podstatu neúčinného právního jednání může naplnit pouze jednání platné, proto, bude-li proti neplatnému právnímu jednání podána odpůrčí žaloba, soud ji jako bezdůvodnou zamítne.

2.7.1 Žaloba na neplatnost právního jednání podle § 231 InsZ

Toto ustanovení upravuje neplatnost právního jednání v insolvenčním řízení, insolvenční soud zde není vázán rozhodnutím jiného soudu nebo jiného orgánu, kterým v průběhu insolvenčního řízení došlo ke zjištění neplatnosti právního jednání týkající se majetku nebo závazků dlužníka a pouze insolvenční soud může v průběhu insolvenčního řízení posuzovat, zda je právní jednání platné či nikoliv.³¹² Tato speciální úprava určení neplatnosti právního jednání byla zavedena z důvodu toho, aby se předešlo případným jinak povoleným způsobům uznání neplatnosti právního jednání, které by jinak mohly vést ke krácení majetkové podstaty.

Jedinou výjimkou, kdy je insolvenční soud vázán rozhodnutím jiného soudu, kterým byla zjištěna neplatnost právního jednání ve vztahu k majetku nebo závazkům dlužníka, je situace, kdy toto rozhodnutí jiného soudu nabylo právní moci ještě před zahájením insolvenčního řízení a takové právní jednání, jehož se rozhodnutí týká, se považuje za neplatné i v insolvenčním řízení.³¹³ Podmínkou však je, aby dlužník byl účastníkem pravomocně skončeného řízení. Rozhodný je přitom moment, kdy takové rozhodnutí nabylo právní moci, nikoliv, kdy bylo řízení zahájeno nebo kdy soud rozhodl. Pokud rozhodnutí nabylo právní moci přede dnem, kdy bylo zahájeno insolvenční řízení, je podmínka naplněna a právní úkon, jehož se rozhodnutí týká, se považuje za neplatný i v insolvenčním řízení. Neplatnost právního jednání však nemusí být deklarována přímo ve výroku daného rozhodnutí, stačí pokud je zjištěna v odůvodnění, pokud se nejedná o rozhodnutí, jehož cílem bylo přímo vyslovení dané neplatnosti, tedy především v určovacích sporech.³¹⁴ Stalo-li se takové rozhodnutí pravomocné později, než přede dnem, kdy bylo zahájeno insolvenční řízení, platnost příslušného právního jednání posoudí insolvenční soud sám.³¹⁵

---

³¹² Srov. § 231 InsZ.

³¹³ Srov. § 232 InsZ.

³¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.11.2001, sp. zn. 20 Cdo 2824/99.

³¹⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2 vydání. Praha: Leges, 2014, s. 412.

Autorka shrnuje, že po zahájení insolvenčního řízení je oprávněn posuzovat otázky neplatnosti právního jednání, které se týká nakládání s majetkem zahrnutým v majetkové podstatě dlužníka nebo závazků dlužníka, pouze insolvenční soud, který vede insolvenční řízení. Neplatnost řeší insolvenční soud jako incidenční spor. Důvodem výlučné příslušnosti insolvenčního soudu k rozhodnutí o platnosti či neplatnosti právního úkonu je, aby průběh insolvenčního řízení nebyl narušován jiným soudním řízením vedeným u obecného soudu a aby takové spory nebyly záměrně vylučovány mimo insolvenční řízení.³¹⁶ Aktivní věcná legitimace k podání žaloby patří insolvenčnímu správci, věřitelům uplatňujícím své pohledávky, státnímu zastupitelství a dlužníku, tomu ale pouze v případě, jedná-li se o osobu s dispozičním oprávněním, jinak ho zákon aktivní věcné legitimace výslovně zbavuje. Aby byla žaloba úspěšná, je potřeba prokázání naléhavého právního zájmu na požadovaném určení, jak je tomu ostatně u určovacích žalob vždy.³¹⁷

2.7.2 Ostatní určovací žaloby podle § 159 odst. 1 písm. g) InsZ

Kromě sporů o neplatnost právního jednání podle § 231 InsZ patří mezi incidenční spory podle § 159 odst. 1 písm. g) InsZ i další určovací spory, přičemž v praxi se jedná nejčastěji o žaloby na určení vlastnictví.

2.8 Další spory označené zákonem jako incidenční

Kromě incidenčních sporů výslovně pojmenovaných v ustanovení § 159 odst. 1 v bodě písm. h) InsZ upravuje insolvenční zákon ještě další spory, které označuje jako incidenční. Jedná se o různé spory, které se vyskytují napříč insolvenčním zákonem (nebo v případě sporů dle zákona o obchodních korporacích, které byly zařazeny do incidenčních sporů podle insolvenčního zákona novelou účinnou ode dne 1.ledna 2021, v tomto zákoně), a které jsou tímto zákonem za incidenční označovány. Jedná se o následující typy sporů:

- (1) Spory o majetkovou sankci uloženou přihlášenému věřiteli při vědomém nadhodnocení své pohledávky nebo při záměru ovlivňovat rozhodování věřitelského výboru ve svůj prospěch dle ustanovení § 178 až § 182 InsZ

---

³¹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.7. 2013, sp. zn. 29 Cdo 392/2011.

³¹⁷ Srov. § 4 odst. 1 písm. c) a § 5 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., zákon o státním zastupitelství.

- (2) Spory o to, zda pohledávka zanikla v průběhu insolvenčního řízení, či zda stále trvá dle ustanovení § 186 InsZ
- (3) Spory ohledně výše nebo charakteru pohledávky vyplývající z účetnictví dlužníka dle ustanovení § 373 odst. 6 InsZ a § 385 InsZ
- (4) Spory podle zákona o obchodních korporacích dle ustanovení § 66 ZOK.

3 Vliv významné judikatury soudů na popěrné úkony v insolvenčním řízení

Stejně jako ve všech ostatních odvětví práva, judikatura zastává v insolvenčním právu v oblasti popěrných úkonů a incidenčních sporů velmi důležitou funkci. V českém právním systému soud sice rozhoduje primárně podle platného práva a soudce je při rozhodování vázán pouze zákony a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního pořádku, nicméně pokud se v právu vyskytne určitá neurčitost, je vhodné použití relevantních soudních rozhodnutí neboli judikatury.³¹⁸ V České republice tedy judikatura nejvyšších soudů formálně závazná není (kromě obecné závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu, kterými se ruší právní předpisy nebo jejich ustanovení), nicméně má určitou normativní sílu, soudce při rozhodování neaplikuje zákon pouze mechanicky, ale zvažuje právě i další aspekty jako je judikatura. Autorka vybrala několik dle ní nejrelevantnějších rozhodnutí českých soudů, týkajících se tématu popěrných úkonů a bude se jim v této kapitole věnovat.

3.1 Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 14/10 ze dne 1.7.2010

Za nejzásadnější rozhodnutí soudů v oblasti popěrných úkonů od účinnosti insolvenčního zákona autorka považuje Nález Ústavního soudu Pl. ÚS ze dne 1.7.2010. V návaznosti na tento judikát byla přijata novela insolvenčního zákona 241/2010 Sb., s účinností od 31.3.2011, která přinesla popěrné právo věřitelů, kteří své pohledávky přihlásili v rámci insolvenčního řízení a kteří jej do té doby neměli. Ústavní soud označil tuto absenci popěrného práva věřitelů za porušení základního práva na spravedlivý proces a příslušné omezující ustanovení insolvenčního zákona zrušil. Jelikož ale byla účinnost tohoto nálezu odložena na 31.3.2011, bylo třeba vyřešit otázku, jak se zachovat v tzv. „přechodném“ období. Nejvyšší soud se vyslovil se závěrem, že popěrným úkonům věřitelů, které byly učiněny v insolvenčním řízení při přezkumném jednání konaném po vydání tohoto nálezu je třeba právní procesní validitu přiznat.³¹⁹ Pokud v insolvenčním řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí o úpadku dlužníka do 30.3.2011, došlo při následném přezkumném jednání k popření pohledávky některým z přihlášených věřitelů, pak se na toto popření ustanovení předmětné novely nijak nepoužijí a popření bude mít

---

³¹⁸ Srov. čl. 95 Ústavy.

³¹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.4.2012, sp. zn. 29 ICdo 7/2012.

účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem dle příslušných ustanovení insolvenčního zákona ve znění účinném do 30.3.2011.³²⁰

Přiznání popěrného práva věřitelů s sebou neslo i určitá negativa, bylo zapotřebí tedy zavést daná opatření, aby opětovně zavedené popěrné právo věřitelů nezpůsobovalo negativní důsledky (jako třeba záměrné neúměrné prodlužování insolvenčního řízení), jako tomu bylo v úpadkových řízeních podle předchozího zákona o konkursu a vyrovnání. Jednou z pojistek je povinnost popírajícího věřitele složit jistotu 10 000 Kč na náklady incidenčního sporu.³²¹ Ke složení jistoty je popírající věřitel povinen ze zákona a je-li v incidenčním sporu úspěšný, jistota je mu vrácena, není-li úspěšný, jistota se použije jako úhrada nákladů řízení. Dále může být přihlášený popírající věřitel soudem vyzván ke složení další jistoty k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla věřiteli popěrné pohledávky nedůvodným popřením pohledávky.³²² V tomto případě je však ale pouze na věřiteli, jehož pohledávka je popírána, že mu vznik takové škody nebo újmy zjevně hrozí. Pokud popírající věřitel jistotu na náklady sporu nebo k zajištění náhrady škody nesloží, soud žalobu odmítne. Další pojistkou je zformalizování celého popěrného úkonu věřitelů, jelikož ti, na rozdíl od insolvenčního správce nebo dlužníka, musí svůj popěrný úkon realizovat prostřednictvím standardizovaného formuláře, který má stejné náležitosti, jako žaloba podle občanského soudního řádu, musí z něj být patrné, zda se popírá pravost, výše či pořadí přihlášené pohledávky a popření musí být učiněno nejpozději tři dny přede dnem přezkumného jednání o popěrné pohledávce.

Co se týká již samotného nálezu, napadená ustanovení byla: 1) § 192 odst. 1 InsZ, které udávalo, že dlužník a insolvenční správce mohou popírat pravost, výši či pořadí všech přihlášených pohledávek, jednotliví věřitelé však toto právo nemají, 2) § 198 odst. 1 InsZ, které říkalo, že věřitelé nevykonatelných pohledávek, které byly popřeny insolvenčním správcem, mohou uplatnit své právo žalobou na určení u insolvenčního soudu do třiceti dní od přezkumného jednání, tato lhůta však neskončí dříve než uplynutím patnácti dní od doručení vyrozumění podle § 197 odst. 2 InsZ, žalobu tito věřitelé podávají proto insolvenčnímu správci a pokud žaloba nedojde ve stanovené lhůtě insolvenčnímu soudu,

---

³²⁰ MARŠÍKOVÁ, Jolana. Popření pohledávky věřitelem. *Praktický průvodce insolvenčním řízením* [online]. 2021. [citováno dne 2024-01-28]. Dostupné z <https://www.insolvencni-zakon-komentar.cz/33/popreni-pohledavky-veritelem-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFEtumJs0KVDbHZYzueVCSKiW7VtA/?query=Vzor%20%BEaloby%20o%20ur%E8en%E D%20pop%F8en%E9%20nevykonateln%E9%20pohled%E1vky&serp=1> .

³²¹ Srov. § 202 odst. 3 InsZ.

³²² Srov. § 202 odst. 4 InsZ.

k popřené pohledávce co do její pravosti se nepřihlíží, pohledávka popřená co do její výše nebo pořadí je v takovém případě zjištěna ve výši nebo pořadí uvedeném při jejím popření, 3) § 199 odst. 1 InsZ, které znělo, že insolvenční správce, který popřel vykonatelnou pohledávku, podá do třiceti dní od přezkumného jednání u insolvenčního soudu žalobu, kterou své popření uplatní proti věřiteli, který vykonatelnou pohledávku přihlásil a lhůta je zachována, dojde-li žaloba nejpozději poslední den lhůty soudu, 4) § 201 odst. 1 InsZ, které říkalo, že nevykonatelná pohledávka je zjištěná, jestliže ji nepopřel insolvenční správce, jestliže insolvenční správce, který ji popřel, vezme své popření zpět nebo rozhodnutím soudu ve sporu o určení její pravosti, výše či pořadí. Ústavní soud dovodil, že zákonodárce v napadeném ustanovení omezil, spíše dokonce anuloval, právo věřitele domáhat se ochrany svých práv u soudu či jiného orgánu, a tím popřel základní právo dle čl. 36 Listiny.³²³ Judikoval, že napadené ustanovení § 192 odst. 1 InsZ je v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny a dále s ohledem na situaci, kdy se věřitel popřením pohledávky jiného věřitele domáhá ochrany základního práva je napadené ustanovení též v rozporu s čl. 4 Ústavy, dle kterého jsou základní práva a svobody pod ochranou soudní moci. Ústavní soud nesouhlasí s argumentem Městského soudu v Praze, který byl názoru, že zásah do čl. 36 odst. 1 Listiny je důvodný, jelikož se snaží zabránit zneužití popěrného práva vedoucího například k průtahům řízení apod, jelikož by tak tímto předpokladem soudy směřovaly ke spekulativní úvaze typu presumpce viny.³²⁴ Ústavní soud dále říká, že je třeba nalézt jiné cesty, jak zabránit zneužívání tohoto institutu než jednoduše toto právo věřitelům odeprít. Ústavní soud dále v rámci komparativní metody uvádí, že například i dle rakouské či německé právní úpravy může pohledávku jiného věřitele popírat přihlášený věřitel.³²⁵ Z výše uvedených napadených ustanoveních bylo zrušeno § 192 odst. 1, věty první, včetně věty za středníkem InsZ, které znamenalo protiústavní mezeru v podobě protiústavního zúžení okruhu subjektů oprávněných popřít přihlášenou pohledávku, návrh na zrušení zbývajících napadených ustanovení Ústavní soud odmítl jako zjevně neopodstatněný.

Dle disentního stanoviska soudce Vladimíra Kůrky obecně platí, i mimo insolvenční řízení, že jeden z věřitelů nemůže zasahovat do sporu, který vede jeho dlužník s jiným svým věřitelem, ani v obdobných vykonávacích řízeních, například exekucích či

---

³²³ Srov. čl. 36 LZPS.

³²⁴ PACHL, Lukáš. *Insolvenční zákon s judikaturou*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s. 235.

³²⁵ Srov. § 105 Konkursordnung, § 178 InsO.

výkonech rozhodnutí, věřitel popírající pohledávku jiného věřitele nemá více práv než těch, jenž tomuto ustanovení odpovídala. Dle soudce Kůrky k ochraně zájmů věřitele, který se cítí být uplatněnou pohledávkou jiného věřitele krácen, v insolvenčním řízení slouží institut přezkumného jednání v rámci kterého má prostor ke zpochybnění a adekvátním doložení své obrany i k vyvinutí tlaku na insolvenčního správce, aby spornou pohledávku zákonným způsobem popřel. Dále je mu k dispozici režim institut náhrady škody, který může uplatnit proti insolvenčnímu správci nebo žaloba z lepšího práva, kterou se (sice vně insolvenční řízení) může proti tomuto věřiteli domáhat toho, o co bylo jednáním tohoto věřitele uspokojení jeho pohledávky zkráceno. Soudce Kůrka dále argumentoval i § 5 InsZ, který uvádí, že „*nestanoví-li tento zákon jinak, nelze práva věřitele nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení omezit rozhodnutím insolvenčního soudu ani postupem insolvenčního správce.*“

Odlišné stanovisko měl i soudce Jiří Nykodýma, či soudce Miloslav Výborný, kteří argumentovali podobnými názory a skutečnostmi jako soudce Kůrka. Tedy, že insolvenční řízení je speciální formou civilního procesu a v nalézacím řízení podle občanského soudního řádu též třetí strany nemají procesní právo zasahovat do řízení vedeného proti žalovanému jinými žalobci. Kromě „ochranného institutu“ jistoty, či odpovědnosti insolvenčního správce za škodu, soudce Nykodýma zmiňuje též sankci, se kterou zákon spojuje přihlášení nepravé pohledávky, a co se týká komparativní metody poukazují na slovenskou právní úpravu této problematiky, která též popěrné právo věřitelům neumožňuje.

3.2 Nález Ústavního soudu ze dne 2.7.2019, sp. zn. Pl ÚS 2/19

Nálezem Ústavního soudu ze dne 2. července 2019 zrušil Ústavní soud slovo „*nezajištěného*“ v § 410 odst. 2 věty první InsZ, ve znění účinném do 30.6.2017, resp. § 410 odst. 5 věty první insolvenčního zákona, ve znění účinném do 31.5.2019.

Napadené ustanovení v § 410 odst. 2 mělo do 30.6.2017 toto znění: „*Popření pohledávky nezajištěného věřitele dlužníkem má za trvání účinků schválení oddlužení tytéž účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem, ustanovení § 51 odst. 2 tím však není dotčeno; pro toto popření platí obdobně ustanovení o zjištění pohledávky týkající se insolvenčního správce. Jestliže dlužník popřel pohledávku při přezkumném jednání, které se konalo před schválením oddlužení, nastávají účinky tohoto popření dnem, kdy nas taly*

účinky oddlužení; tento den je rozhodný i pro počátek běhu lhůt k podání žaloby o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky. Věřitelé nevykonatelné pohledávky, která byla popřena dlužníkem, podávají žalobu vždy vůči dlužníku." Po novele insolvenčního zákona provedené zákonem č. 64/2017 Sb., napadené ustanovení, nyní již jako § 410 odst. 5 InsZ, znělo takto: *"Popření pohledávky nezajištěného věřitele dlužníkem má za trvání účinků schválení oddlužení tytéž účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem, ustanovení § 51 odst. 2 tím však není dotčeno; pro toto popření platí obdobně ustanovení o zjištění pohledávky týkající se insolvenčního správce. Jestliže dlužník popřel pohledávku před schválením oddlužení, nastávají účinky tohoto popření dnem, kdy nastaly účinky oddlužení; tento den je rozhodný i pro počátek běhu lhůt k podání žaloby o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky. Věřitelé nevykonatelné pohledávky, která byla popřena dlužníkem, podávají žalobu vždy vůči dlužníku."* V aktuálním znění § 410 odst. 5 InsZ je již vynecháno třetí slovo, tedy slovo „nezajištěného“.

Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy se navrhovatelé domáhali zrušení několika rozhodnutí obecných soudů³²⁶, s tím, že představují protiústavní zásah do základního práva občana na soudní ochranu a spravedlivý proces chráněného jak Ústavou, tak LZPS.³²⁷ S touto ústavní stížností navrhovatelé spojili návrh na zrušení slova „nezajištěného“ v § 410 odst. 2 větě první InsZ.

K návrhu na zrušení výše uvedeného ustanovení navrhovatelé uvedli, že obecně přijímaný výklad, podpořený judikaturou Nejvyššího soudu, v podstatě zbavuje dlužníka možnosti obrátit se na soud v případě neúměrně navýšených a neoprávněných požadavků zajištěného věřitele, v těch případech, kdy je insolvenční správce, zejména ten „volený“ zajištěným věřitelem jako majoritním, z jakéhokoliv důvodu nečinný. Především v případě spotřebitelských smluv Nejvyšší soud a Ústavní soud upozorňovaly na nerovné postavení spotřebitele či na zneužívající klauzule, které zbavují spotřebitele možnosti tuto nerovnováhu odstranit, zvláště v rámci insolvenčního řízení, přičemž tyto problémy dlužníků jsou v praxi poměrně časté, přičemž návrh na řešení těchto problémů přesahuje zájem navrhovatelů.³²⁸ Na základě shromážděných podkladů ve věci rozhodující senát Ústavního soudu dospěl k závěru, že akcesorický návrh navrhovatelů na zrušení

---

³²⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.3.2017, sp. zn. 29 ICdo 26/2015, usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26.11.2014, sp. zn. 11 VSOL 145/2014, usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29.7.2014, sp. zn. 26 ICM 176/2014.

³²⁷ Srov. čl. 40 Ústavy, čl. 36 odst. 1 LZPS.

³²⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 2. července 2019 sp. zn. Pl. ÚS 2/19.

předmětného ustanovení není zjevně neopodstatněný, proto toto řízení o ústavní stížnosti přerušil a návrh na zrušení napadeného ustanovení postoupil plénu k rozhodnutí.³²⁹ Plénum Ústavního soudu následně v nálezu vyslovilo, že toto ustanovení bylo v rozporu s čl. 36 odst. 1 a čl. 37 odst. 3 Listiny ve spojení s čl. 1 odst. 1 Ústavy.³³⁰ Tato novela odstranila rozlišování mezi nezajištěnými a zajištěnými věřiteli, reagovala tak na výklad směrnice Rady Evropské unie o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.

Soudci Vladimír Sládeček a Radovan Suchánek nesouhlasí s výrokem nálezu sp. zn. Pl. ÚS 2/19 a jeho odůvodněním a argumentují tím, že řízení o návrhu stěžovatelů na zrušení části insolvenčního zákona mělo být zastaveno podle § 67 odst. 1 zákona o Ústavním soudu³³¹, protože navrhovaná úprava zákona ztratila platnost ještě před skončením řízení. Rovněž vyjadřují nesouhlas s výkladem § 74 zákona o Ústavním soudu v nálezu, který podle nich nebránil stěžovatelům podat návrh na zrušení již zrušené části zákona, a tvrdí, že v tomto případě není důvod pro pokračování v řízení. Toto odlišné stanovisko se zakládá na jejich předchozích postojích k vyslovení protiústavnosti a k výkladu příslušných ustanovení zákona o Ústavním soudu.³³²

Ve stejném duchu jako odůvodnění plenárního nálezu sp. zn. Pl. ÚS 2/19 se nese i rozhodnutí a odůvodnění Nálezu Ústavního soudu ze dne 23.9.2019, sp. zn. III ÚS 3289/17, ve kterém se stěžovatel domáhá zrušení slov „*nezajištěného věřitele*“ v § 410 odst. 5 větě první InsZ ve znění účinném do 31.5.2019. Nejvyšší soud k této ústavní stížnosti podotýkal, že s účinností od 1.6.2019, po novele insolvenčního zákona provedené zákonem č. 31/2019 Sb., bylo z napadeného ustanovení vypuštěno slovo „*nezajištěného*“, a co se týká slova „*věřitele*“, v tomto rozsahu Ústavní soud jeho neústavnost nedovodil. Stěžovatel v tomto nálezu, stejně jako v nálezu v této kapitole mu předcházejícím, upozorňuje na to, že nemožnost účinně popřít pohledávku zajištěného věřitele nebo bránit svá práva u soudu (v jiném řízení než v řízení o popření pohledávky) představují porušení práva na spravedlivý proces, Tato situace také neodůvodněně zvýhodňuje zajištěné věřitele. Stěžovatel dále tvrdil, že z tohoto důvodu je příslušná právní úprava protiústavní. V tomto směru Ústavní soud stěžovateli přisvědčil.

---

³²⁹ Dle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy.

³³⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 2.7.2019, sp. zn. Pl. ÚS 2/19.

³³¹ Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

³³² Nález Ústavního soudu ze dne 2.7.2019, sp. zn. Pl. ÚS 2/19.

Podotknul, že v již zmíněném plenárním nálezu sp. zn. Pl. ÚS 2/19 konstatoval, že dotčené ustanovení insolvenčního zákona, ve znění účinném do 30.6.2017, bylo v rozporu s čl. 36 odst. 1 a čl. 37 odst. 3 LZPS ve spojení s čl. 1 odst. 1 Ústavy. Stejně tak účastníky řízení odkázal na závěry vyslovené v „navazujícím“ nálezu, v němž se mimo jiné uvádí, že napadený postup obecných soudů zavedl vznik situaci, kdy v případě stěžovatelů, jakožto spotřebitelů, nebyla přezkoumána oprávněnost věřitelovy pohledávky z hlediska přítomnosti tzv. zneužívající klauzule v příslušné smlouvě, čímž byl porušen čl. 36 odst. 1 a 3 LZPS a z tohoto důvodu, tedy že daná právní úprava, jde-li o výkon popěrného práva, bez racionálního důvodu rozlišovala mezi dlužníky věřitelů zajištěných a nezajištěných pohledávek.³³³ Ústavní soud v tomto kontextu vyvodil povinnost věcně projednat podanou žalobu v nově otevřeném řízení, aby bylo možné přímo aplikovat použití čl. 36 odst. 2 Listiny, jelikož jen tak lze nalézt řešení a dodržet tak závazky, které plynou z členství České republiky v Evropské unii.

3.3 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.2.2013, sp. zn. 29 ICdo 11/2012

V tomto usnesení se odvolací soud ztotožnil se závěrem insolvenčního soudu, který řízení zastavil pro překážku litispendence. Dle insolvenčního soudu bránilo projednání žaloby, prostřednictvím které žalobce požadoval, aby jeho vykonatelná a zajištěná pohledávka byla uznána, a to s právem na oddělené uspokojení ze zajištěných nemovitostí ve vlastnictví dlužníka, jiné řízení, vedené též u insolvenčního soudu, ve kterém se insolvenční správce domáhal vůči žalobci určení toho, že pohledávka žalobce přihlášená do insolvenčního řízení úpadce jako pohledávka vykonatelná a zajištěná, není po právu a není zajištěna majetkem dlužníka.

Odvolací soud zdůraznil, že v obou případech, jde o stejné účastníky, stejný skutkový stav věci a stejný žalobní návrh, s tím, že obě řízení se liší pouze tím, že žalobce v tomto sporu vystupuje ve sporu, který brání pojednání této žaloby, v postavení žalovaného a žalovaný v tomto sporu je v postavení žalobce. Na zmíněnou situaci – odvolací soud aplikoval příslušné ustanovení insolvenčního zákona, podle kterého vyjde-li v průběhu řízení o žalobě na popření nevykonatelné pohledávky najevo, že popřená pohledávka je pohledávkou vykonatelnou, není to důvod k zamítnutí žaloby, žalovaný je však v

---

³³³ Nález Ústavního soudu ze dne 23.7.2019, sp. zn. III ÚS 2589/17.

takovém případě povinen prokázat důvod svého popření podle § 199 InsZ.³³⁴ To platí podle odvolacího soudu i v případě, že probíhá řízení o popření vykonatelné pohledávky a v průběhu takového řízení vyjde najevo, že ve skutečnosti se jedná o pohledávku nevykonatelnou.

Odvolací soud rovněž upozornil na to, že právní postavení žalobce, jako přihlášeného zajištěného věřitele, se v insolvenčním řízení nezmění v jeho neprospěch ani v případě, že insolvenční správce svou žalobu na popření vykonatelné pohledávky vezme zpět poté, kdy toto řízení bude již pravomocně zastaveno pro překážku litispendence. Vysvětlil, že i při zpětvzetí žaloby insolvenčním správcem po zastavení řízení pro litispendenci zůstává pohledávka zjištěna.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Argumentoval tím, že odvolací soud věc nesprávně právně posoudil, především proto, že v jeho projednávané věci se domáhá primárního určení, že jeho pohledávka je pohledávkou zjištěnou ve smyslu § 201 odst. 2 InsZ a eventuálně určení toho, že jeho pohledávka je po právu, přičemž předmětem řízení druhého souběžného řízení je pouze určení, zda pohledávka žalobce po právu není. Dále dovolatel poukazoval na to, že v projednávané věci je žalobní návrh formulován „pozitivně“ a v související věci „negativně“ a že předmět zmíněných řízení tudíž není toutéž věcí.³³⁵

Nejvyšší soud nakonec zrušil rozhodnutí obou soudů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Argumentoval tím, že právní závěr odvolacího soudu je nesprávný, jelikož, co se týká překážky litispendence, neobstojí již proto, že odvolací soud pominul skutečnost, že se žalobce domáhal určení pravosti vykonatelné pohledávky a práva na uspokojení ze zajištění pouze pro případ, že nebude vyhověno jeho primárnímu petitu na určení. Dle Nejvyššího soudu není pochyb, že uvedený primární žalobní návrh je zcela odlišný od předmětu řízení v souvisejícím řízení, jímž je žaloba insolvenčního správce na určení, že pohledávka není po právu a není zajištěna majetkem dlužníka.

Závěrem lze tedy říci, že je-li popřeno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění v souladu s § 196 odst. 2 InsZ, nezávisle na důvodech tohoto popření (tj. bez ohledu na to, zda je popřena pouze pravost nebo existence pohledávky vůči osobnímu dlužníkovi

---

³³⁴ Srov. § 198 odst. 3 InsZ.

³³⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.02.2013, sp. zn. 29 ICdo 11/2012, 2013.

odlišnému od zástavního dlužníka, u kterého probíhá insolvenční řízení, nebo zda je popřeno pouze právo na uspokojení ze zajištění bez ohledu na to, zda je zpochybněna existence pohledávky vůči osobnímu dlužníkovi, popř. zda je popřena jak existence pohledávky, tak i právo na uspokojení ze zajištění), podává žalobu na určení práva na uspokojení pohledávky ze zajištění věřitel pohledávky. Jestliže žalobu na popření práva na uspokojení pohledávky ze zajištění podá insolvenční správce, soud tuto žalobu odmítne jako podanou neoprávněnou osobou podle § 160 odst. 4, věty první InsZ, pak v daných okolnostech nelze aplikovat ustanovení § 198 odst. 3 InsZ. Skutečnost, že insolvenční správce podal tuto žalobu dříve, než věřitel podal žalobu na určení práva na uspokojení ze zajištění, není překážkou pro soud, aby následně projednal a rozhodl o věřitelově žalobě.³³⁶

---

³³⁶ Srov. § 83 odst. 1 OSŘ.

4 Srovnání s vybranými zahraničními úpravami

4.1 Spolková republika Německo

Právní úprava insolvenčního řízení v sousední Spolkové republice Německo byla českému zákonodárci předlohou při tvorbě insolvenčního zákona, ale i přesto, že je česká právní úprava insolvenčního řízení inspirována tou německou, v mnoha aspektech jsou odlišené. Úpravu německého insolvenčního práva nalezneme v insolvenčním řádu *Insolvenzordnung*³³⁷ ze dne 5. října 1994 (dále jako InsO). Tento zákon, který obsahuje právní úpravu insolvenčního práva jednotnou pro všechny spolkové země, vstoupil v platnost 1. ledna 1999 a nahradil bývalý Konkursní zákon (*Konkursordnung*) z 10. února 1877 a Vyrovňovací zákon (*Vergleichsordnung*) z 26. února 1935, které platily ve starých spolkových státech Spolkové republiky Německo a Zákon o provádění exekucí (*Gesamtvollstreckungsordnung*) ze dne 6. června 1990, který platil v nových spolkových státech. *Insolvenzordnung* se skládá z celkem třinácti částí. Prvních jedenáct upravuje obecnou část jako je zahájení insolvenčního řízení, subjekty insolvenčního řízení, uplatňování pohledávek, majetkovou podstatu a skončení řízení. Dvanáctá část upravuje už konkrétní způsoby řešení úpadku a mezinárodní insolvenční právo. Část třináctá upravuje platnost zákona.

Dle *Insolvenzordnung* insolvenční řízení slouží k hromadnému uspokojení dlužníkových věřitelů zpeněžením dlužníkovy majetku a rozdělením výtěžku nebo sjednáním insolvenčního plánu, zejména za účelem udržení podniku.³³⁸ Přesto ale německá úprava nezná požadavek plurality věřitelů jako podmínku úpadku dlužníka, jako je tomu v případě české právní úpravy, kde společně s podmínkou plurality věřitelů musí být splněna podmínka platební neschopnosti, tedy že dlužník má peněžité závazky, které jsou déle než třicet dnů po lhůtě splatnosti a není schopen je splnit.³³⁹

Pro insolvenční řízení je výlučně věcně příslušný obvodní soud, kde má dlužník svou obecnou soudní příslušnost.³⁴⁰ V případě právnické osoby se obecná soudní příslušnost řídí místem sídla, zapsaného v obchodním rejstříku. Je tomu tedy jinak než podle české právní úpravy, kde jsou věcně příslušné krajské soudy, dle německé úpravy jsou věcně

---

³³⁷ *Insolvenzordnung* vom 5. Oktober 1994 (BGBl. I S. 2866).

³³⁸ Srov. § 1 InsO.

³³⁹ Srov. § 17 InsO.

³⁴⁰ Srov. § 3 odst. 1 InsO.

příslušné soudy obvodní. Insolvenční řízení se zahajuje pouze na písemnou žádost, kterou může podat pouze dlužník nebo věřitelé. K žádosti musí dlužník přiložit seznam věřitelů a jejich pohledávek.³⁴¹ Pokud se dlužník - právnická osoba stane insolventní nebo předlužená, je povinná podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděla nebo při náležitě pečlivosti měla dozvědět o svém úpadku a to do tří týdnů od počátku insolventnosti nebo do šesti týdnů od vzniku předlužení.³⁴² Tady je rozdíl oproti české právní úpravě, která přímo v zákoně nedefinuje lhůtu, v které musí dlužník – právnická osoba insolvenční návrh podat.

Insolvenzordnung rozeznává tři druhy úpadku: (1) platební neschopnost (*Zahlungsunfähigkeit*)³⁴³, (2) hrozící platební neschopnost (*Drohende zahlungsunfähigkeit*)³⁴⁴ a (3) předlužení (*Überschuldung*).³⁴⁵ Předpoklady pro zahájení insolvenčního řízení jsou podání oprávněnou osobou, odůvodněnost, tedy důvod k zahájení insolvenčního řízení³⁴⁶ a krytí nákladů.³⁴⁷ Pokud jsou splněny všechny předpoklady pro zahájení řízení, soud vydá rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení. Insolvenčního správce soud jmenuje v rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení, ve kterém je určen i termín prvního přezkumného jednání, které se týká dalšího průběhu řízení – věřitelé zde rozhodují o postupu insolvenčního řízení a zpeněžení majetkové podstaty na základě zprávy insolvenčního správce. Přezkumná jednání jsou dle německé právní úpravy dvě, na druhém se finálně přezkoumávají přihlášky věřitelů.

Obecnou úpravu incidenčních sporů německý insolvenční zákon nezná a neobsahuje ani jejich výčet, tak jako je tomu v našem insolvenčním zákoně. V německé úpravě se nesetkáme ani s označením *incidenční spory* ani s názvem obdobným. Insolvenzordnung ale upravuje některé spory, které bychom mohli pořadit pod ty incidenční podle našeho insolvenčního zákona, německá úprava obsahuje i další spory, které se nepodobají žádným z našich skupin incidenčních sporů anebo naopak některé skupiny německá úprava neupravuje vůbec. Velmi obdobně, jako český insolvenční zákon, upravuje německá úprava spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášené pohledávky. Je-li popírána nevykonatelná pohledávka, žalobu podává věřitel popřené pohledávky, je-li popírána

---

³⁴¹ Srov. § 13 odst. 1 InsO.

³⁴² Srov. § 15a odst. 1 InsO.

³⁴³ Srov. § 17 InsO.

³⁴⁴ Srov. § 18 InsO.

³⁴⁵ Srov. § 19 InsO.

³⁴⁶ Srov. § 16 InsO.

³⁴⁷ Srov. § 26 InsO.

vykonatelná pohledávka, podává žalobu popírající subjekt.³⁴⁸ Popírá-li vykonatelnou pohledávku dlužník, musí tak učinit ve lhůtě jednoho měsíce od přezkumného jednání nebo od popření pohledávky, jedná-li se o písemné řízení. Pokud tak dlužník neučiní, má se za to, že námitka nebyla uplatněna.³⁴⁹ Jiným popírajícím subjektům německá úprava žádné lhůty pro popěrný úkon neukládá. Odporová žaloba se podává ke stejnému soudu, u kterého probíhá nebo probíhalo insolvenční řízení, tedy k soudu k místně a věcně příslušnému obvodnímu soudu (*Amtsgericht*), není-li však předmět žaloby v působnosti tohoto soudu, jelikož ne všechny německé obvodní soudy mají insolvenční oddělení, je výlučně příslušný krajský soud, v jehož obvodu má dlužník bydliště, nebo jde-li o dlužníka právnickou osobu, sídlo. Byla-li žaloba o takovou pohledávku v den zahájení insolvenčního řízení projednávána již u jiného soudu, řízení se spojí.³⁵⁰ Pravomocné rozhodnutí soudu, kterým byla pohledávka zjištěna nebo kterým se vyhovějí námitce popírajícího, je účinné pro insolvenčního správce a všechny věřitele. Pokud žalobu podal pouze věřitel či věřitelé, a nikoliv insolvenční správce, je tento věřitel či tyto věřitelé oprávněn požadovat náhradu svých nákladů z insolvenční podstaty v rozsahu, v kterém měla podstata z tohoto řízení prospěch.³⁵¹

Obdobně jako česká právní úprava, upravuje *Insolvenzordnung* i spory o vyloučení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty neboli vylučovací spory. Věcnou aktivní legitimaci zde má dlužník a třetí osoby, které tvrdí, že určitá majetková hodnota nepatří do majetkové podstaty, nejedná se při tom o insolvenční věřitele. V tom je rozdíl oproti české úpravě, jelikož dle insolvenčního zákona může podat dlužník sice návrh na vynětí věci z majetkové podstaty, ale už se nebude jednat o vylučovací žalobu.³⁵² Další rozdíl v oblasti vylučovacích sporů nastává jedná-li se žaloba nemovité věci, která má být vyloučena z majetkové podstaty. Oprávněná osoba se v žalobě musí domáhat výmazu plomby z katastru nemovitostí (*Grundbuch*) a současně musí prokázat, že zápis dlužníkova vlastnictví oné nemovité věci není v souladu se skutkovým stavem. Vylučovací spory nejsou však řešeny dle německého insolvenčního zákona, ale samostatně mimo insolvenční řízení v civilním procesu podle německého občanského zákoníku.³⁵³

---

³⁴⁸ Srov. § 179 InsO.

³⁴⁹ Srov. § 184 odst. 2 InsO.

³⁵⁰ Srov. § 180 odst. 2 InsO.

³⁵¹ Srov. § 183 InsO.

³⁵² Srov. § 226 InsZ.

³⁵³ Srov. § 47 InsO ve spojení s § 894 a násl. *Bundesgesetzblatt (BGBl)* vom 23. Mai 1949.

Co se týká české skupiny incidenčních sporů o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela, německá úprava neobsahuje podobnou úpravu, nicméně, co se týká samotného insolvenčního řízení, dle německé úpravy lze vést společné insolvenční řízení i pro registrované partnery, v tomto směru sledujeme velký rozdíl oproti české úpravě, která tuto možnost nenabízí.³⁵⁴ Dle autorčina názoru by se do budoucna česká právní úprava mohla inspirovat tou německou i v tomto směru, jelikož registrované partnerství mohou být v České republice uzavírány od roku 2006, obecně jsou registrovaná partnerství a sňatky stejnopohlavních párů globálně čím dál více uznávány a normalizovány, tudíž i přestože dle české právní úpravy mezi registrovanými partnery nevzniká SJM, dle autorky tento nebo jemu podobný institut bude v budoucnu třeba zavést, což se jistě promítne i do oblasti insolvenčního práva a incidenčních sporů.

Oblast odporovatelnosti právního jednání upravuje německá úprava velmi podrobně a v porovnání s českou právní úpravou se německá úprava jeví jako celkem podobná. Úpravu této oblasti nalezneme v § 129 a násl. InsO. Německá úprava, stejně jako ta česká, upravuje několik skutkových podstat, která zakládají odporovatelnost právního jednání dlužníka. Může se jednat o (1) poskytnutí zajištění nebo uspokojení pohledávky věřitele, aniž by tento věřitel na takové zajištění nebo uspokojení měl nárok,³⁵⁵ (2) právní jednání dlužníka, které přímo znevýhodňuje insolvenční věřitele, které bylo učiněno v posledních třech měsících před podáním insolvenčního návrhu a druhá strana o úpadku dlužníka nevěděla nebo pokud bylo učiněno po podání insolvenčního návrhu a druhá strana o úpadku věděla,³⁵⁶ (3) právní jednání dlužníka, kterým poskytuje bezdůvodné plnění, pokud nebylo učiněno před více než čtyřmi roky nebo pokud se nejedná o běžně příležitostný dar malé hodnoty,³⁵⁷ přičemž toto dlužníkově jednání lze napadnout (splňuje-li ostatní podmínky odporovatelnosti) i pokud bylo učiněno bez úmyslu způsobit škodu,³⁵⁸ (4) právní jednání dlužníka, kterým zajistil pohledávku svého společníka v korporaci na vrácení půjčky poskytnuté společnosti,³⁵⁹ (5) právní jednání dlužníka, kterým vrací vklad tichého společníka nebo kterým se tento společník tiché společnosti

---

³⁵⁴ Srov. § 11 odst. 2 InsO.

³⁵⁵ Srov. § 130, 131 InsO.

³⁵⁶ Srov. § 132, 133 InsO.

³⁵⁷ Srov. § 134 InsO.

³⁵⁸ WILHELM, M. Deutsches Insolvenzrecht – Übersicht zum Insolvenzanfechtungsrecht. [www.mayerbrown.com](https://www.mayerbrown.com/-/media/files/perspectives-events/publications/2017/04/german-insolvency-law--overview-of-insolvency-chal/files/get-the-full-report/fileattachment/insolvency-challenge-rights4.pdf). 2023. [citováno dne 2024-12-11]. Dostupné z <https://www.mayerbrown.com/-/media/files/perspectives-events/publications/2017/04/german-insolvency-law--overview-of-insolvency-chal/files/get-the-full-report/fileattachment/insolvency-challenge-rights4.pdf>.

³⁵⁹ Srov. § 135 InsO.

zcela nebo zčásti vzdává svého podílu na vzniklé ztrátě, jestliže tato dohoda byla učiněna v posledním roce před zahájením insolvenčního řízení.³⁶⁰ Insolvenzordnung uvádí pro každé výše uvedené odporovatelné jednání dlužníka podmínky, které musí být splněny, aby byla žaloba úspěšná.

Spory o náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem upravuje Insolvenzordnung v § 60 a násl., dle německé úpravy se však nejedná o incidenční spory, nýbrž o spory, které se projednávají před příslušnými obecnými soudy. Insolvenční správce odpovídá všem účastníkům řízení za škodu, porušil-li povinnosti, které mu ukládá zákon. Je odpovědný za péči řádného hospodáře a za řádnou péči obezřetného a svědomitého insolvenčního správce. Pokud insolvenční správce při plnění svých povinností využívá zaměstnance dlužníka, kteří jsou v rámci své činnosti zjevně nekvalifikovaní, tak insolvenční správce neodpovídá za zavinění těchto osob, ale pouze za jejich dohled a za jejich rozhodnutí, mající zvláštní význam.³⁶¹

Další odpovědnost insolvenčního správce se týká závazku majetkové podstaty. Nelze-li tento závazek plně uspokojit z majetkové podstaty zaviněním insolvenčního správce, odpovídá správce věřiteli s touto pohledávkou za majetkovou podstatou za škodu, která vznikla tím, že jeho pohledávka nemohla být uspokojena z majetkové podstaty na základě právního jednání insolvenčního správce, a je povinen věřiteli tuto škodu uhradit. To ale neplatí, pokud si správce při vzniku takového závazku nemohl být vědom pravděpodobného nedostatku majetkové podstaty k plnění.³⁶² V tomto případě se česká právní úprava odpovědnosti insolvenčního správce nijak neliší od výše popsané německé úpravy.³⁶³ Tak je tomu i v případě promlčecí lhůty týkající se nároku na náhradu škody, která vznikla porušením povinností ze strany insolvenčního správce. Jedná se o běžnou promlčecí tříletou lhůtu dle občanského zákoníku, tedy že taková pohledávka podléhá promlčení nejpozději po uplynutí tří let ode dne ukončení insolvenčního řízení nebo ode dne právní moci usnesení o zastavení tohoto řízení.³⁶⁴

---

³⁶⁰ Srov. § 136 InsO.

³⁶¹ Srov. § 60 odst. 2 InsO.

³⁶² Srov. § 61 InsO.

³⁶³ Srov. § 37 odst. 3 InsZ.

³⁶⁴ Srov. § 62 InsO.

4.2 Slovenská republika

Právní úprava insolvenčního řízení v sousední Slovenské republice se stejně tak jako ta německá, české úpravě velmi podobná, jelikož základy českého a slovenského úpadkového práva byly dříve společné a jejich nynější úpravy z tohoto základu stále vycházejí. Poslední společnou právní úpravou úpadkového práva pro oba státy byl *Zákon o konkursu a vyrovnání* z roku 1991. Po roce 1993 tento zákon v obdobné podobě platil v obou zemích nadále. Následně byl nahrazen současnými úpravami, *zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení* v České republice a *zákonem č. 7/2005 Z.z., o konkurze a reštrukturalizácii* (dále jen ZKR) účinného ode dne 1. července 2005 v republice Slovenské.

4.2.1 Incidenční spory podle slovenské právní úpravy

Oblast sporů o popření přihlášené pohledávky z důvodu pravosti, výše či pořadí upravuje slovenská úprava velmi podobně té naší. Oprávněnými subjekty popřít přihlášenou pohledávku jsou podle slovenské úpravy insolvenční správce nebo věřitel přihlášené pohledávky.³⁶⁵ Úpadce je oprávněn přihlášenou pohledávku namítat ve lhůtě určené pro věřitele na popření pohledávky, Námitka se zapíše do seznamu přihlášených pohledávek, ale nemá pro zjištění pohledávky žádný význam.³⁶⁶ Pohledávku lze popřít v třiceti denní lhůtě od uplynutí základní lhůty k přihlašování pohledávek anebo do třiceti dní od zveřejnění zapsání pohledávky do seznamu pohledávek v obchodním rejstříku (*vestniku*). Ten, kdo pohledávku popírá, musí vždy uvést z jakého důvodu ji popírá, při popření z důvodu výše musí uvést přesnou sumu, kterou popírá, při popření z důvodu pořadí, musí uvést pořadí, které uznává, při popření zabezpečovacího práva musí uvést rozsah popření, jinak je popření neúčinné. Pokud bylo popření i jen částečně potvrzeno soudem, odpovídá ten, kdo pohledávku popřel věřiteli popřené pohledávky za škodu, kterou mu způsobil popřením pohledávky, odpovědnosti se může zprostit, pokud prokáže, že jednal s odbornou starostlivostí.³⁶⁷ Popření pohledávky správce zapíše bez zbytečného odkladu do seznamu pohledávek a písemně oznámí věřiteli, jehož pohledávka byla popřena. Pokud je popírajícím subjektem jiný přihlášený věřitel, aby bylo jeho popření úspěšné, musí být stejně jako dle české právní úpravy učiněno písemně na předepsaném formuláři

---

³⁶⁵ Srov. § 32 odst. 2 ZKR.

³⁶⁶ Srov. § 32 odst. 8 ZKR.

³⁶⁷ Srov. § 32 odst. 5 ZKR.

a na bankovní účet správce musí být převedena kauce ve výši 350 eur, kauce tvoří součást všeobecné podstaty a v případě úplné nebo částečné důvodnosti popření má popírající věřitel právo na její vrácení, které může uplatnit jako *pohledávku proti podstatě* (pohledávku za majetkovou podstatou).³⁶⁸ Tato kauce, naplňuje stejnou funkci jako takzvaná jistota dle české právní úpravy, tedy jistota na náklady řízení incidenčního sporu, která činí 10 000 Kč, jenž musí popírající věřitel složit do úschovy, aby bylo jeho popření úspěšné. Přičemž v porovnání činí slovenská kauce o něco nižší částku. Dalším rozdílem je, že jistota dle české právní úpravy se skládá u insolvenčního soudu, zatímco kauce dle slovenské úpravy musí být zaplacená na bankovní účet správce. Věřitel popřené pohledávky má právo domáhat se žalobou jejího určení. Lhůta pro podání žaloby činí třicet dní ode dne doručení vyrozumění o popření jeho pohledávky, jinak zanikne. Je podána včas i tehdy, pokud byla podána ve lhůtě nepřislušnému soudu. Žaloba se podává vůči všem, kteří pohledávku popřeli.³⁶⁹

Obdobně zná slovenská úprava i spor o určení pohledávky za majetkovou podstatou (*pohľadavky proti podstate*). V případě že insolvenční správce neuzná právní důvod nebo výši pohledávky za majetkovou podstatou, bez zbytečného odkladu vyzve věřitele této pohledávky, aby ve lhůtě patnácti dní od doručení výzvy podal žalobu, v níž se bude domáhat určení právního důvodu či výše pohledávky za majetkovou podstatou. Pasivně legitimován bude insolvenční správce. Pokud žaloba nebude řádně a včas podána, k pohledávce se ve výši, kterou insolvenční správce neuznal, nepřihlíží.³⁷⁰

Vylučovací neboli excindační žalobu upravuje zákon o konkurze a reštrukturalizácii v § 78. V případě, kdy insolvenční správce zahrne do soupisu i majetek, který náleží třetí osobě, může dojít k vyškrtnutí tohoto majetku ze soupisu, pokud tvrzený vlastník uvede důvody a předloží důkazy, které zapsání majetku do majetkové podstaty vylučují. Lhůta pro předložení důkazů činí třicet dní ode dne vyrozumění insolvenčním správcem, přičemž tomuto vyrozumění vždy předchází zapsání poznámky o nárocích uplatněných jinými osobami v obchodním rejstříku. Vyjde-li posléze na základě předložených důkazů najevo, že položka byla sepsána do majetkové podstaty neoprávněně, správce ji ze soupisu neprodleně vyškrtne. V opačném případě navrhne soudu, aby osobě, která namítá

---

³⁶⁸ Srov. § 32 odst. 7 písm. b) ZKR.

³⁶⁹ Srov. § 32 odst. 9 ZKR.

³⁷⁰ Srov. § 87 odst. 8 ZKR.

sepsání dotčeného majetku do majetkové podstaty, uložil podat žalobu, přičemž pasivně legitimován bude správce sám.

Úpravu odporovatelných úkonů nalezneme v druhém oddílu zákona o konkurze a reštrukturalizácii v § 57 a násl. Odporovatelné právní úkony též upravuje slovenský občanský zákoník v § 42a dle kterého je možné odporovat právnímu úkonu, který dlužník učinil v posledních třech letech v úmyslu zkrátit svého věřitele a tento úmysl musel být druhé straně znám.³⁷¹ Existence úmyslu dlužníka zkrátit věřitele, stejně jako vědomí druhé strany o takovém úmyslu se v praxi prokazuje velmi obtížně a pokud věřitel jednoznačně neprokáže existenci tohoto úmyslu, není splněna základní podmínka aby mohl soud takové žalobě vyhovět.³⁷² V případě, že druhou stranu dlužníka odporovatelného jednání byla osoba dlužníka blízká, prokázání úmyslu dlužníka není podmínkou. V tomto případě zákon úmysl dlužníka a vědomí osoby blízké předpokládá, a je na osobách dlužníka blízkých, aby prokázali opak. Pro úspěšnost žaloby je v tomto případě nutné prokázání toho, že odporovatelné právní jednání bylo učiněno v určité lhůtě a že tímto jednáním došlo ke zkrácení věřitele.³⁷³

Dle slovenské právní úpravy jsou právní úkony týkající se majetku dlužníka při způsobu řešení úpadku konkurzem vůči věřitelům neúčinné, pokud jim správce nebo věřitel přihlášené pohledávky odporuje. Odporovat je možné jen takovému právnímu úkonu dlužníka, který zkracuje uspokojení přihlášené pohledávky některého z jeho věřitelů. Věřitel může odporovat právnímu úkonu, který se týká majetku dlužníka pouze tehdy, dal-li insolvenční správci k takovému odporování podnět a ten mu v přiměřené lhůtě nevyhověl.³⁷⁴ Právním úkonem, kterému lze dle slovenské právní úpravy odporovat je (1) právní úkon bez přiměřeného protiplnění, kterým je bezúplatný právní úkon dlužníka a nebo úplatný právní úkon dlužníka, na základě kterého dlužník poskytl a nebo se zavázal poskytnout plnění, jehož obvyklá cena je podstatně vyšší než cena plnění, které na jeho základě získal nebo má získat. Stejně jako je tomu podle české úpravy, dle slovenské úpravy je možné odporovat právnímu úkonu bez přiměřeného protiplnění, pokud způsobil úpadek dlužníka nebo který byl učiněn v průběhu dlužníka úpadku, a pokud byl tento úkon učiněn ve prospěch osoby s dlužníkem spřízněné (dle českého insolvenčního zákona

---

³⁷¹ Srov. § 42a zákona č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník.

³⁷² Rozsudek Krajského soudu Nitra ze dne 26.4.2006, sp. zn. 15Cod/239/2005.

³⁷³ Usnesení Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 17.12.2008, sp. zn. 4 Cdo 163/2007.

³⁷⁴ Srov. § 57 odst. 1 ZKR.

ve prospěch osoby blízké), úpadek dlužníka se předpokládá, pokud se neprokáže opak,³⁷⁵ (2) zvýhodňující právní úkon, kterým dlužník úplně nebo zčásti splnil peněžní pohledávku jinak splatnou až vyhlášením konkurzu, zabezpečil svůj závazek dříve než závazek vznikl, dohodl úpravu nebo nahrazení svého závazku ve svůj neprospěch a nebo jinak neodůvodněně zvýhodnil některého ze svých věřitelů.³⁷⁶ Zvýhodňujícím právním úkonem je též úkon, kterým se dlužník úplně nebo zčásti vzdal svého práva, úplně nebo zčásti odpustil dluh svého dlužníka anebo dohodl úpravu či nahrazení svého práva ve svůj neprospěch nebo jinak umožnil zánik svého práva nebo neodůvodněně znevýhodnil sebe na úkor svých věřitelů.³⁷⁷ Stejně jako v předchozím případě, byl-li zvýhodňující právní úkon učiněn ve prospěch osoby s dlužníkem spřízněné, úpadek dlužníka v čase učinění zvýhodňujícího právního úkonu se předpokládá, pokud se neprokáže opak, (3) zkracující právní úkon, kterým dlužník zkrátil své věřitele anebo byl učiněn s úmyslem dlužníka zkrátit jeho věřitele a tento úmysl byl a nebo musel být druhé straně znám. U spřízněných osob se opět předpokládá dlužníkuv úpadek,³⁷⁸ (4) právní úkon učiněný po zrušení konkurzu, pokud jej dlužník učinil do šesti měsíců po skončení konkurzu,³⁷⁹ v čemž shledáváme rozdíl oproti české právní úpravě. Odporovat však nelze běžným právním úkonům dlužníka, jako například úkony nezbytné pro řádné zabezpečení podnikání či úkony nezbytné pro zajištění obživy fyzické osoby apod.³⁸⁰

Právo odporovat právnímu úkonu se dle slovenské právní úpravy uplatňuje proti tomu, kdo s dlužníkem odporovatelný právní úkon učinil, či v jehož prospěch byl takový úkon učiněn, či proti tomu, kdo z odporovatelného právního úkonu přímo nabyl prospěch.³⁸¹ Právo odporovat právnímu úkonu může insolvenční správce či věřitel uplatnit přímo u povinné osoby nebo žalobou u soudu.³⁸² Česká právní úprava oproti tomu, poskytuje aktivní věcnou legitimaci k podání odpůrčí žaloby pouze insolvenčnímu správci, nikoliv věřitelům. Insolvenční správce ji dle české právní úpravy uplatňuje pouze u soudu, nemá možnost toto právo uplatňovat přímo u povinné osoby, jako je tomu dle slovenské úpravy. Následkem neúčinného právního úkonu je povinnost těch, v jejichž prospěch byl takový úkon učiněn, společně a nerozdílně poskytnout do majetkové podstaty peněžní náhradu

---

³⁷⁵ Srov. § 58 ZKR.

³⁷⁶ Srov. § 59 odst. 1 ZKR.

³⁷⁷ Srov. § 59 odst. 2 ZKR.

³⁷⁸ Srov. § 60 ZKR.

³⁷⁹ Srov. § 61 ZKR.

³⁸⁰ Srov. § 10 ZKR.

³⁸¹ Srov. § 62 odst. 1 ZKR.

³⁸² Srov. § 62 odst. 5 ZKR.

za tuto věc, právo či majetkovou hodnotu, pokud se však tato věc, právo nebo majetková hodnota u některého z nich nachází, jsou povinni vydat přímo tuto věc, právo nebo majetkovou hodnotu.³⁸³

4.2.2 Incidenční spory týkající se odpovědnosti člena statutárního orgánu podle ZKR a podle InsZ

Spor, který česká právní úprava nezná, ale slovenská právní úprava jej obsahuje, je spor založený na neuhrazení smluvní pokuty v případě nepodání insolvenčního návrhu v situacích, kdy je takové podání obligatorní. Dle zákona o konkurze a reštrukturalizácii platí, že dlužník, který je v *predlžení* (tedy má více dluhů než majetku) je povinen podat návrh na vyhlášení konkurzu do třiceti dní, ode dne, kdy se dozvěděl nebo se při zachování odborné starostlivosti měl dozvědět o svém předlžení. V případě porušení povinnosti podat včas návrh na vyhlášení konkurzu platí, že se mezi společnost s ručením omezeným nebo akciovou společností a osobou povinnou podat návrh na vyhlášení konkurzu dojednala smluvní pokuta ve výši stejné jako je polovina nejnižší hodnoty základního kapitálu akciové společnosti.³⁸⁴ Neuhradí-li povinná osoba (typicky jednatel dlužníka) smluvní pokutu ve prospěch majetkové podstaty ve lhůtě patnácti dní ode doručení výzvy insolvenčního správce, podá správce ve věci žalobu na zaplacení.³⁸⁵ Tento spor bude rozhodován stejným samosoudcem, který rozhoduje v insolvenčním řízení dlužníka.

Slovenský zákonodárce se touto sankcí snaží motivovat povinné osoby, aby začali včas řešit krizovou situaci, která se jich týká a aby včas učinili kroky, které by měly zabránit škodě, která by mohla vzniknout věřitelům či samotné společnosti. Účelem je zabránit tomu, aby se společnost dostala do krizové situace, ve které už by nebylo možné ani poměrně uspokojit věřitele společnosti. Za škodu vzniklou nepodáním včasného návrhu na vyhlášení konkurzu neodpovídá dlužník, ale osoba povinná podat tento návrh jménem dlužníka a pokud se neprokáže jiná výše škody, předpokládá se, že věřiteli vznikla škoda v rozsahu, v jakém jeho pohledávka nebyla uspokojena po zastavení konkurzního řízení pro nedostatek majetku. Odpovědnost za škodu vzniklá věřitelům v důsledku nesplnění povinnosti včas podat návrh na vyhlášení konkurzu povinnou osobou je však velmi těžké

---

³⁸³ Srov. § 63 odst. 1 ZKR.

³⁸⁴ Srov. § 11 odst. 2 ZKR.

³⁸⁵ Srov. § 74a ZKR.

následně prokázat, jelikož v mnoha případech bude náročné zjistit, jaké mohlo být uspokojení věřitelů, pokud by byl návrh podaný včas. Od přijetí novely zákona o konkurze a reštrukturalizácii³⁸⁶, kterou byl tento institut smluvní pokuty zaveden, nebyl mnohokrát využit. Důvodem může být skutečnost, že postup podle ustanovení § 74 ZKR může být uplatněn pouze v případech, kdy insolvenční návrh podá věřitel. Dle slovenské úpravy je navrhovatel při podání návrhu na vyhlášení konkurzu povinen zaplatit na účet soudu takzvaný *preddavok* na úhradu odměny a výdajů předběžných správců.³⁸⁷ Jedním z možných důvodů malého počtu insolvenčních návrhů podaných věřiteli je jistě i jejich neochota uhradit *preddvok*, jelikož nevěří, že by se jim nějaká část jejich pohledávky v důsledku insolvenčního řízení vrátila. Dalším důvodem může být i všeobecná nedůvěra ve spravedlnost a v soudní systém, jelikož věřitelské návrhy na vyhlášení konkurzu mají význam podávat zejména v situacích, kde jde o bonitního dlužníka, u kterého si jsou věřitelé vědomi toho, že má dostatečný majetek na uspokojení jejich pohledávek. Z praxe ale víme, že u valné většiny dlužníků je jen minimální šance vymocit jakékoliv plnění, natož pak takové, aby motivovalo věřitele k podávání insolvenčních návrhů spojených s uhrazením *preddavků*. Potenciálním řešením by mohla pro slovenskou úpravu být inspirace francouzským institutem *La responsabilité pour insuffisance d'actif*, z kterého vychází i česká právní úprava. Tento institut by mohl motivovat statutární orgány k tomu, aby problémy svých společností začali řešit na jejich počátku a snažili se využít i jiný způsob, než je konkurs.³⁸⁸

Česká právní úprava, inspirovaná tou francouzskou, pojala pravidla odpovědnosti členů statutárního orgánu organizovaněji a systematictěji, než je tomu dle úpravy slovenské. Od účinnosti novely zákona o obchodních korporacích z 1.1.2021 se mezi incidenční spory, řadí i spor podle § 66 ZOK, podle kterého přispěl-li člen statutárního orgánu porušením svých povinností k úpadku obchodní korporace a bylo-li v insolvenčním řízení již rozhodnuto o způsobu řešení úpadku obchodní korporace, insolvenční soud na návrh insolvenčního správce rozhodne o povinnosti tohoto člena vydat do majetkové podstaty prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce či jiný prospěch, který získal za určité období před zahájením insolvenčního řízení a byl-li na majetek obchodní korporace

---

³⁸⁶ Novela zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii účinná ode dne 1.1.2018.

³⁸⁷ Srov. § 13 odst. 1 ZKR.

³⁸⁸ MAJERNIČEK, O. Uplatňovanie zodpovednosti členov štatutárnych orgánov za nepodanie návrhu na vyhlásenie konkurzu včas. *www.aspi.sk* [online]. 2020 [citováno dne 2023-12-15]. Dostupné z <https://www.aspi.sk/products/lawText/7/287003/1/2> .

prohlášen konkurs, insolvenční soud může též rozhodnout, že tento člen je povinen poskytnout do majetkové podstaty plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace. Toto ustanovení se uplatní na jakékoliv porušení povinností člena statutárního orgánu, kterým přispěl k úpadku obchodní společnosti. Nejedná se jen o porušení povinnosti podat insolvenční návrh včas, nýbrž toto ustanovení zahrnuje jakékoliv konání či opomenutí člena statutárního orgánu, kterým porušil své povinnosti a tím přispěl k úpadku společnosti. Aktivně legitimován k podání žaloby na doplnění pasiv podle § 66 odst. 3 ZOK je pouze insolvenční správce. Jedním z důvodů insolvenčního správce k podání žaloby bude plnění své zákonné povinnosti, a sice aby byli věřitelé uspokojeni v co nejvyšší míře. Podáním žaloby nastává incidenční spor podle § 159 InsZ. Tato právní úprava motivuje statutární orgány k tomu, aby se předně snažili úpadek své společnosti řešit jiným způsobem, než je konkurs, jelikož odpovědnost statutárního orgánu podle § 66 ZOK je možné uplatňovat pouze v případě, pokud byl na majetek společnosti vyhlášený konkurs. Statutární orgány by se měly tedy prioritně snažit o záchranu podniku už na začátku krizových situací, aby následně nebylo proti nim možné uplatňovat uvedenou žalobu.³⁸⁹ Na základě této novely se očekává zvýšení počtu reorganizací a snaha statutárních orgánů řešit problémy prostřednictvím preventivní restrukturalizace podle směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1023 o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení a o změně směrnice (EU) 2017/1132.

---

³⁸⁹ MAJERNIČEK, O. Uplatňovanie zodpovednosti členov štatutárnych orgánov za nepodanie návrhu na vyhlásenie konkurzu včas. *www.aspi.sk* [online]. 2020 [citováno dne 2023-12-15]. Dostupné z <https://www.aspi.sk/products/lawText/7/287003/1/2> .

Závěr

Autorka se v práci zabývala problematikou popěrných úkonů v insolvenční řízení a incidenčními spory. Cílem předkládané rigorózní práce bylo vytvoření uceleného přehledu popěrných úkonů, následných incidenčních sporů a analýza celé problematiky popěrných úkonů a neustálých změn v insolvenčním právu týkajících se popěrných úkonů, které přinášejí novely insolvenčního zákona a relevantní judikatura.

V první kapitole práce, týkající se obecně popěrných úkonů, autorka nejdříve definovala procesní subjekty, které jsou oprávněny činit popěrné úkony v rámci insolvenčního řízení. Následně, pro srozumitelnost celé práce pro širokou veřejnost, autorka nastínila i fáze insolvenčního řízení – jako přezkumné jednání a různé způsoby uplatňování pohledávek dle insolvenčního zákona a další elementární pojmy insolvenčního práva. Poté se autorka v kapitole věnovala důvodům a účinkům popření a rozdíly mezi popření vykonatelné a nevykonatelné pohledávky. V této kapitole se autorka též věnovala, dle jejího názoru nejdůležitějšímu incidenčnímu sporu s přihlédnutím k tématu práce „*Popěrné úkony v insolvenčním řízení*“, sporům o pravost, výši a pořadí přihlášených pohledávek.

Druhá kapitola pojednávala o dalších jednotlivých incidenčních sporech dle insolvenčního zákona. U každého sporu byla rozebrána jejich aktivní a pasivní legitimace, jejich specifika a uplatnění.

Třetí kapitolu autorka věnovala judikatuře českých soudů. Vybrala dle ní nejrelevantnější rozhodnutí týkající se tématu popěrných úkonů, která svým dopadem a významem přesahují skutkové okolnosti daného případu a které přinesly změnu buď ve výkladu insolvenčního zákona či byly záminkou pro jeho novelizaci.

V rámci poslední čtvrté kapitoly autorka představila komparaci zahraničních právních úprav incidenčních sporů, přičemž poukazovala na jednotlivé výhody a nevýhody těchto odlišností s důrazem na praktičnost, jak se v praxi nakonec tyto jednotlivá specifika právních úprav jeví, kde by se dle autorčina názoru mohla česká právní úprava inspirovat tou zahraniční a kde by se naopak zahraniční úpravy mohly inspirovat tou naší.

Cílem práce bylo vytvořit ucelený přehled o popěrných úkonech a následných incidenčních sporech v insolvenčním řízení a podrobně zanalyzovat problematiku

popěrných úkonů v insolvenčním řízení. V práci autorka též kladla velký důraz na judikaturu, jelikož právě judikatura má nezanedbatelný vliv jak v aplikační praxi soudů, tak v normotvorné činnosti státu, zajišťuje právní jistotu, jejíž součástí je předvídatelnost v podobě legitimního očekávání v soudní rozhodování vycházející především z předchozí zkušenosti, pravidel a rozhodování typově podobných případů. Trendem poslední doby v oblasti práva je právě význam judikatury v rámci soudních i mimosoudních sporů, v rámci kterých právní zástupci stran i soudci přistupují k aktivnějšímu přispívání a vyhledávání odkazů na judikaturu. Uvedením relevantních judikátů pak podporují samotnou právní argumentaci.

Celá práce vedla autorku k zamyšlení nad problematikou incidenčních sporů, především nad rozšiřujícím se počtem subjektů, které jsou oprávněny činit popěrné úkony, jimž toto právo postupně přinesly jednotlivé novelizace insolvenčního zákona právě spolu s judikaturou. Autorka je toho názoru, že přiznání popěrného práva jak přihlášeným věřitelům, tak dlužníkům ve vztahu k pohledávkám zajištěných věřitelů zajistilo spravedlivější a přívětivější přístup, jelikož *„Každý se může domáhat stanoveným způsobem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.“*

Seznam použitých zkratek

InsZ	zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, insolvenční zákon
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
EŘ	zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád
ZŘS	zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
LZPS	Listina základních práv a svobod vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpis
InsPod	vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona
JŘIns	
DPH	Daň z přidané hodnoty
ZKR	zákon č. 7/2005 Z.z., o konkurze a reštrukturalizácii
InsO	Insolvenzordnung vom 5. Oktober 1994 (BGBl. I S. 2866)

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

- RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, komentář § 165–204*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, ISBN 978-80-7400-549-7.
- RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, ISBN 978-80-7552-444-7.
- PACHL, Lukáš. *Insolvenční zákon s judikaturou*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, ISBN 978-80-7357-657-2.
- WINTEROVÁ, Alena; MACKOVÁ, Alena a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl druhý: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 2. aktualizované vydání, Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-299-8.
- MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory s judikaturou*. 4. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, ISBN 978-80-7380-568-5.
- MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami a judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, ISBN 978-80-87576-80-9.
- HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. *Insolvenční řízení*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-715-6.
- VRBA, Milan, ŘEHÁČEK, Oldřich, ZŮBEK, Jan, DIRHAN, Martin. *Vybraná judikatura z oblasti uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení s komentářem*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, ISBN 978-80-7598-767-9.
- SPRINZ, Petr; JIRMÁSEK, Tomáš; ŘEHÁČEK, Oldřich; VRBA, Milan a ZOUBEK, Hynek. *Insolvenční zákon: komentář*. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-753-8.
- KOZÁK, Jan, a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, ISBN 978-80-7598-578-1.

Seznam právních předpisů

Zákony:

- zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*

- zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod*
- zákon č. 182/2006 Sb., *o úpadku a způsobech jeho řešení*
- zákon č. 89/2012 Sb., *Občanský zákoník*
- zákon č. 240/1993 Sb., *Občanský soudní řád*
- zákon č. 90/2012 Sb., *o obchodních společnostech a družstvech*
- zákon č. 549/1991 Sb., *o soudních poplatcích*
- zákon č. 283/1993 Sb., *o státním zastupitelství*
- zákon č. 151/1997 Sb., *o oceňování majetku a o změně některých zákonů*
- zákon č. 40/1964 Zb., *Občiansky zákonník*
- zákon č. 7/2005 Z.z., *o konkurze a reštrukturalizácii*
- zákon č. 328/1991 Sb., *o konkursu a vyrovnání*
- zákon č. 182/1993 Sb., *o Ústavním soudu*
- Insolvenzordnung vom 5. Oktober 1994 (BGBl. I S. 2866)
- Bundesgesetzblatt (BGBl) vom 23. Mai 1949
- Konkursordnung vom 20. Mai 1898 (RGBl. S 612)

Podzákoné předpisy:

- vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení

Seznam použitých odborných článků

- JIRMÁSEK, Tomáš. Spory o rozsah majetkové podstaty. *Právní rozhledy*. 2019, č.19.
- SEDLÁČEK, Miroslav, MATUŠKA Daniel. Pokyn zajištěného věřitele v insolvenčním řízení. *Bulletin Advokacie*. Česká advokátní komora v Praze, 2021, 10/2021.
- SPRINZ, P. Odporovatelnost zvýhodňujících právních jednání ex post cesta k poměrnému uspokojení věřitelů. *Obchodněprávní revue*. 2019, roč. 11, č. 11-12.
- KRHUT, Rostislav. Společné jmění manželů v oddlužení. *Bulletin Advokacie*. Česká advokátní komora v Praze, 2019. 5/2019.

- SMOLÍK, Petr. Odporovatelnost právních jednání zkracujících věřitele dle občanského zákoníku a insolvenčního zákona – procesní aspekty. *ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE – IURIDICA*. 2/2022 VOL LXVIII.
- SPRINZ, Petr; JIRMÁSEK, Tomáš; ŘEHÁČEK, Oldřich; VRBA, Milan a ZOUBEK, Hynek. *Insolvenční zákon: komentář*. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2019. Komentář § 199.

Seznam použitých internetových zdrojů

- KRÁL, S. Novela insolvenčního zákona a možnost věřitelů popírat přihlášené pohledávky. *www.elaw.cz* [online]. [citováno dne 2023-09-15] Dostupné z <http://www.elaw.cz/zprava/novela-insolvencniho-zakona-a-moznost-veritelu-popirat-prihlasene-pohledavky> .
- MARŠÍKOVÁ, Jolana. Obecná charakteristika incidenčních sporů, *www.insolvencni-zakon-komentar.cz*. 2021. [citováno dne 2023-09-28]. Dostupné z <https://www.insolvencni-zakon-komentar.cz/?uniqueid=mRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFEtumJs0KVDbHZYztEqj2mVBJImA&coolurl=1&ion=33> .
- MARŠÍKOVÁ, Jolana. Neúčinnost právních úkonů, odpůří žaloba. *Praktický průvodce insolvenčním řízením* [online]. 2021 [citováno dne 2024-01-28]. Dostupné z <https://www.insolvencni-zakon-komentar.cz/?uniqueid=mRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFEtumJs0KVDbHZYzvQqWuqsoJEZQ&ion=33> .
- MARŠÍKOVÁ, Jolana. Popření pohledávky věřitelem. *Praktický průvodce insolvenčním řízením* [online]. 2021. [citováno dne 2024-01-28]. Dostupné z <https://www.insolvencni-zakon-komentar.cz/33/popreni-pohledavky-veritelem-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFEtumJs0KVDbHZYzueVCSKiw7VtA/?query=Vzor%20%BEaloby%20o%20ur%E8en%ED%20pop%F8en%E9%20nevykonateln%E9%20pohled%E1vky&serp=1> .
- WILHELM, M. Deutsches Insolvenzrecht – Übersicht zum Insolvenzanfechtungsrecht. *www.mayerbrown.com*. 2023. [citováno dne 2024-12-11]. Dostupné z <https://www.mayerbrown.com/-/media/files/perspectives->

events/publications/2017/04/german-insolvency-law--overview-of-insolvency-chal/files/get-the-full-report/fileattachment/insolvency-challenge-rights4.pdf .

- MAJERNIČEK, O. Uplatňovanie zodpovednosti členov štatutárnych orgánov za nepodanie návrhu na vyhlásenie konkurzu včas. *www.aspi.sk* [online]. 2020 [citováno dne 2023-12-15]. Dostupné z <https://www.aspi.sk/products/lawText/7/287003/1/2> .

Seznam použité judikatury

- Nález Ústavního soudu ze dne 1.7.2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19.12.2013, sp. zn. 101 VSPH 423/2013
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25.8.2016, sp. zn. 101 VSPH 211/2016
- Rozsudek Nejvyššího soudu, ze dne 29.11.2018, sp. zn. 29 ICdo 121/2016
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.7.2014, sp. zn. 29 ICdo 26/2014
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.4.2008, sp. zn. 1 VSPH 8/2008
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8.10.2008, sp. zn. 1 VSPH 180/2008
- Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 5.8.2013, sp. zn. KSPH 35 INS 10173/2013
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4.3.2014, sp. zn. 1 VSPH 425/2014
- Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 23.9.2015, sp. zn. 156 ICm 795/2015
- Nález Ústavního soudu ze dne 2.7.2019, sp. zn. Pl ÚS 2/19
- Nález Ústavního soudu ze dne 23.7.2019, sp. zn. III ÚS 2589/17
- Nález Ústavního soudu ze dne 23.9.2019, sp. zn. III ÚS 3289/17
- Rozsudek Nejvyššího soudu, ze dne 31.7.2013, sp. zn. NS 29 Cdo 392/2011
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10.2.2011, sp. zn. 3 VSOL 62/2011
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26.4.2010, sp. zn. 1 VSPH 226/2010
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6.11.2012, sp. zn. 13 VSOL 27/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.11.2011, sp. zn. 29 NSČR 16/2011
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20.4.2011, sp. zn. 3 VSOL 12/2011
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17.6. 2009, sp. zn. 15 Cmo 53/2009
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.4.2012, sp. zn. 29 Cdo 4268/2010
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28.2.2013, sp. zn. 29 ICo 11/2012

- Usnesení Ústavního soudu ze dne 29.10.2013, sp. zn. ÚS 1410/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7.10.2014, sp. zn. 21 Cdo 2299/2013
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2013, sp. zn. 29 NSCR 63/2011
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2018, sp. zn. 29 ICdo 121/2016
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 29 NSČR 191/2016
- Rozsudek nejvyššího soudu ze dne 29.8.2019, sp. zn. ICdo 176/2017
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20.9.2018, sp. zn. ICdo 93/2016
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.2.2018, sp. zn. ICdo 39/2016
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.9.2016, sp. zn. 29 ICdo 74/2014
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.6.2013, sp. zn. 22 Cdo 2675/2012
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17.6. 2014, sp. zn. VSPH 515/2013
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.7.2015, sp. zn. 29 Cdo/24/2013
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 17.8.2012, sp. zn. 2 VSPH 32/2013
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 23.10.2012, sp. zn. II. ÚS 3776/12
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 17.3.2009, sp. zn. 1 VSPH 109/2009
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17.1.2013, sp. zn. 45 ICm 1002/2010, 101 VSPH 317/2012
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.5.2012, sp. zn. 29 Cdo 4034/2011
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27.6.2014, sp. zn. VSOL 358/2014
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.5. 2012, sp. zn. 29 ICdo 10/2012
- Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22.10.2009, sp. zn. 13 Cmo 2/2009
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.7.2009, sp. zn. Cdo 1028/2007
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.5.2012, sp. zn. 29 Cdo 1569/2012
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6.5.2014, sp. zn. 101 VSPH 242/2014
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.9.2007, sp. zn. 29 Odo 1478/2005
- Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 16.11.2005, sp. zn. 24 K 15/2004
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.7.2009, sp. zn. 29 Cdo 3233/2007
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.5.2002, sp. zn. 29 Odo 2086/2000
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3.4.2008, sp. zn. 29 Odo 502/2006
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2.5.2005, sp. zn. 15 Cmo 227/2004
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16.5.2013, sp. zn. 101 VSPH 92/2013
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.12.2013, sp. zn. 32 Cdo 2484/2012

- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.6.2004, sp. zn. 29 Odo 130/2004
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.1.2010, sp. zn. 29 Cdo 4822/2008
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.4.2004, sp. zn. 22 Cdo 1836/2003
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1.8.2002, sp. zn. 21 Cdo 2192/2001
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.5.2001, sp. zn. 21 Cdo 1912/2000
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12.6.2008, sp. zn. 21 Cdo 4333/2007
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.9.2008, sp. zn. 29 Cdo 2178/2007
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.8.2018, sp. zn. 29 ICdo 78/2016
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.2.2017, sp. zn. 29 ICdo 12/2015
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13.1.2011, sp. zn. 10 Cmo 183/2010
- Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31.5.2013, sp. zn. 48 ICm 1227/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.6.2019, sp.zn. 102 VSPH 208/2017
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.4.2001, sp. zn. 21 Cdo 1811/2000
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.11.2015, sp. zn. 21 Cdo 4806/2014
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.5.2001, sp. zn. 21 Cdo 1912/2000
- Nález Ústavního soudu ze dne 7.11.2017, sp. zn. Pl. ÚS 33/2015
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.8.2016, sp. zn. 29 ICdo 5/2015
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18.4.2012, sp. zn. 29 Cdo 1400/2010
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14.8.2015, sp. zn. 2 VSPH 1281/2015
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.4.2018, sp. zn. 29 Cdo 819/2018
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7.6.2018, sp. zn. 29 Cdo 2772/2016
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.7.2016, sp. zn. 29 ICdo 49/2014
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26.4.2013, sp. zn. 3 VSPH 707/2012
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30.6.2010, sp. zn. 3 VSPH 503/2010
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.7. 2013, sp. zn. 29 Cdo 392/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.11.2001, sp. zn. 20 Cdo 2824/99
- Rozsudek Krajského soudu Nitra ze dne 26.4.2006, sp. zn. 15Cod/239/2005
- Usnesení Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 17.12.2008, sp. zn. 4 Cdo 163/2007
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.3.2017, sp. zn. 29 ICdo 26/2015

- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26.11.2014, sp zn. 11 VSOL 145/2014
- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29.7.2014, sp. zn. 26 ICm 176/2014

Další zdroje

- PERNIČKOVÁ, Barbora. *Uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení*. Diplomová práce. 2021.

Popěrné úkony v insolvenčním řízení

Abstrakt

Tato rigorózní práce se zabývá problematikou popěrných úkonů. Cílem práce je vytvoření uceleného výkladu k procesu popírání pohledávek v insolvenčním řízení od uplatnění pohledávky, přes přezkumné jednání, po popření pohledávky následně vyústující v incidenční spor, pokud subjekty oprávněny popřít pohledávku toto právo využijí.

V práci jsou nejdříve rozebrány jednotlivé procesní subjekty popěrného práva, následně se text věnuje přezkumnému jednání, jako klíčovému stadiu pro popírání pohledávek, jednotlivým způsobům uplatňování pohledávek dle insolvenčního zákona a poté již samotnému procesu popírání pohledávek, včetně důvodů popření, účinků popření a rozdílů popření vykonatelné či nevykonatelné pohledávky.

Největší pozornost je v práci věnována sporům o pravost, výši a pořadí pohledávek neboli odporovým sporům, které jsou v praxi nejčastějšími incidenčními spory v rámci insolvenčního řízení a dále jsou v práci rozebrány ostatní incidenční spory podle insolvenčního zákona jako například odpůřčí žaloba, vylučovací žaloba, spory o náhradu škody vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem, žaloba na vypořádání společného jmění manželů a žaloba na neplatnost smluv, kterými došlo ke zpeněžení majetkové podstaty mimo dražbu, společné atributy incidenčních sporů ale i specifika každého z nich.

Nedílnou součástí této práce je i relevantní judikatura týkající se popěrných úkonů a komparace právních úprav incidenčních sporů v sousedních státech jako je Německo a Slovensko.

Klíčová slova: popěrný úkon, popření pohledávky, incidenční spor

Denial acts in insolvency proceedings

Abstract

This rigorous thesis deals with the issue of acts of denial. The aim of the thesis is to provide a comprehensive interpretation of the process of denial of claims in insolvency proceedings, starting from the filing of the claim, through the review hearing, to the subsequent denial of the claim, which may lead to an in-court dispute if the entities entitled to deny the claim exercise this right.

The work first discusses the individual procedural subjects of the right of denial, then focuses on the review hearing as a key stage for denying claims, the individual methods of asserting claims under the Insolvency Act and then explores the process of denying claims itself, including the grounds for denial, the effects of denial and the differences in denial of enforceable or unenforceable claims.

The most attention is paid to disputes over the authenticity, amount and order of claims, or opposition disputes, which in practice are the most common insolvency disputes, alongside other disputes under the Insolvency Act, such as counterclaim, exclusion action, disputes for damages for breach of duties by the insolvency administrator, action for the division of the community property of spouses and action for the invalidity of contracts by which the assets were realised outside the auction, the common attributes of incidental disputes and the specifics of each of them.

Additionally, this work includes relevant case law concerning acts of denial and a comparison of the legal regulations of incidental disputes in neighbouring countries such as Germany and Slovakia.

Key words: denial act, denial of claim, incidental dispute